

Luonnos 10.11.2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista ja siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräistä paloturvallisuuslaitteista. Samalla kumotaisiin voimassa oleva pelastustoimen laitteista annettu laki. Esityksessä ehdotetaan myös muutettaviksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia ja pelastuslakia.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin rakennuksiin asennettavien paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen vaatimuksista sekä näiden laitteistojen asennus- ja huoltotöistä ja tarkastuksista. Laissa säädettäisiin myös käsisammuttimien tarkastuksesta ja huollosta. Laki sisältäisi säännökset toiminnanharjoittajien velvoitteista, viranomaisten tehtävistä ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimivaltuuksista. Laissa säädettäisiin lisäksi eräitä tuotteita koskevista vaatimuksista ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta. Tuotevaatimukset koskisivat muun muassa käsisammuttimia ja palovaroittimia.

Uusi laki vastaisi sisällöllisesti pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Lain rakennetta selkeytettäisiin ja sääntelyä nostettaisiin asetuksista lain tasolle. Sääntelyä myös yhdenmukaistettaisiin muun vastaavan sääntelyn kanssa.

Ehdotettu laki eräistä paloturvallisuuslaitteista ehdotetaan lisättäväksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain soveltamisalaan.

Lisäksi pelastuslakiin tehtäisiin uuden lain edellyttämät tekniset muutokset.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2024.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 Yleistä	5
2.2 Tuotteita koskeva lainsäädäntö	5
2.3 Tuotteiden valvonta.....	7
2.4 Paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot.....	8
2.5 Asennusliikkeen vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset	10
2.6 Laitteistojen tarkastukset.....	11
2.7 Käsisammuttimien tarkastus ja huolto	12
2.8 Käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset	13
2.9 Valvontaviranomainen	14
3 Tavoitteet	15
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	15
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	15
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	17
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset yritysten toimintaan	17
4.2.2 Vaikutukset kotitalouksiin	20
4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	21
4.2.4 Ympäristövaikutukset	22
4.2.5 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.....	24
4.2.6 Ammattien sääntelyä koskeva suhteellisuusarviointi.....	25
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	26
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	26
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	28
6 Lausuntopalaute.....	30
6.1 Keskustelutilaisuudet	30
6.2 Lausuntokierros.....	31
6.3 Lainsäädännön arviointineuvoston palaute	35
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	35
7.1 Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista.....	35
7.2 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta.....	72
7.3 Pelastuslaki.....	72
8 Lakia alemman asteinen sääntely	72
9 Voimaantulo	74
10 Toimeenpano ja seuranta	74
11 Suhde muihin esityksiin.....	75
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	75
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	75
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	75
12.1 Elinkeinovapaus	75
12.2 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle.....	76

12.3 Henkilötietojen suoja	78
12.4 Oikeusturva	81
12.5 Kotirauhan suoja	81
12.6 Asetuksenantovaltuudet	83
12.7 Ahvenanmaan toimivalta	83
12.8 Sääätämismääräyksen arviointi.....	84
LAKIEHDOTUKSET	85
1. Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista.....	85
2. Eräiden tuotteiden markkina- ja turvallisuusvalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	104
3. Pelastuslain 74 ja 93 §:n muuttamisesta.....	105
LIITTEET	107
RINNAKKAISTEKSTIT	107
2. Eräiden tuotteiden markkina- ja turvallisuusvalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	107
3. Pelastuslain 74 ja 93 §:n muuttamisesta.....	109
ASETUSLUONNOS	111
Sisäministeriön asetus paloilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista.....	111

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pelastustoimen laitteista annettu laki (10/2007), jäljempänä *laitelaki*, ja lakiin liittyvä asetustasoisen sääntely on uudistettava vastaamaan toimintaympäristön muutoksia ja muun lainsäädännön kehitystä. Nykyinen laki on annettu vuonna 2007, mutta lain ja voimassa olevien asetusten sisältö on pääosin 1990-luvulta. On myös selvennettävä lain suhdetta rakennusten palo- ja käytöturvallisuutta sekä tuoteturvallisuutta koskeviin muihin säädöksiin. Näitä säädöksiä ovat erityisesti pelastuslaki (379/2011), maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) ja sen vuoden 2025 alusta korvaava rakentamislaki (751/2023) sekä kansalliset ja EU-säädökset, jotka koskevat tuotteiden markkinavalvontaa ja vaatimustenmukaisuuden osoittamista. Lisäksi on tarkistettava henkilörekistereitä koskevan sääntelyn riittävyys, tehtävä muutoksenhakua koskeviin säännöksiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (808/2019) liittyvät muutokset sekä säädettävä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) mukaisesta ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavasta tahosta.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkатыönä sisäministeriössä. Valmistelun tukena on ollut työryhmä, jonka jäsenet olivat sisäministeriöstä ja Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta. Valmistelussa on tehty yhteistyötä työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön kanssa.

Valmistelun aikana on järjestetty kolme keskustelutilaisuutta: 10.4.2019, 16.5.2019 ja 8.10.2019. Tilaisuuksiin osallistui alan toimijoita laajasti eri kokoisista yrityksistä, järjestöjen edustajia ja viranomaisia. Ensimmäisessä keskustelutilaisuudessa esiteltiin lakihankkeen tavoitteita ja alustavia valmistelulinjauksia. Erityisesti esillä olivat kysymykset, jotka liittyivät paloilmittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen toteutukseen ja käsiammuttimien tarkastus- ja huoltotöihin. Toisen keskustelutilaisuuden painopisteenä oli käsiammuttimien tarkastamisen ja huoltamisen sääntely. Kolmannessa keskustelutilaisuudessa esiteltiin alustavia johtopäätelmiä sääntelyn muutostarpeista. Keskustelutilaisuuksiin osallistui yhteensä noin 150 henkilöä.

Esitysluonnos on ollut lausunnolla 27.6.–19.9.2022. Ruotsinkielisen lausuntopyynnön lausuntoaika oli 8.7.–19.9.2022. Lausuntokierros toteutettiin lausuntopalvelu.fi -sivustolla. Lausunnot saatiin yhteensä 61. Lausunnoista on laadittu lausuntoyhteenveto.

Ahvenanmaan maakunnan hallitusta on kuultu esitysluonnoksesta.

Esitysluonnoksesta on tehty teknisten määräysten ilmoitusmenettelyä koskevan direktiivin (EU) 2015/1535 sekä palveluiden ilmoitusmenettelyä koskevan direktiivin 2006/123/EY edellyttämä ilmoitus Euroopan komissiolle. Ilmoituksen kolmen kuukauden odotusaika päättyi 14.9.2022.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa [valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella SM036:00/2017](https://valtioneuvosto.fi/hankkeet/tunnuksella/SM036:00/2017).

Lainsäädännön arviointineuvosto on antanut hallituksen esitysluonnoksesta lausunnon x.x.2023 (xxx/2023). Lausunto on julkaistu osoitteessa <https://vnk.fi/arviointineuvosto/lausunnot>. Esitystä on edelleen täydennetty arviointineuvoston lausunnon pohjalta.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Yleistä

Laitelaissa säädetään pelastustoimen laitteiden vaatimustenmukaisuudesta, palonilmaisu- ja sammutuslaitteistojen asennus-, huolto- ja tarkastustöistä sekä käsिसammuttimien tarkastus- ja huoltotöistä. Pelastustoimen laitteilla tarkoitetaan laissa (4 §) rakennuksiin asennettavia palonilmaisu-, sammutus- ja savunpoistolaitteita, alkusammutusvälineitä, rakennusten poistumisopasteita, tiettyjä tehdasvalmisteisia tulisijoja sekä väestönsuojien rakentamisessa ja varustamisessa käytettäviä laitteita ja tuotteita. Käsite pelastustoimen laitteet otettiin laitelaissa käyttöön lähinnä säädösteknisistä syistä. Käsite on kuitenkin koettu epäselväksi ja myös harhaanjohtavaksi, koska sillä ei tarkoiteta pelastustoimen tarvitsemia laitteita toisin kuin esimerkiksi pelastuslain 108 §:ssä.

Laitelaki tuli voimaan 1.12.2007, mutta lain sisältö on suurelta osin aiemman, pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta annetun lain (562/1999) mukainen. Lain tarkoituksena oli säätää kootusti sisäministeriön toimialaan kuuluvien paloturvallisuuslaitteiden ja muiden tuotteiden vaatimuksista sekä järjestää viranomaisvalvonta. Laitelaissa ei säädetä vaatimuksia laitteiden käytölle tai käytönaikaiselle valvonnalle, vaan niistä on säädetty muun muassa pelastuslaissa sekä maankäyttö- ja rakennuslain nojalla annetuissa säädöksissä.

2.2 Tuotteita koskeva lainsäädäntö

Laitelain keskeinen säännös on 5 §, jossa on säädetty pelastustoimen laitteiden eli laitelain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden yleiset vaatimukset. Tuotteiden tulee olla käyttötarkoitukseensa sopivia ja toimintavarmoja sekä ominaisuuksiltaan sellaisia, että niitä voidaan käyttää turvallisesti ja ilman vaaraa ihmisille, omaisuudelle tai ympäristölle. Tuotteet on varustettava tarpeellisilla vaatimustenmukaisuuden osoittavilla merkinnöillä ja tuotteen mukana on toimitettava asianmukaisessa asentamisessa, käytössä ja kunnossapidossa tarvittavat tiedot ja ohjeet.

Tuotteiden vaatimuksista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Asetukset on annettu palovaroittimien teknisistä ominaisuuksista (239/2009) ja väestönsuojan laitteista ja varusteista (409/2011). Lisäksi voimaan on jätetty aiemman laitelain nojalla annettu sisäasiainministeriön asetus käsिसammuttimista (790/2001) sekä aiemman laitelain ja aiemman pelastuslain (468/2003) nojalla annettu sisäasiainministeriön asetus rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta (805/2005).

Asetukset sisältävät vain vähän yksityiskohtaisia vaatimuksia, koska tuotteiden vaatimukset tulevat pääosin eurooppalaisista standardeista. Palovaroittimista annetussa asetuksessa on säädetty rakennuksiin tarkoitettujen palovaroittimien teknisistä vaatimuksista, merkinnöistä ja käyttöohjeista viitaten yhdenmukaistettuun standardiin SFS-EN 14604 (Palovaroittimet). Yksityiskohtaisina vaatimuksina asetuksessa on säädetty palovaroittimen hälytysäänen voimakkuudesta sekä sähköverkkoon kytkettävien palovaroittimien toiminnan varmistamisesta sähkökatkojen varalta. Käsिसammuttimista annetussa asetuksessa on säädetty sammuttimen käyttö- ja sammutusominaisuuksista ja merkinnöistä viitaten eurooppalaisiin EN 3-sarjan käsिसammuttinstandardeihin. Lisäksi asetuksessa on säädetty vähimmäisvaatimus ulkokäyttöön tarkoitettujen sammuttimien pakkasenkestolle. Rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta annetun asetuksen sisällöstä pääosa on pelastuslain nojalla annettua sääntelyä. Laitelain nojalla asetuksessa on säädetty poistumisopasteiden ja -valaisimien yleisistä vaatimuksista sekä tuotteiden käyttöohjeista.

Väestönsuojien varusteet ja laitteet poikkeavat muista laitelain tuoteryhmistä siinä, että niiden sääntely on yksityiskohtaisempaa ja liittyy kiinteästi väestönsuojien rakentamista koskevaan pelastuslain sääntelyyn. Väestönsuojan laitteista ja varusteista annetussa asetuksessa on säädetty tuotteiden ominaisuuksille, toiminnalle ja käytötavalle asetettavista vaatimuksista. Asetuksessa säädetään myös tuotteista annettavista tiedoista, käyttö-, huolto- ja asennusohjeista sekä tuotteisiin tehtävistä merkinnöistä. Väestönsuojan rakentamisen ja varustamisen kannalta keskeisimmillä tuotteilla on yleensä valmistajan hakema vapaaehtoinen tuotesertifikaatti, jolla valmistaja osoittaa tuotteen olevan voimassa olevien säädösten mukainen. Väestönsuojatuotteille sertifiointipalvelua tarjoaa Eurofins Expert Services Oy. Vapaaehtoinen tuotesertifiointi on arvioitu riittäväksi menettelyksi jatkossakin.

Tuotteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta säädetään laitelain 6 §:ssä. Vastuu tuotteen vaatimustenmukaisuudesta on sillä, joka saattaa tuotteen markkinoille tai luovuttaa tuotteen toiselle. Vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta vastaa ensi sijassa tuotteen valmistaja. Laitelaki ei sisällä kansallista tuotehyväksyntämenettelyä, vaan tuotteiden ominaisuuksien ja luotettavuuden todentaminen perustuu valmistajan, maahantuojan tai muun tuotteita markkinoille luovuttavan antamiin tietoihin. Myös tuotteen soveltuvuus eri käyttötarkoituksiin ja käyttökohteisiin määrittyä valmistajan laatiman dokumentaation perusteella. Lain 6 §:n mukaan asetuksella voidaan säätää tarkemmin menettelystä sen toteamiseksi täyttääkö tuote säädetyt vaatimukset. Asetuksella voidaan säätää myös arviointilaitoksen käyttämisestä vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa. Tällaista tarkempaa sääntelyä ei ole annettu.

Osaan laitelain soveltamisalaan kuuluvista tuotteista sovelletaan EU-tuotesääntelyä, ja siksi 6 §:n 3 momentissa on informatiivinen viittaus tuotteen mahdolliseen CE-merkintään. Tällainen säädös on erityisesti rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 305/2011, jäljempänä *rakennustuoteasetus*, johon on informatiivinen viittaus lain 3 §:ssä. Rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan kuuluvat laitelain osalta rakennuksiin asennettavaksi tarkoitettavat palovaroittimet, häikäyruoittimet, paloilmooittimet ja automaattisen sammuuslaitteiston osat, savunpoistolaitteet sekä tehdasvalmisteiset tulisijat. Useille näistä on vahvistettu yhdenmukaistettuja tuotestandardeja.

Rakennustuoteasetuksessa säädetään rakennustuotteiden perusominaisuuksista ja niihin liittyvästä suoritustasoilmotuksesta, suoritustason pysyvyyden arvioinnista sekä tuotteiden CE-merkinnästä. Rakennustuotteiden perusominaisuuksien ja suoritustasojen arvioimisessa käytetään eurooppalaisia yhdenmukaistettuja teknisiä eritelmiä, kansallisesti voidaan säätää pääasiassa vain rakennustuotteen käyttöön liittyvistä ominaisuuksien suoritustasoista ja niistä kerrottavista tiedoista. Esimerkiksi palovaroitinstandardin SFS-EN 14604 soveltaminen tuli pakolliseksi rakennustuoteasetuksen myötä, jolloin standardin noudattamisesta ei ole enää tarve säätää erikseen kansallisesti. Osa yhdenmukaistetuista tuotestandardeista, kuten esimerkiksi eräät tulisijojen standardit, sisältävät tuotteiden ominaisuuksille vaihtoehtoisia luokkia, ja näiden luokkien käytöstä voi olla tarpeellista säätää kansallisesti.

Rakennustuoteasetuksessa jäsenvaltiolle asetetut toimintavelvoitteet kuuluvat maankäyttö- ja rakennuslain 17 §:n mukaan ympäristöministeriölle. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii rakennustuoteasetuksen markkinavalvontaviranomaisena, mistä on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain 181 §:ssä. Lisäksi maankäyttö- ja rakennuslain 181 a §:n mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii rakennustuoteasetuksen tarkoittamana rakennustuoteyhteyspisteenä. Rakentamislaisissa vastaavat säännökset ovat 3, 154 ja 190 §:ssä.

Käsisammuttimia koskee laitelain lisäksi painelaitelaki (1144/2016) ja sen nojalla annetut valtioneuvoston asetukset painelaitteista (1548/2016) ja painelaiteturvallisuudesta (1549/2016),

joissa säädetään sammuttimen painesäiliön turvallisuusvaatimuksista ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta. Painelaitelain säännökset ovat painelaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/68/EU, jäljempänä *painelaitedirektiivi*, täytäntöönpanoa. Käsiammuttimen CE-merkintä perustuu sääntelyyn painelaitteena, painelaitedirektiivissä tai painelaitelaissa ei kuitenkaan säädetä käsiammuttimen sammutusominaisuuksista. Käsiammuttimia koskevista eurooppalaisista tuotestandardeista käyttö- ja sammutusominaisuudet määrittävä standardi SFS-EN 3-7:2007 (Käsiammuttimet. Osa 7: Tunnuksimerkit, toimintavaatimukset ja testimenetelmät) on vapaaehtoinen yhdenmukaistettu standardi, mistä syystä tarkempi kansallinen sääntely laitelain nojalla on katsottu tarpeelliseksi.

2.3 Tuotteiden valvonta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on useana vuonna selvittänyt valmistajille ja maahantuojille tehdyllä kyselyllä markkinoille saatettujen tuotteiden määriä. Selvityksen mukaan vuonna 2021 palovaroittimia saatettiin markkinoille 670 800 kappaletta. Palovaroittimista 71 % oli paristokäyttöisiä ja 29 % verkkovirtaan kytkettäviä. Palovaroittimista valtaosa, 90 % oli optisia. Käsiammuttimia saatettiin markkinoille 319 200 kappaletta. Niistä 78 % oli jauhesammuttimia, 19 % nestesammuttimia ja 3 % hiilidioksidisammuttimia. Taulukossa 1 on esitetty markkinoille saatettujen palovaroittimien, häkävaroitimien, käsiammuttimien ja sammutuspeitteiden määriä vuosina 2010, 2011, 2015, 2017, 2019 ja 2021.

Taulukko 1. Markkinoille saatettujen palovaroittimien, häkävaroitimien, käsiammuttimien ja sammutuspeitteiden määriä vuosina 2010, 2011, 2015, 2017, 2019 ja 2021.

	2010	2011	2015	2017	2019	2021
Palovaroittimet	643 000	309 500	410 100	781 700	750 400	670 800
Häkävaroitimet	72 000	30 000	32 100	55 800	45 900	50 200
Käsiammuttimet	209 000	183 900	226 800	315 200	341 200	319 200
Sammutuspeitteet	149 000	103 500	132 500	113 200	110 400	79 600

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tekemä tuotteiden markkinavalvonta on pistokokeen luonteista ja perustuu riskinarviointiin. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ei testaa markkinoilla olevia tuotteita etukäteen. Markkinavalvontaa tehdään sekä valvontahankkeina että kenttävalvontana tekemällä tarkastuksia liikkeissä myytäviin tuotteisiin. Valvontaa tehdään myös reaktiivisesti kuluttajilta ja talouden toimijoilta tai esimerkiksi pelastusviranomaisilta saatavien tietojen perusteella. Markkinavalvonta on kohdentunut enemmän kuluttajille myytäviin tuotteisiin kuin yrityksiltä yrityksille myytäviin tuotteisiin, mikä laitelain soveltamisalaan kuuluvista tuotteista tarkoittaa palo- ja häkävaroitimia, käsiammuttimia ja muita alkusammutustuotteita sekä tulisiijoja. Markkinavalvonnan vaikutuksesta puutteellisten tuotteiden määrä on vähentynyt.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on testauttanut myynnissä olevia palovaroittimia säännöllisesti. Vuosina 2010–2017 testattiin yhteensä 47 eri palovaroitinmallia, joista kuuteen Turvallisuus- ja kemikaalivirasto kohdisti valvontatoimenpiteitä. Vuonna 2021 kaikki kuusi testattua palovaroitinmallia täyttivät tuotestandardissa asetetut savuherkkyys- ja äänenvoimakkuusvaati-

mukset. Testien lisäksi valvontahankkeissa on tarkastettu tuotteiden asiakirjoja, joissa on todettu paljon puutteita. Uusien palovaroittimien markkina- ja turvallisuus- ja kemikaalivirasto on selvittänyt käytössä olleiden palovaroittimien ikääntymisen vaikutuksia varoittimen savuherkkyyteen¹. Selvitysten mukaan vanha palovaroitin ei toimi luotettavasti ja varoittimen käyttöikä on keskimäärin 7–10 vuotta.

Häkävaroittimia Turvallisuus- ja kemikaalivirasto testautti ensimmäisen kerran vuonna 2012. Kaikissa testatuissa seitsemässä häkävaroitinmallissa oli jotain huomautettavaa. Vuonna 2015 suurin osa testatuista häkävaroittimista osoittautui testeissä puutteelliseksi ja poistettiin markkinoilta. Vuoden 2016 testaustulokset olivat merkittävästi paremmat kuin aikaisempina vuosina ja vuonna 2017 vain yksi testattu malli ei täyttänyt vaatimuksia.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on testauttanut myynnissä olevia käsisammuttimia viimeksi vuonna 2018. Testatuista käsisammuttimimalleista kahden sammutusteho oli tuotteessa ilmoitettuja teholuokkia huonompi. Toisen mallin pienempi puute ei johtanut toimenpiteisiin, mutta toisen osalta toteutettiin palautusmenettely. Joulukuussa 2020 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ja Tulli toteuttivat maahantuotavien käsisammuttimien valmistusmerkintöjen tehovalvonnan, jossa ei tullut esille puutteita. Viime vuosina valvonta on painottunut litiumioniakkupalon sammuttamiseen tarkoitettuihin käsisammuttimiin. Litiumioniakkupalolle ei ole vielä määritetty vakioitua testipaloa tuotteiden sammutustehon arvioimiseksi, jolloin sammuttimien merkinnöissä annettavien tietojen ja käyttöohjeiden merkitys korostuu.

Vuonna 2021 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto testautti viisi erimallista sammutuspeitettä. Yksikään sammutuspeitteistä ei läpäissyt uusitun sammutuspeitstandardin SFS-EN 1869:2019 ruokaöljypalotestiä. Lisäksi kaikissa sammutuspeitteissä oli puutteita merkinnöissä. Tuotteiden valmistajat ja maahantuojat korjasivat merkinnät ja teettivät uusintatestit, joilla varmistettiin sammutuspeitteiden vaatimustenmukaisuus.

Vuosina 2017–2019 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on testauttanut tehdasvalmisteisia tulisijoja, kuten kiukaita ja kamiinoja, osana rakennustuotteiden markkina- ja turvallisuusvalvontaa. Testauksissa on tarkasteltu tuotteen suoritusasiloitoksessa olevien tietojen paikkansapitävyyttä, tehty lämpö- ja paloturvallisuus- ja nimellistehotestejä sekä pyritty hankkimaan aineistoa tulisijan todellisen käyttötavan vaikutuksista turvallisuuteen. Kaikki tulisijat eivät ole läpäisseet testejä ja tuotteille on tehty valvontatoimenpiteitä ja asetettu tuotteita myyntikieltoon.

2.4 Paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot

Laitelain 7 §:ssä säädetään paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen suunnittelu-, asennus-, huolto- ja tarkastustöistä. Vaatimukset koskevat rakennuksiin kiinteästi asennettavia palonilmaisulaitteistoja, joiden asentaminen perustuu säädöksiin tai viranomaisen päätökseen tai jotka liitetään tiedonsiirtoyhteydellä hätäkeskukseen, sekä automaattisia sammutuslaitteistoja. Laitteistot on suunniteltava ja asennettava niin, että ne toimivat asianmukaisesti ja luotettavasti, eivätkä aiheuta vaaraa ihmisille, omaisuudelle tai ympäristölle. Suunnittelussa ja asennuksessa on otettava huomioon laitteiston ja asennuskohteen tarkoitus sekä yhteensopivuus muiden järjestelmien kanssa. Laitteistot on myös huollettava ja tarkastettava siten, että laitteistot täyttävät säädetyt vaatimukset käyttöikänsä ajan.

¹ Palovaroittimien ikääntymiselvitys, loppuraportti, 8.3.2018. Palovaroittimien ikääntymiselvitys jatkokohanne 2020, loppuraportti, 27.10.2020. <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/pelastustoimen-laitteet/palovaroittimet>. Viitattu 25.9.2023.

Laitelain 8 §:ssä säädetään paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennus- ja huoltotöitä tekevien asennusliikkeiden velvoitteesta tehdä toimintailmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Lain 9 §:ssä säädetään asennusliikkeen vastuuhenkilöstä ja 10 §:ssä asennusliikkeen toiminnasta. Lain 11–14 §:ssä säädetään paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksia tekevien tarkastuslaitosten hyväksymisestä ja tehtävistä.

Automaattisen sammutuslaitteiston toteutuksesta sekä asennusliikkeiden ja tarkastuslaitosten vaatimuksista on säädetty tarkemmin aiemman laitelain nojalla annetussa sisäasiainministeriön asetuksessa automaattisista sammutuslaitteistoista (744/2000, julkaisu A:65), jäljempänä *sammutuslaitteistoasetus*. Samassa asetuksessa säädettiin pelastustoimilain (561/1999) nojalla rakennuksen omistajan ja haltijan velvollisuuksista koskien laitteistojen toimintakunnossa pitämistä ja kunnossapitoa. Asetuksen 11 ja 12 § tarkastusten ajankohdista sekä 19–22 § kunnossapidon tarkemmista vaatimuksista kumoutuivat 1.1.2007 pelastuslain (468/2003) voimaantulosäännöksen perusteella. Uusien säännösten puuttuessa asetuksen kumoutuneita säännöksiä on yhä käytetty ohjeellisina.

Myös paloilmoittimista on ollut vastaava aiemman laitelain ja pelastustoimilain nojalla annettu säädös. Sisäasiainministeriön määräys paloilmoittimien hankinnasta, asennuksesta, käyttöön- otosta, huollosta ja tarkastuksesta (SM-1999-40/Tu-33, julkaisu A:60), jäljempänä *paloilmoittinmääräys*, kumoutui 1.1.2007 määräyksen voimassaoloajan päätyttyä. Kumoutunutta määräystä on osin yhä käytetty ohjeellisena.

Nykyisin vastaavat asetuksenantovaltuudet ovat osin laitelaissa, osin pelastuslaissa. Laitelain nojalla tarkempi sääntely voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella (7 §:n 4 mom., 8 §:n 2 mom., 9 §:n 3 mom., 10 §:n 2 mom. ja 15 §) ja pelastuslain nojalla sisäministeriön asetuksella (12 §:n 3 mom.). Asetuksenantovaltuudet ovat laajat, eivätkä riittävän tarkkarajaiset. Asetuksissa on osin säädetty asioita, joista olisi säädettävä lain tasolla.

Paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asentamista ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset ovat kansallisia, mutta laitteistojen toteutuksessa käytetään yleensä eurooppalaisia standardeja tai niihin pohjautuvia suunnittelusääntöjä. Laitteistojen toteutuksesta ei jatkossakaan ole perusteltua säätää yksityiskohtaisesti.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennus- ja huoltotöiden tekemistä. Valvonta pohjautuu liikkeiden toimintailmoituksiin ja vastuuhenkilön pätevyysvaatimusten arviointiin. Valvonnan keinoina ovat valvontakäynnit sekä asiakirjojen ja rekisterien perusteella tehtävä valvonta. Suunniteltuja valvontakäyntejä pyritään tekemään kattavasti koko maassa. Valvontakäyntejä toteutetaan myös osallistumalla tarkastuslaitoksen tekemälle varmennustarkastukselle. Viime vuosina asennusliikkeiden valvontaa on tehty lähinnä reaktiivisesti eli perustuen tietoon tulleisiin tapauksiin kuten puutteet asennusliikkeen oman työn tarkastuksissa tai asennustöiden varmennustarkastuksen jättäminen tekemättä. Valvontatapauksia on vuosien aikana ollut määrällisesti vähän. Valvontaa on osaltaan vaikeuttanut tarkemman sääntelyn kumoutuminen.

Paloilmoittimen liittämistä hätäkeskukseen Hätäkeskuslaitos tekee sopimuksen kohteen kanssa. Liittymissopimuksessa annetaan tiedot laitteiston haltijasta ja hälytystilanteissa tavoitettavista yhteyshenkilöistä sekä sovitaan muun muassa hälytysyhteyden testaamisesta kuukausittain. Sopimusperusteisuudesta on säädetty hätäkeskustoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (877/2010) 3 a §:n 1 kohdassa. Hätäkeskukseen liittämisen edellytyksenä on, että laitteisto on toteutettu lainsäädännössä asetettujen vaatimusten mukaisesti. Vaatimusten täyttyminen todennetaan laitelain mukaisella tarkastuslaitoksen tekemällä tarkastuksella. Laitteiston

pitäminen hätäkeskukseen kytkettynä edellyttää, että laitteiston kunnossapidosta huolehditaan säädösten mukaisesti ja tehdään laitelain mukaiset määräaikaistarkastukset.

Käytännössä Hätäkeskuslaitos on edellyttänyt liittymissopimusta ja laitteiston käyttöönottoa varten pelastuslaitoksen ilmoitusta tai lausuntoa, pelastusviranomaisen ei kuitenkaan päättä laitteiston liittämistä hätäkeskukseen, eikä ole sopimuksessa osapuolena. Hätäkeskukseen liittämisen edellytyksistä ja valvonnasta ei säädetä laitelain, eikä hätäkeskustoiminnasta annetussa laissa (692/2010). Ongelmallista on myös, että ei ole säädetty prosessista, miten hätäkeskukseen kytkeminen tai ilmoituksensiirto tulisi tehdä tai yhteysvikavalvonta toteuttaa. Pelastuslakiin (89 §:n 2 mom. 11 k, voimaan 1.1.2024) ja hätäkeskustoiminnasta annettuun lakiin (17 §:n 8 k, voimaan 3.4.2023) on lisätty pelastusviranomaisen oikeus saada hätäkeskustietojärjestelmästä hätäkeskukseen kytketyn paloilmittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston kohde-, sijainti- ja paikkatiedot sekä testaustoiminnan ja vikatilanteiden tiedot. Kohdetiedot sisältävät tiedot kohteen nimestä, osoitteesta, laitetunnuksesta sekä yhteyshenkilöstä. Laitteistojen tarkastuksia tekevien tarkastuslaitosten tiedonsaantioikeuksista ei ole säädetty.

2.5 Asennusliikkeen vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisterissä oli vuoden 2022 lopussa 177 paloilmittimia asentavaa ja huoltavaa asennusliikettä ja 249 pätevyytensä osoittanutta vastuuhenkilöä. Automaattisten sammutuslaitteistojen asennusliikkeitä oli 102 ja pätevyytensä osoittaneita vastuuhenkilöitä 147.

Pätevä vastuuhenkilö on olennainen edellytys asennusliikkeiden toiminnan asianmukaisuuden varmistamisessa. Vastuuhenkilöstä säädetään laitelain 9 §:ssä. Vastuuhenkilönä voi toimia toiminnanharjoittaja itse tai liikkeen päätoimisessa palveluksessa oleva henkilö. Vastuuhenkilöltä edellytetty pätevyys muodostuu koulutuksen ja työkokemuksen kautta saavutetusta tehtävien edellyttämästä erityisosaamisesta sekä hyväksytyistä suoritetusta vastuuhenkilön kokeesta. Pätevyysvaatimukset täyttävälle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen, joka on voimassa määräajan.

Pätevyysvaatimuksia on tarkennettu asetustasolla. Paloilmittimia asentavan ja automaattisia sammutuslaitteistoja asentavan asennusliikkeen vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset ovat olleet erilaiset. Sammutuslaitteistoasetuksessa koulutusvaatimuksena on vähintään teknillisessä oppilaitoksessa tai ammattikorkeakoulussa suoritettu tehtävään soveltuva tutkinto, paloilmittinmääräyksessä vaatimuksena oli vähintään sähkö- tai telealan teknikon tutkinto. Paloilmittinmääräyksessä ei asetettu vaatimuksia työkokemukselle, sammutuslaitteistoasetuksessa edellytetään kahden vuoden työkokemusta. Sammutuslaitteistoasetuksessa pätevyystodistuksen voimassaoloajaksi on säädetty viisi vuotta, ja todistus voidaan uusua pyynnöstä ilman uuden kokeen suorittamista, jos henkilö on toiminut tämän ajan asennusliikkeen vastuuhenkilönä tai varahenkilönä. Paloilmittinmääräyksessä voimassaoloaika oli kolme vuotta ja voimassapysymisen ehtona oli toimiminen vastuuhenkilön tehtävissä riittävässä laajuudessa.

Paloilmittinmääräys on kumoutunut, mikä on vaikeuttanut pätevyysvaatimusten täyttymisen arviointia erityisesti koulutustason riittävyyden osalta. Paloilmittimen vastuuhenkilön pätevyystodistushakemuksiin annetuista kielteisistä päätöksistä on tehty yksittäisiä valituksia, joista kahdesta on korkeimman hallinto-oikeuden päätös (KHO 3224/16.11.2012 ja KHO 2130/2.7.2014). Kummassakin päätöksessä KHO palautti asian Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle uudelleen käsiteltäväksi ja tarkemmin perusteltavaksi.

Lain 9 §:n mukaan vastuuhenkilön kokeen järjestää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tai sen hyväksymä riittävän asiantunteva taho. Kokeen järjestämisestä tai kokeen sisällöstä ei ole säädetty tarkemmin, asetustasolla on ainoastaan todettu kokeella tarkoitettavan säädösten ja ohjeiden tuntemuksen osoittamista.

Vastuuhenkilöiden kokeet on usean vuoden ajan järjestänyt Kiwa Inspecta Oy, joka on myös antanut kokeista todistukset. Kokeiden järjestämisen ehdot on määritetty Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kanssa tehdyssä sopimuksessa. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on vahvistanut kokeen sisällön ja arvosteluperusteet. Vakiintuneen käytännön mukaan sammutuslaitteistojen pätevyyskoe on koostunut yhteisestä säädösosasta sekä laitteistotyypin mukaisesta teknisestä osasta. Paloilmoittimien pätevyyskoe on koostunut säädösosasta ja suunnittelutehtävistä. Viime vuosina sammutuslaitteistojen pätevyyskokeisiin on vuosittain osallistunut alle 20 henkilöä, joista alle puolet on suorittanut kokeen hyväksytysti. Paloilmoittimien pätevyyskokeeseen on osallistunut vuosittain noin 40 henkilöä, joista kaksi kolmasosaa on suorittanut kokeen hyväksytysti.

Vastuuhenkilön tehtävistä ja pätevyysvaatimuksista olisi säädettävä nykyistä tarkemmin. Koulutusvaatimuksen säilyttäminen ei ole enää perusteltua. Paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennus- ja huoltotöiden tekemiseen ei ole suoraa koulutusta, eikä nykyisenlainen tutkintonimikkeisiin tai -tasoihin viittaaminen tuo lisäarvoa vastuuhenkilön tehtävissä tarvittavan osaamisen arviointiin. Lisäksi vastuuhenkilön kokeen järjestämisestä olisi säädettävä nykyistä tarkemmin, jotta osapuolten oikeudet ja velvollisuudet olisi määritelty riittävän selkeästi.

2.6 Laitteistojen tarkastukset

Laitelain 11 ja 12 §:ssä säädetään paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksia tekevien tarkastuslaitosten hyväksymisestä ja 13 ja 14 §:ssä tarkastuslaitosten tehtävistä. Tarkastuslaitokset hyväksyy Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Hyväksymisen edellytykset ovat vastaavat kuin muiden toimialojen tarkastuslaitoksia koskevissa säädöksissä. Keskeiset vaatimukset koskevat laitoksen riippumattomuutta ja tarkastushenkilöstön ammattitaitoa, jotka osoitetaan FINAS-akkreditointipalvelun arvioinnissa. Hyväksytyjä tarkastuslaitoksia on tällä hetkellä neljä, joista kolme tekee sekä paloilmoittimien että automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksia ja yksi vain paloilmoittimien tarkastuksia.

Paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastusveloitteesta säädetään pelastuslain 12 §:ssä. Tarkastusvelvoite koskee laitteistoja, joiden asentaminen perustuu säädöksen tai viranomaisen määräykseen. Tarkastusten tavoitteena on varmistaa, että laitteistot ovat käyttötarkoitukseensa sopivia ja toimintavarmoja. Tarkempi sääntely tarkastusten määräväleistä on kumoutunut, mutta käytäntönä on edelleen ollut, että laitteistot tarkastetaan ennen käyttöönottoa ja sen jälkeen määrävälein. Paloilmoittimet tarkastetaan pääsääntöisesti kolmen vuoden ja sammutuslaitteistot kahden vuoden välein.

Vuonna 2022 tarkastuslaitokset tekivät yhteensä 12 870 tarkastusta, joista 63 % oli paloilmoittimien tarkastuksia. Tarkastuksista 22 % oli uusien tai muutettujen laitteistojen ennen käyttöönottoa tehtyjä tarkastuksia (paloilmoittimet varmennustarkastus, automaattiset sammutuslaitteistot käyttöönottotarkastus) ja 78 % määräaikaistarkastuksia. Tehtyjen tarkastusten lukumäärä on lisääntynyt rakennuksiin asennettujen laitteistojen määrän kasvaessa. Taulukoissa 2 ja 3 on esitetty paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastusten määrät vuosina 2018–2022.

Taulukko 2. Paloilmoittimien tarkastusten määrät vuosina 2018–2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
Varmennustar- kastus	2 100	2 130	2 010	1 935	2 000
Määräaikaistar- kastus	5 400	5 820	6 340	6 255	6 080
Yhteensä	7 500	7 950	8 350	8 190	8 080

Taulukko 3. Automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastusten määrät vuosina 2018–2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
Käyttöönottotar- kastus	900	880	950	890	840
Määräaikaistar- kastus	3 600	3 620	3 770	4 000	3 950
Yhteensä	4 500	4 500	4 720	4 890	4 790

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo tarkastuslaitosten toimintaa, pelastusviranomaisen valvoo pelastuslain nojalla laitteiston haltijalle säädettyjä velvoitteita eli laitteistojen kunnossapitoa ja tarkastusvelvoitteen noudattamista. Tarkastuslaitosten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle toimittamien tietojen perusteella viime vuosina vain 20 % laitteistoista on määräaikaistarkastuksissa täyttänyt vaatimukset. Yleistä on, että vain tarkastuksessa havaitut vakavat puutteet korjataan, pienemmät puutteet jäävät korjaamatta ja tulevat uudelleen esille seuraavassa määräaikaistarkastuksessa. Voimassa olevan tarkemman lainsäädännön puuttumisen arvioidaan olevan keskeinen syy huonoon tilanteeseen. Selkeiden vaatimusten puuttuessa pelastusviranomaisen tekemä valvonta ja puutteisiin tarttuminen on vaihtelevaa, samoin kuin rakennusvalvonnan menettelyt uusien rakennuskohteiden käyttöönottoaiheissa. Myös tarkastuslaitosten toimintatavoissa ja tarkastusvaatimuksissa on eroja, mikä näkyy etenkin uusien laitteistojen käyttöönottoaiheissa tehtävissä tarkastuksissa.

2.7 Käsiammuttimien tarkastus ja huolto

Laitelain 7 §:ssä säädetään käsiammuttimien tarkastus- ja huoltotöistä. Käsiammuttimet on huollettava ja tarkastettava sammuttimien turvallisuuden ja toimintavarmuuden varmistavalla tavalla. Laitelain 8 §:ssä säädetään tarkastus- ja huoltotöitä tekevien käsiammuttimienliikkeiden velvoitteesta tehdä toimintailmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Lain 9 §:ssä säädetään käsiammuttimienliikkeen vastuuhenkilöstä ja 10 §:ssä käsiammuttimienliikkeen toiminnasta.

Käsiammuttimien tarkastus- ja huoltovelvoite on säädetty pelastuslaissa ja koskee rakennusten niin sanottuja pakollisia sammuttimia. Pelastuslain 12 §:n mukaan säädöksissä vaadittu tai viranomaisen määräämä sammutuskalusto on pidettävä toimintakunnossa sekä huollettava ja tarkastettava asianmukaisesti. Käytännön soveltamisessa tämän on katsottu viittaavan pelastuslaissa ja työturvallisuuslaissa ja aiemmin myös rakentamismääräyksissä säädettyyn yleiseen veloitteeseen varautua tulipalojen sammuttamiseen varustamalla tilat tarpeellisilla alkusammutusvälineillä. Tarkastus- ja huoltovelvoitteen sääntelyä olisi tarpeellista selkeyttää.

Tarkemmat vaatimukset ovat käsiammuttimien tarkastuksesta ja huollosta annetussa sisäasiainministeriön asetuksessa (917/2005), jäljempänä *käsiammuttimien tarkastusasetus*. Asetus on annettu aiemman laitelain ja aiemman pelastuslain nojalla. Pelastuslain asetuksenantovaltuuden nojalla on säädetty käsiammuttimien tarkastuksen ja huollon sisällöstä ja määräväleistä,

laitelain nojalla on säädetty tarkastus- ja huoltotöitä ja käsisammutinliikettä koskevat vaatimukset. Asetus on jätetty voimaan laitelain ja pelastuslain siirtymäsäännösten nojalla.

Nykyisin vastaavat asetuksenantovaltuudet ovat osin laitelaisissa, osin pelastuslaissa. Laitelain nojalla tarkempi sääntely voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella (7 §:n 4 mom., 8 §:n 2 mom., 9 §:n 3 mom. ja 10 §:n 2 mom.) ja pelastuslain nojalla sisäministeriön asetuksella (7 §:n 4 mom., 8 §:n 2 mom., 9 §:n 3 mom. ja 10 §:n 2 mom.). Asetuksenantovaltuudet ovat laajat, eivätkä riittävän tarkkarajaiset, eikä ministeriön asetus ole kaikilta osin riittävä säädöstaso.

Käsisammuttimien tarkastusasetuksessa on säädetty käsisammutinliikkeen toimintailmoituksesta yksityiskohtaisemmin kuin mitä nykyinen asetuksenantovaltuus kattaa, toimintailmoituksessa on edellytetty muun muassa verojäämätodistusta. Tällaiselle sääntelylle ei ole perusteita, koska Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävänä ei ole valvoa yrityksen taloudellisia toimintaedellytyksiä.

Käsisammuttimien tarkastusasetuksessa käsisammutinliikkeelle on säädetty velvoite pitää luettelo tarkastamistaan ja huoltamistaan käsisammuttimista ja säilyttää tiedot viiden vuoden ajan. Luetteloon on merkittävä käsisammuttimen omistajan tai haltijan nimi ja osoite, sammuttimen malli ja valmistus- tai sarjanumero, tehdyt toimenpiteet ja niiden päivämäärä sekä työt tehneen henkilön nimi. Luettelointitarvetta on aikoinaan perusteltu käsisammutinliikkeiden toiminnan valvonnalla, siihen tarkoitukseen luetteloja ei kuitenkaan ole enää käytetty. Painelaitesääntelyssä pienet paineestiat on jätetty luettelointivelvoitteen ulkopuolelle, joten velvoitteelle pitää luetteloja ei ole perusteita. Käsisammutinliikkeillä on lisäksi käytäntönä tehdä asiakkaan käyttöön luettelo kiinteistön sammuttimista. Asiakkaalle annettavasta luettelosta ei ole kuitenkaan säädetty.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöiden tekemistä. Valvonta pohjautuu käsisammutinliikkeiden toimintailmoituksiin ja vastuuhenkilön pätevyysvaatimusten arviointiin. Valvonnan keinoina ovat valvontakäynnit sekä asiakirjojen ja rekisterien perusteella tehtävä valvonta. Suunniteltuja valvontakäyntejä pyritään tekemään kattavasti koko maassa. Käsisammutinliikkeiden valvonnassa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto kiinnittää huomiota erityisesti vastuuhenkilön ammatillisen osaamisen säilymiseen ja käsisammutinliikkeen käytössä oleviin tiloihin ja laitteisiin. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on ollut käsittelyssä yksittäisiä liikkeiden toimintaa koskevia valvontatapauksia, viime vuosina ei ole tullut esille laajempaa epäilyä säästösten vastaisesta toiminnasta.

2.8 Käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisterissä oli vuoden 2022 lopussa 237 käsisammutinliikettä. Pätevyytensä osoittaneita vastuuhenkilöitä oli 381.

Pätevä vastuuhenkilö on olennainen edellytys käsisammutinliikkeiden toiminnan asianmukaisuuden varmistamisessa. Vastuuhenkilöstä säädetään laitelain 9 §:ssä. Vastuuhenkilönä voi toimia toiminnanharjoittaja itse tai liikkeen päätoimisessa palveluksessa oleva henkilö. Vastuuhenkilöllä tulee olla koulutuksen ja työkokemuksen kautta saavutettu tehtävien edellyttämä erityisosaaminen sekä hyväksytysti suoritettu vastuuhenkilön koe. Käsisammuttimien tarkastusasetuksen mukaan vastuuhenkilön pätevyydistusta varten vaaditaan kuitenkin ainoastaan hyväksytysti suoritettu pätevyyskoe, työkokemusta ei ole edellytetty, eikä myöskään koulutusvaatimusta asetettu.

Lain 9 §:n mukaan vastuuhenkilön tulee osoittaa pätevyytensä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tai sen hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Käsisammuttimien tarkastusasetuksessa on tarkennettu, että kokeella osoitetaan, että henkilö tuntee käsisammuttimien tarkastusta ja huoltoa koskevat säädökset sekä osaa tarkastaa ja huoltaa käsisammuttimia. Asetuksessa on myös tarkennettu, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vahvistaa kokeen vaatimukset.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tehnyt sopimuksen käsisammuttimien pätevyyskokeiden järjestämisestä Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön kanssa. Vakiintuneen käytännön mukaan koe on kaksiosainen: erillinen teoriakoe käsisammuttimia koskevan sääntelyn ja standardien tuntemisesta sekä käytännön näyttökoe, jossa osoitetaan osaamista tarkastaa, huoltaa ja täyttää erilaisia sammuttimia. Viime vuosina kokeeseen on vuosittain ilmoittanut keskimäärin 20 henkilöä, joista noin 80 % on suorittanut kokeen hyväksytysti.

Käsisammuttimien tarkastusasetuksen mukaan vastuuhenkilön pätevyystodistus on voimassa enintään viisi vuotta ja pätevyystodistus voidaan uusia pyynnöstä ilman uuden kokeen suorittamista, jos hakija on toiminut edellisen viisivuotiskauden käsisammutinliikkeen vastuuhenkilönä. Myös käsisammutinliikkeen toimintailmoitukselle on asetuksessa säädetty viiden vuoden voimassaoloaika.

Vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksia olisi tarkistettava. Vastuuhenkilön tehtävät huomioiden työkokemusvaatimuksen lisääminen olisi perusteltua, mutta koulutusvaatimuksen säätämiseksi ei ole perusteita. Lisäksi vastuuhenkilön kokeen järjestämisestä olisi säädettävä nykyistä tarkemmin.

2.9 Valvontaviranomainen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on säädetty laitelain valvontaviranomaiseksi. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo tuotteiden vaatimustenmukaisuutta sekä palonilmaisu- ja sammutuslaitteistojen asennusliikkeiden, käsisammutinliikkeiden ja tarkastuslaitosten toimintaa. Valvontaviranomaisesta säädetään laitelain 17 §:ssä, viranomaisen rekistereistä 16 §:ssä, toimivaltuuksista ja tiedonsaantioikeuksista 19 §:ssä, hallinnollisista pakkokeinoista 18 §:ssä ja muutoksenhausta 21 §:ssä.

Asennus- ja käsisammutinliikkeiden sekä tarkastuslaitosten valvontaa koskevat säännökset ovat kattavat, eikä säännöksissä ole ollut merkittäviä soveltamisongelmia. Säännöksissä on kuitenkin tarkistettavaa ja erityisesti rekisterisääntelyä olisi täydennettävä.

Tuotteiden markkinavalvontaa koskevaa sääntelyä on pyritty yhdenmukaistamaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetulla lailla (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*. Markkinavalvontalaki on horisontaalinen tiettyjä tuotesektoreita koskeva valvonnan yleislaki ja sillä on toimeenpantu osaltaan EU-sääntelyä. Markkinavalvontalaissa säädetään markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksista ja valvontakeinoista sekä hallintopakkokeinoista erilaisissa markkinoilla olevien tuotteiden vaatimustenvastaisuustilanteissa. Tuotteita koskevista vaatimuksista ja talouden toimijoiden velvollisuuksista säädetään sektorilaeissa. Markkinavalvontalain soveltamisalaa on laajennettu sen voimaantulon jälkeen koskemaan eri tuoteryhmiä sekä eri hallinnonalojen lainsäädäntöä. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa markkinavalvontalaista ja hoitaa lainvalmisteluun liittyvää koordinaatiota. Kukin vastuuministeriö vastaa toimialaansa kuuluvasta tuotesektorisääntelystä. Markkinavalvontalain 4 a §:n mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii markkinavalvonnan yhteispisteenä ja koordinoi markkinavalvontaan liittyvää viranomaisyhteistyötä. Lisäksi markkinavalvontalain 4 b §:ssä on säädetty markkinavalvontaviranomaisien ja Tullin yhteistyöryhmästä.

Laitelain soveltamisalaan kuuluvista tuotteista osaan sovelletaan markkinavalvonnassa EU-tuotesääntelyä. Rakennuksiin asennettavaksi tarkoitetut paloturvallisuuslaitteet ja tulisijat kuuluvat rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan, käsisammuttimet painelaitteina painelaitedirektiivin soveltamisalaan. Nämä EU-säädökset kuuluvat puolestaan markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020, jäljempänä *markkinavalvonta-asetus*, soveltamisalaan. Markkinavalvonta-asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta, mutta sen täytäntöönpano edellyttää myös kansallista sääntelyä muun muassa markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksista sekä talouden toimijoihin kohdistettavista seuraamuksista. Markkinavalvonta-asetus tuli voimaan 15.7.2019 ja sen soveltaminen alkoi pääosin 16.7.2021. Panielaitedirektiivin osalta tarvittava kansallinen sääntely on toteutettu markkinavalvontalain puitteissa. Rakennustuoteasetuksen osalta markkinavalvonta-asetuksen toimeenpanon edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön on tehty maankäyttö- ja rakennuslain muutoksella (927/2021). Maankäyttö- ja rakennuslain markkinavalvontaa koskevissa säännöksissä viitataan markkinavalvontalakiin ja joiltain osin myös rakennustuoteasetukseen. Vuoden 2025 alusta voimaan tulevassa rakentamislaisissa ei enää viitata markkinavalvontalakiin, vaan markkinavalvontaa koskevat säännökset on sisällytetty rakentamislakiin.

Toimijoihin kohdistuvan valvonnan selkeyden ja viranomaistoiminnan tehokkuuden kannalta on tarkoituksenmukaista, että myös laitelaisissa markkinavalvontasääntely tukeutuisi markkinavalvontalakiin.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on selkeyttää ja ajantasaistaa paloturvallisuuslaitteita ja muita lain soveltamisalaan kuuluvia tuotteita koskevaa sääntelyä ottaen huomioon rakentamisessa ja rakennustuotteiden lainsäädännössä tapahtuneet muutokset. Sääntelyn tavoitteena on osaltaan edistää ja ylläpitää rakennusten paloturvallisuutta. Sääntelyä sujuvoitettaisiin yhtenäistämällä toiminnanharjoittajia ja tarkastuslaitoksia koskevaa sääntelyä muiden toimialojen vastaavan sääntelyn kanssa. Tavoitteena on myös tehostaa tuotteiden markkinavalvontaa yhdenmukaistamalla valvontaa ja viranomaisen toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräistä paloturvallisuuslaitteista. Ehdotettu laki kattaisi voimassa olevan lain soveltamisalan.

Lakiehdotus sisältää kolme erillistä asiakokonaisuutta, joista olisi omat luvut ja näin lain rakenne saataisiin selkeäksi. Luvussa 2 säädettäisiin paloilmottimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen toteutusta, huoltoa ja tarkastuksia koskevat vaatimukset, luvussa 3 säädettäisiin käsisammuttimien tarkastuksesta ja huollosta ja luvussa 4 säädettäisiin tuotteita koskevat vaatimukset.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto olisi jatkossakin lain valvontaviranomainen. Viranomaisen toimivaltuuksia ja hallinnollisia pakkokeinoja koskevat säännökset vastaisivat pääosin voimassa olevan lain säännöksiä. Rekisterisääntelyä täydennettäisiin vastaamaan nykyisiä henkilotietojen käsittelyä koskevia vaatimuksia ja muutoksenhakua koskeviin säännöksiin tehtäisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin liittyvät muutokset.

Lakiehdotus sisältää säännökset ulkomailla hankitun ammattipätevyden tunnustamisesta sekä säännöksen vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta tuotteiden vaatimustenmukaisuuteen.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan sovellettaisiin markkinavalvontalakia. Osa lain soveltamisalaan kuuluvista tuotteista kuuluu EU:n rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan ja CE-merkinnän piiriin, ja näiden tuotteiden markkinavalvontaan sovellettaisiin edelleen maankäyttö- ja rakennuslakia, vuoden 2025 alusta rakentamislakia.

Paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot

Laissa säädettäisiin paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen toteutusta ja dokumentointia koskevat vaatimukset, joita tarkennettaisiin sisäministeriön asetuksella. Sääntely ei olisi yksityiskohtaista, koska laitteistojen toteutuksessa käytetään eurooppalaisia standardeja tai niihin pohjautuvia suunnittelusääntöjä.

Laitteistojen asennus- ja huoltotöitä tekevillä asennusliikkeillä säilytettäisiin velvoite tehdä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ilmoitus toiminnan aloittamisesta. Asennusliikkeellä olisi oltava laissa säädetyt pätevyysvaatimukset täyttävä vastuuhenkilö, mutta enää ei edellytettäisi, että vastuuhenkilön on oltava liikkeen päätoimisessa palveluksessa. Vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksissa vahvennettaisiin työkokemuksen merkitystä, koulutusvaatimusta ei enää säädettäisi. Vastuuhenkilön pätevyystodistuksen määräaikaisuus poistettaisiin.

Kuten nykyisinkin, laitteistot olisi tarkastettava ennen käyttöönottoa ja sen jälkeen määrävälein. Pelastuslain sijasta tarkastusvelvoitteesta ja määräväleistä säädettäisiin ehdotetussa laissa. Uutena asiana säädettäisiin uusintatarkastuksesta, jos määräaikaistarkastuksessa laitteistossa havaitaan vakavia puutteita.

Tarkastuksia tekisivät nykyisen mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymät tarkastuslaitokset. Hyväksymisen edellytykset vastaisivat muiden alojen tarkastuslaitosten vaatimuksia.

Käsisammuttimien tarkastus ja huolto

Laissa säädettäisiin käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöitä koskevat vaatimukset, joita voitaisiin tarkentaa sisäministeriön asetuksella. Tarkastus- ja huoltotyön sisällöstä on tarpeellista säätää melko yksityiskohtaisesti, koska kyse olisi lainsäädäntöön perustuvasta tarkastus- ja huoltovelvoitteesta, eikä käsisammuttimien tarkastuksesta ja huollosta ole eurooppalaista tai kansallista standardia tai muuta yleisesti hyväksyttyä ohjetta.

Käsisammuttimien tarkastus- ja huoltovelvoitteen sääntelyä selvennettäisiin nykyisestä. Pelastuslain sijasta tarkastus- ja huoltovelvoitteesta ja määräväleistä säädettäisiin ehdotetussa laissa.

Tarkastus- ja huoltotöitä tekevillä käsisammutinliikkeillä säilytettäisiin velvoite tehdä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ilmoitus toiminnan aloittamisesta. Liikkeellä olisi oltava laissa säädetyt pätevyysvaatimukset täyttävä vastuuhenkilö, mutta enää ei edellytettäisi, että vastuuhenkilön on oltava liikkeen päätoimisessa palveluksessa. Vastuuhenkilön pätevyysvaatimukseen lisättäisiin uusi vaatimus vuoden työkokemuksesta. Toimintailmoituksen ja vastuuhenkilön pätevyystodistuksen määräaikaisuus poistettaisiin.

Tuotteita koskeva sääntely

Tuotteita koskevan sääntelyn osalta lain soveltamisala vastaisi nykyistä, mutta sääntelyä täsmennettäisiin. Laissa säädettäisiin markkinoille saatettavien tuotteiden yleinen turvallisuusvaatimus sekä vaatimukset tuotteiden merkinnöistä, ohjeista ja turvallisuustiedoista. Sääntely ei olisi yksityiskohtaista, koska useille tuotteille on eurooppalaiset tuotestandardit, joissa määritetään tuotteiden tekniset vaatimukset ja testausmenetelmät. Tarkempaa sääntelyä voitaisiin antaa sisäministeriön asetuksella, jos se olisi tarpeellista esimerkiksi EU-sääntelyn toimeenpanemiseksi tai tuotestandardien soveltamisen tueksi.

Tuotteiden markkinavalvontaan sovellettaisiin markkinavalvontalakia. Osa lain soveltamisalaan kuuluvista tuotteista kuuluu EU:n rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan, ja näiden tuotteiden markkinoille saattamisessa noudatetaan rakennustuoteasetuksessa määritettyjä periaatteita.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset yritysten toimintaan

Esityksen taloudelliset vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti yrityksiin. Ehdotuksella ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, koska sääntelyn peruslähtökohdat ja yrityksille säädetyt velvoitteet eivät pääosin muuttuisi nykyisestä. Nykyiseen lakiin verrattuna useat muutokset ovat luonteeltaan teknisiä tai sääntelyä täsmentäviä. Yrityksille aiheutuu jonkin verran kustannuksia säädösten muuttumiseen perehtymisestä. Riittävillä siirtymäajoilla pyritään varmistamaan sujuva siirtyminen uuden lainsäädännön piiriin.

Asennusliikkeet

Paloilmoittimia tai automaattisia sammutuslaitteistoja asentavia ja huoltavia asennusliikkeitä on yhteensä noin 280. Asennusliikkeet ovat pk-yrityksiä ja sijoittuneet eri puolille maata.

Asennusliikkeenä toimimisen edellytyksenä on, että liikkeellä on pätevyysvaatimukset täyttävä vastuuhenkilö. Voimassa olevan lain mukaan vastuuhenkilönä voi toimia toiminnanharjoittaja itse tai liikkeen päätoimisessa palveluksessa oleva henkilö. Vaatimus päätoimisuudesta rajoittaa voimakkaasti yritysten toiminnan järjestämistä, eikä siitä enää säädettäisi kuten ei ole säädetty muussakaan vastaavassa sääntelyssä. Sen sijaan esityksessä säädettäisiin, että vastuuhenkilöllä tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus hoitaa tehtäviään. Liikkeen toiminnan laajuudesta riippuen voi useampikin vastuuhenkilö olla tarpeen, esimerkiksi jos toimintaa on eri puolilla maata tai useammalla asennus- ja huoltotoiminnan alalla. Jos henkilö toimii useamman asennusliikkeen vastuuhenkilönä, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto arvioisi valvonnassaan liikkeen toiminnan edellytyksiä muun muassa vastuuhenkilön tehtävien hoitamisen kannalta.

Esityksessä vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksena olisi hyväksytysti suoritettu vastuuhenkilön koe ja vähintään kolmen vuoden työkokemus. Koulutusvaatimusta ei enää säädettäisi, minkä arvioidaan helpottavan jonkin verran alalle tuloa.

Asennusliikkeen toimintailmoitus ei ole määräaikainen, mutta on käytännössä sidoksissa vastuuhenkilön pätevyystodistuksen voimassaoloon. Pätevyystodistus on nykyisin uusittava kolmen vuoden (paloilmoittimet) tai viiden vuoden (automaattiset sammutuslaitteistot) välein. Pätevyystodistuksen uusiminen on ollut vain hallinnollinen muodollisuus, joten ehdotuksessa määräaikaisuus poistettaisiin. Tästä yrityksille seuraava kustannussäästö on pieni, vuositasolla

laskettuna kaikkien liikkeiden osalta yhteensä arviolta noin 15 000 euroa. Kustannukset muodostuvat uusimisilmoituksesta perittävästä maksusta sekä uusimisilmoitusta varten tarvittavien selvitysten laatimisesta. Arvioinnissa on hyödynnetty työ- ja elinkeinoministeriön sääntelytaakalaskuria.

Käsiammutinliikkeet

Käsiammutinliikkeitä on noin 240. Käsiammutinliikkeet ovat pääosin mikro- tai pk-yrityksiä, joissa vastuuhenkilön lisäksi on tyypillisesti yksi tai kaksi työntekijää. Käsiammuttimien tarkastusten ja huoltojen lisäksi suurin osa liikkeistä myy paitsi käsiammuttimia ja muita alkusammutusvälineitä niin myös muita turvallisuustuotteita hyvin laajalla kirjolla. Käsiammutinliikkeen ohessa voi olla myös muunlaista liiketoimintaa esimerkiksi sähköliike tai vartiointiliike. Joillain teollisuuslaitoksilla on oma käsiammutinliike, joka käytännössä tarkastaa ja huoltaa vain teollisuuslaitoksen omia, käytössä olevia käsiammuttimia. Julkisista toimijoista puolustushallinnon rakennuslaitos, Merenkulun Turvallisuuskoulutuskeskus, Helsingin kaupungin liikennelaitos ja muutama pelastuslaitos on tehnyt käsiammutinliikeilmoituksen lähinnä omien tai palopaikalla käytettyjen käsiammuttimien huoltamiseen.

Osalla käsiammutinliikkeistä on lisäksi hyväksyntä tehdä käsiammuttimille painelaitelaimukaisia määräaikaistarkastuksia. Tällaisia käsiammutinliikkeitä on arviolta 50–60.

Käsiammutinliikkeet ovat sijoittuneet eri puolille maata, liikkeiden palvelujen tarjonta ei kuitenkaan ole sidoksissa maantieteelliseen alueeseen. Varsinkin sammuttimien tarkastuksia tehdään käsiammutinliikkeen tilojen lisäksi usein myös asiakkaan luona ja erilaisten kampanjoiden yhteydessä muuallakin.

Esityksessä muutettaisiin käsiammutinliikkeiden toiminnan järjestämistä koskevia vaatimuksia vastaamaan paremmin toiminnan todellisia edellytyksiä. Käsiammutinliikkeeltä on esimerkiksi nykyisin edellytetty kiinteää huoltopaikkaa riippumatta siitä, tekeekö liike sammuttimien huoltoja vai ainoastaan tarkastuksia. Arvioidaan, että muutos voi helpottaa jonkin verran uusien yritysten alalle tuloa.

Esityksessä vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksena olisi pätevyyskokeen suorittamisen lisäksi uutena vaatimuksena vuoden työkokemus. Työkokemusvaatimuksen ei arvioida rajoittavan alalle tulon edellytyksiä nykyiseen verrattuna, koska vastuuhenkilön kokeen suorittaminen joka tapauksessa edellyttää käytännön osaamista, jota on vaikeaa hankkia muuten kuin työkokemuksen kautta.

Nykyisin käsiammutinliikkeen ilmoitus toiminnanharjoittamisesta on ollut voimassa viisi vuotta. Myös vastuuhenkilön pätevyystodistus on ollut voimassa viisi vuotta. Käytännössä uusiminen on ollut vain hallinnollinen muodollisuus, ja ehdotuksessa sekä toimintailmoituksen että pätevyystodistuksen määräaikaisuus poistuisi. Yrityksille seuraava kustannussäästö on pieni, vuositasolla laskettuna kaikkien liikkeiden osalta yhteensä arviolta noin 15 000 euroa. Kustannukset muodostuvat uusimisilmoituksesta perittävästä maksusta sekä uusimisilmoitusta varten tarvittavien selvitysten laatimisesta. Arvioinnissa on hyödynnetty työ- ja elinkeinoministeriön sääntelytaakalaskuria.

Vastuuhenkilön koe

Ehdotuksen mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi järjestää asennusliikkeen ja käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön kokeet itse tai tehdä kokeen tai kokeen tietyn osion järjestämisestä sopimuksen riittävän asiantuntevan tahon kanssa. Useat muiden toimialojen pätevyyskokeista Turvallisuus- ja kemikaalivirasto järjestää eTentti-oppimisympäristössä, joten on mahdollista, että jatkossa myös ehdotetun lain pätevyyskokeet järjestettäisiin niin. Käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön kokeen käytännön näyttökokeen järjestäminen edellyttää kuitenkin muuta järjestelyä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tehnyt sopimuksen asennusliikkeen vastuuhenkilön kokeen järjestämisestä Kiwa Inspectan kanssa. Paloilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista on erilliset pätevyyskokeet. Koetilaisuuksia on järjestetty kaksi tai kolme kertaa vuodessa ja koetilaisuuden kesto on ollut kolme tuntia. Vuonna 2023 kokeen hinta on 200 euroa (+alv 24 %). Sammutuslaitteistojen pätevyyskokeisiin on vuosittain osallistunut alle 20 henkilöä, joista alle puolet on suorittanut kokeen hyväksytysti. Paloilmoittimien pätevyyskokeeseen on osallistunut vuosittain noin 40 henkilöä, joista kaksi kolmasosaa on suorittanut kokeen hyväksytysti.

Käsisammuttimien vastuuhenkilön kokeen järjestämisestä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tehnyt sopimuksen Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön kanssa. Koetilaisuuksia on järjestetty yleensä kerran vuodessa niin, että ensimmäisenä päivänä on teoriakoe, ja käytännön näyttökokeen voi suorittaa tai uusia seuraavien kolmen päivän aikana. Vuonna 2023 kokeen hinta on 670 euroa (+alv 24 %), käytännön näyttökokeen uusimisen 400 euroa (+alv 24 %). Kokeeseen on vuosittain ilmoittanut keskimäärin 20 henkilöä, joista noin 80 % on suorittanut kokeen hyväksytysti, yli neljäsosa kuitenkin vasta uusittuaan näyttökokeen.

Kiwa Inspecta ja Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö järjestävät kumpikin myös kokeisiin valmentavia kursseja. Kurssin suorittaminen ei ole edellytys kokeeseen osallistumiselle, eikä myöskään kokeen läpäisemiselle, vaan tarvittavan osaamisen voi hankkia myös muulla tavalla.

Vastuuhenkilön kokeen hyväksytystä suorittamisesta annettu todistus olisi jatkossa voimassa kolme vuotta, minä aikana on mahdollista hakea vastuuhenkilön pätevyystodistusta edellyttäen, että myös työkokemusta koskevat vaatimukset täyttyvät. Kokeiden todistuksissa ei ole aiemmin ollut voimassaoloaikaa, mutta vastuuhenkilön pätevyystodistukset ovat olleet voimassa kolme vuotta paloilmoittimien ja viisi vuotta sammutuslaitteistojen ja käsisammutinliikkeiden vastuuhenkilöiden osalta. Kokeiden sisältö ja rakenne ovat pysyneet pidempään samanlaisina, mutta standardit ja säädökset ovat muuttuneet. Siksi ennen ehdotetun lain voimaantuloa annettujen kokeiden osalta rajattaisiin, että viimeisten viiden vuoden aikana annetut todistukset oikeuttaisivat hakemaan vastuuhenkilön pätevyystodistusta. Tukesin arvion mukaan on joitain kymmeniä henkilöitä, jotka ovat suorittaneet asennusliikkeen tai käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön kokeen hyväksytysti, mutta eivät ole hakeneet pätevyystodistusta.

Tarkastuslaitokset

Hyväksytyjä tarkastuslaitoksia on neljä, joista kolme tekee sekä paloilmoittimien että automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksia ja yksi vain paloilmoittimien tarkastuksia. Esityksessä tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytyksenä oleva riippumattomuuden arviointimenetely muutettaisiin akkreditoinniksi. Kaikilla neljällä tarkastuslaitoksella on jo vapaaehtoisesti hankittu akkreditointi, joten akkreditoinnin edellyttäminen ei muuttaisi nykytilannetta, mutta selkeyttäisi hyväksyntämenettelyä. Tarkastuslaitosten vaatimukset olisivat muuten nykyistä vastaavat.

Ehdotetut muutokset paloilmoitTIMIEN ja automaattisten sammutuslaitteistojen määräaikaistarkastusväliin vaikuttavat vuotuisiin tarkastusten määriin erityisesti sprinklerilaitteistojen osalta, joiden tarkastusväli pitenis nykyisestä kahdesta vuodesta kolmeen vuoteen. Uusien laitteistojen ensimmäisen määräaikaistarkastuksen aikaistuminen jonkin verran tasoittaa vaikutusta tarkastusten kokonaismäärään.

Vuonna 2022 tarkastuslaitokset tekivät yhteensä 12 870 tarkastusta, joista 78 % oli määräaikaistarkastuksia. Niistä 3950 oli sammutuslaitteistojen määräaikaistarkastuksia. Määräaikaistarkastukset on nykyisin tehty varsin säännöllisesti, joten tarkastusten siirtyminen vuotta pidemmälle voi vaikuttaa merkittävästi tarkastusten vuosittaiseen määrään erityisesti lain voimaan tuloa seuraavien kahden–kolmen vuoden ajan. Yksittäisen tarkastuslaitoksen kannalta vaikutukset riippuvat siitä, missä määrin tarkastuslaitos tekee eri laitteistojen tarkastuksia tai painotuu toiminta varmennus- tai määräaikaistarkastuksiin. Tarkastusten siirtyminen voi aiheuttaa tarkastusten ruuhkautumista ja heikentää tarkastuspalvelujen saatavuutta, millä on vaikutusta tarkastuslaitosten asiakkaille. Vaikutuksia voidaan jossain määrin tasoittaa viestinnällä. Myös lain voimaantulon ajankohdalla on vaikutusta tarkastusten jakautumiseen eri vuosille.

Tuotesäätely

Tuotteita koskevan säätelyn osalta ehdotetun lain soveltamisala vastaa nykyistä lainsäädäntöä. Esitys ei sisällä uusia velvoitteita tuotteiden valmistajille tai muille talouden toimijoille, eikä myöskään uusia vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen liittyviä velvollisuuksia. Rakennustuotteisiin liittyvät vaikutukset seuraavat suoraan rakennustuoteasetuksesta ja ovat jo voimassa. Rakennustuoteasetuksen kansallisen toimeenpanon edellyttämä säätely on annettu maankäyttö- ja rakennuslaissa, johon on tehty myös markkinavalvonta-asetuksen toimeenpanon edellyttämät muutokset.

Ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvista tuotteista valtaosa tuodaan Suomeen ulkomailta, erityisesti Aasian maista. Kotimaista valmistusta on tehdasvalmisteisissa tulisijoissa ja savunpoistolaitteissa. Savunpoistolaitteiden, kuten savunpoistoluukkujen, valmistajia Suomessa on muutamia. Tulisijojen valmistajia on joitain kymmeniä, tuotteina merkittävimpiä varaavat takat ja saunan kiukaat.

Markkinavalvontasäätelyn muutoksista aiheutuu yrityksille joitain välillisiä vaikutuksia, mutta vaikutusten arvioidaan olevan vähäisiä. Tuotteiden markkinavalvontaan sovellettaisiin jatkossa markkinavalvontalakia. CE-merkittyjen rakennustuotteiden osalta sovellettaisiin maankäyttö- ja rakennuslakia ja vuoden 2025 alusta rakentamislakia, joissa menettelyt kuitenkin vastaavat markkinavalvontalakia. Markkinavalvontasäätelyn muutokset koskevat pääosin viranomaisen toimivaltuuksia ja velvollisuuksia, ja muutosten vaikutukset talouden toimijoihin tulevat esille lähinnä vaatimustenvastaisuustilanteissa, kun Turvallisuus- ja kemikaalivirasto käyttää toimivaltuuksia.

Markkinavalvontasäätelyn yhdenmukaistaminen parantaa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston edellytyksiä tehdä tehokasta valvontaa, minkä arvioidaan hyödyttävän kaikkia toimijoita. Tehokkaasti toimiva markkinavalvonta osaltaan edistää tasapuolisempia kilpailuolosuhteita.

4.2.2 Vaikutukset kotitalouksiin

Esityksen kotitalouksiin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan vähäisiksi. Vaikutukset ovat lähinnä välillisiä, koska ehdotuksessa ei säädetä lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden, kuten palovaroitTIMIEN ja käsisammutTIMIEN, hankintavelvoitteita.

Ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvista tuotteista kuluttajatuotteita ovat erityisesti palo- ja häikävaroitin, käsisammuttimet ja alkusammutustuotteet sekä tehdasvalmisteiset tulisijat. Kuluttajat hankkivat nämä tuotteet usein päivittäistavarakaupasta tai rautakaupasta. Esitys ei sisällä tuotteita koskevaan sääntelyyn sellaisia muutoksia, joilla arvioitaisiin olevan vaikutusta tuotteiden hintaan.

Markkinavalvontalain myötä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimivaltuudet markkinavalvonnassa laajenisivat nykyisestä. Uudet toimivaltuudet tehostaisivat Turvallisuus- ja kemikaaliviraston mahdollisuuksia puuttua sellaisiin tuotteisiin, jotka ovat vaatimusten vastaisia tai jotka voivat aiheuttaa vaaraa esimerkiksi ihmisten terveydelle, ympäristölle tai omaisuudelle.

Koteihin hankituille käsisammuttimille ei ole säädetty tarkastus- eikä huoltovelvoitetta, minkä seurauksena kuluttajille ei myöskään laajemmin markkinoida näitä palveluja, käsisammutinliikkeiden verkkosivuilla ei yleensä ole kerrottu esimerkiksi tarkastuksen hintaa. Poikkeuksena vesikulkuneuvojen pakolliset sammuttimet, joiden tarkastuksia tarjotaan kuluttajille usein erilaisina kampanjoina. Käsisammuttimen tarkastus maksaa tyypillisesti 10–15 euroa. Sammuttimen huolto maksaa huomattavasti enemmän kuin tarkastus. Käsisammuttimen huoltovelvoite ei jatkossakaan koskisi koteihin hankittuja sammuttimia, mutta jos sammutinta on käytetty, edellyttää sammuttimen uudelleen täyttö ja toimintakuntoon saattaminen huoltoa. Pienen sammuttimen huolto maksaa yleensä enemmän kuin vastaava uusi sammutin, joten huollon sijasta kuluttajat tavallisemmin hankkivat uuden sammuttimen.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia valtiontalouteen. Esitys ei aiheuta merkittäviä muutoksia viranomaisten toimintaan.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on käyttänyt lain valvontaan ja viranomaistehtäviin vuosittain yhteensä noin 3,5 henkilötyövuotta tukitoiminnot mukaan lukien. Esitys ei sisällä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle uusia viranomaistehtäviä eikä esityksestä seuraa merkittävää muutosta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävien kokonaismäärään tai valvontatyön määrään. Paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennus-, huolto- ja tarkastustöitä koskevan sääntelyn saaminen voimaan vanhentuneen ja osin jo kumoutuneenkin sääntelyn tilalle arvioidaan helpottavan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston työtä liikkeiden toimintailmoitusten ja vastuuhenkilöiden pätevyystodistushakemusten käsittelyssä, sekä parantavan edellytyksiä liikkeiden ja tarkastuslaitosten toiminnan valvonnalle.

Asennusliikkeiden ja käsisammutinliikkeiden uusia pätevyystodistushakemuksia on ollut vuosittain yhteensä noin 60–80, eikä määrän arvioida merkittävästi muuttuvan. Asennusliikkeen vastuuhenkilön koulutusvaatimuksen poistuminen vähentää jonkin verran hakemusten käsittelyyn ja pätevyuden arviointiin kuluva työmäärää. Käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön uusi työkokemusvaatimus lisännee ainakin alkuvaiheessa neuvontatarvetta. Toimintailmoitusten ja pätevyystodistusten määräaikaisuuden poistaminen vähentää hieman työmäärää.

Ilmoitusten ja hakemusten tekeminen sähköisessä asiointijärjestelmässä on nopeuttanut ja helpottanut käsittelyä, minkä seurauksena palvelumaksuja on alennettu. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksuasetuksen (1283/2021) mukaan vuosina 2022–2024 liikkeiden toimintailmoitusten maksu on 170 euroa ja muutosilmoituksen 60 euroa, vastuuhenkilön pätevyystodistuksen maksu on 60 euroa. Maksutulot ovat olleet vuosittain 10 000–20 000 euroa.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tekemä valvonta on budjettirahoitettua, eikä liikkeisiin ja tarkastuslaitoksiin kohdistuvasta valvonnasta tai markkinavalvonnasta peritä valvontamaksuja.

Markkinavalvonnassa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla olisi nykyiseen tapaan oikeus perii tuotteen testauksesta aiheutuneet kulut talouden toimijalta tuotteen ollessa vaatimustenvastainen.

Markkinavalvontasääntelyn yhdenmukaistaminen muiden Turvallisuus- ja kemikaaliviraston valvonnassa olevien tuotesektoreiden kanssa selkeyttää ja siten helpottaa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston käytännön työtä markkinavalvontaviranomaisena. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimivaltuudet markkinavalvonnassa laajenisivat voimassa olevaan lakiin verrattuna, mutta uusien toimivaltuuksien käyttöönoton ei ole arvioitu aiheuttavan lisäresurssitarpeita. Sääntelyn yhdenmukaistamisen etuja ja markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksien vaikutusta valvonnan tehostamiseen on käsitelty muun muassa hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2021 vp, s. 25) sekä hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (HE 121/2021 vp, s. 13).

Lain soveltamisalaa ei esitetä muutettavaksi, jolloin esityksellä ei ole vaikutuksia Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja muiden viranomaisten väliseen työnjakoon tuotteiden markkinavalvonnassa.

Tarkastuslaitosten akkreditointi olisi uusi vaatimus, mutta koska kaikilla neljällä paloilmittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksia tekevällä tarkastuslaitoksella on jo FINAS-akkreditointipalvelun akkreditointi, ei esitys lisääsi FINASin tehtäviä.

Esityksellä arvioidaan olevan vähäisiä myönteisiä vaikutuksia hyvinvointialueiden pelastusviranomaisten toimintaan. Esitys ei laajenna pelastusviranomaisen tehtäviä nykyisestä pelastuslakiin perustuvasta sääntelystä, vaan pelastusviranomaisen vastaa alueellaan paloilmittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen määräaikaistarkastusvelvoitteen sekä käsiammuttimien tarkastus- ja huoltovelvoitteen valvonnasta. Ajantasainen ja selkeämpi sääntely helpottaa ja voi tehostaa pelastusviranomaisten valvontatyötä sekä rakennusten paloturvallisuuteen liittyvää ohjaus- ja neuvontatyötä. Sääntelyn selkeyttäminen voi helpottaa myös kunnan rakennusvalvontaviranomaisen työtä rakentamisen lupamenettelyjen yhteydessä.

4.2.4 Ympäristövaikutukset

Esityksellä olisi sekä suoria että välillisiä vaikutuksia ympäristöön, mutta vaikutukset eivät olisi merkittäviä.

Osa lain soveltamisalaaan kuuluvista tuotteista on sähkölaitteita, joita koskevat jätelain (646/2011) tuottajavastuun velvoitteet. Tuottajavastuu koskee sekä kuluttaja- että ammattikäyttöön tarkoitettuja tuotteita. Velvoitteista säädetään tarkemmin sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (519/2014). Asetuksen mukaan tuotteet on merkittävä erilliskeräysmerkinnällä ja käytöstä poistetut tuotteet on kerättävä erillään muista jätteistä SER-keräyksenä. Tällaisia tuotteita ovat muun muassa palo- ja häikäyrittimet sekä laitteistojen komponentit. Tuottajavastuunvelvoitteet koskevat myös tuotteiden akkuja ja paristoja, joille on erillinen kierrätysjärjestelmä.

Palovaroittimen käyttöikä on keskimäärin 7–10 vuotta. Pelastuslain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä arvioitiin, että palovaroittimia on asunnoissa yhteensä vähintään 4–6 miljoonaa (HE 184/2022 vp, s. 22). Tämä tarkoittaa, että vuosittain vähintään 400 000–600 000 palovaroitinta vaihdetaan uuteen. Palovaroittimissa on tavallisesti vuosittain vaihdettava paristo. Oletuksena on, että kiinteällä paristolla varustetut, 10 vuoden vaihtovälin palovaroittimet

yleistyvät erityisesti kerrostaloissa, mikä mahdollisesti vähentäisi ainakin paristojen kierrätysmääriä. Palovaroittimet ovat toimintaperiaatteeltaan joko optisia tai ionisoivia. Ionisoivassa palovaroittimessa on pieni säteilylähde. Nykyisin optiset palovaroittimet ovat yleisempiä kuin ionisoivat palovaroittimet, jolloin palovaroittimien kierrätys ja erilliskeräys ovat yksinkertaisempia toteuttaa. Säteilyturvakeskuksen mukaan amerikumia (Am-241) sisältäviä palovaroittimia ja paloilmoinjärjestelmien ioni-ilmaisimia tuotiin maahan vuonna 2022 enää noin 24 400 kappaletta ja niiden yhteenlaskettu aktiivisuus oli noin 815 MBq², kun vuonna 2012 vastaavat luvut olivat noin 142 000 kappaletta ja noin 4,7 GBq³.

Käsiammuttimet eivät kuulu SER-keräyksen piiriin, eikä niille ole erillistä keräysjärjestelmää. Paineellista käsiammutinta ei saa laittaa sekajätteeseen tai metallikeräykseen. Paineettomaksi tehty tyhjä sammutin on romumetallia ja sen sisältämä sammutusaine ongelmajätettä. Kuluttajat voivat viedä käsiammuttimet kotitalouksien vaarallisen jätteen vastaanottoasemille. Pääkaupunkiseudulla käsiammuttimien vastaanotto Sortti-aseilla on maksutonta, mutta esimerkiksi Lounais-Suomen Jätehuollon lajitteluasemilla peritään 18 euron vastaanottomaksu. Uuden käsiammuttimen hankinnan yhteydessä käsiammutinliike usein ottaa vastaan vanhan sammuttimen ja huolehtii sen kierrättämisestä maksua vastaan. Yrityksille käytöstä poistettujen sammuttimien kierrättäminen on maksullista ja huollossa vaihdettujen sammutteiden asianmukaisesta käsittelystä syntyy kustannuksia. Ei ole tiedossa, miten laajasti käsiammutinliikkeet uudelleen täyttävät tai kierrättävät käsiammuttimia tai miten hyvin käytetyt sammutteet kerätään ja toimitetaan niille tarkoitettuun käsittelyyn.

Useimmat käsiammutinmallit ovat huollettavissa ja siten tuotteina pitkäikäisiä. Pienen käsiammuttimen huolto maksaa kuitenkin yleensä enemmän kuin uusi sammutin, joten etenkin kuluttajat tavallisemmin hankkivat uuden sammuttimen kuin että veisivät vanhan sammuttimen huoltoon. Käsiammuttimelle olisi lakiehdotuksen mukaan tehtävä huolto vähintään kymmenen vuoden välein. Huoltoveloite ei koskisi koteihin hankittuja sammuttimia, mutta jos sammutinta on käytetty, edellyttää toimintakuntoon saattaminen sammuttimen huoltoa.

Nestepohjaisille käsiammuttimille on nykyisessä asetuksessa säädetty huolto viiden vuoden välein, minkä on arvioitu lyhentävän sammuttimien elinkaarta ja haittaavan uudenlaisten tuotteiden markkinoille tuloa. Erityyppisten sammuttimien huoltovälistä ei enää säädettäisi erikseen, mutta käsiammuttimen valmistaja ohjeistaisi tuotteelle lyhyemmän huoltovälin, jos se on tarpeen esimerkiksi sammutteen ominaisuuksien vuoksi.

Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) käsittelyssä on ehdotus, jolla rajoitettaisiin per- ja polyfluorattujen alkylyyhdisteiden eli PFAS-yhdisteiden käyttöä sammutusvaahdoissa⁴. PFAS-yhdisteet ja niiden hajoamistuotteet ovat erittäin pysyviä, ja osan niistä tiedetään olevan terveydelle ja ympäristölle haitallisia. Sammutusvaahdoista PFAS-yhdisteet päätyvät helposti ympäristöön ja voivat saastuttaa pohjaveden, pintaveden tai maaperän. ECHA:n ehdotuksessa kieltäisiin PFAS-yhdisteitä sisältävien sammutusvaahdojen markkinoille saattaminen, käyttäminen ja vienti ETA-alueen ulkopuolelle. Rajoituspäätös tehtäisiin kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006 (REACH-asetus) nojalla. Rajoitukset tulisivat voimaan vaiheittain,

² Eija Venelampi (toim.). Säteilyn käyttö ja muu säteilylle altistava toiminta. Vuosiraportti 2022. STUK-B 303. Vantaa, Säteilyturvakeskus:2023. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-309-569-4>

³ Rantanen Erkki (toim.). Säteilyn käyttö ja muu säteilylle altistava toiminta. Vuosiraportti 2012. STUK-B 160. Helsinki 2013. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2014120250280>

⁴ European Chemical Agency ECHA. Harkittavana olevat toimitetut rajoitukset. <https://echa.europa.eu/fi/restrictions-under-consideration/-/substance-rev/72301/term>. Viitattu 25.9.2023.

käsiammuttimien osalta on ehdotettu viiden vuoden siirtymäaikaa. Joissain EU-maissa, kuten Ruotsissa ja Saksassa, on jo päätetty kansallisista rajoituksista. Käsiammuttimien osalta uudet rajoitukset vaikuttaisivat erityisesti nestepohjaisiin sammuttimiin. Rajoituksilla ei ole vaikutusta ehdotettuun käsiammuttimia koskevaan sääntelyyn, mutta ne tulevat vaikuttamaan käsiammuttimien huoltoon ja kierrätykseen ja sitä kautta käsiammutinliikkeiden toimintaan. Rajoitusten voimaantulo edellyttää viestintää sekä ohjeistusta sammutteiden ja käytöstä poistettujen sammuttimien käsittelystä. Myös käsiammuttimien valintaa koskevat ohjeet on päivitettävä.

Osana EU:n päästökattodirektiivin (2016/2284) kansallista toimeenpanoa on vuonna 2019 hyväksytty Kansallinen ilmansuojeluohjelma 2030⁵. Ilmansaasteista aiheutuu terveys- ja ympäristöhaittoja ja ohjelman mukaan puun pienpoltto on suurin pienhiukkasten päästölähde Suomessa. Ohjelma sisältää toimenpiteitä tulisijojen pienhiukkaspäästöjen vähentämiseksi, yhtenä toimenpiteenä on tulisijojen ja puukiukaiden uusimiskannusteiden selvittäminen. Tehdasvalmisteisia tulisijoja koskevat ekosuunnitteluvaatimukset tulivat voimaan 1.1.2022. Näiden vaikutukset Suomen pienpolton päästöihin on kuitenkin arvioitu melko vähäisiksi vuoteen 2030 mennessä, koska varaavien tulisijojen laitekanta uusiutuu hitaasti ja koska saunan kiukaat eivät kuulu ekosuunnitteludirektiivin (2009/125/EY) soveltamisalaan. Puun pienpolton aiheuttamien terveyshaittojen vähentämiseksi tulisijojen oikeiden käyttötapojen edistäminen ja vähäpäästöisempien saunan puukiukaiden suosiminen on todettu soveltuviksi, tehokkaiksi ja kustannustehokkaiksi tavoiksi⁶.

4.2.5 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä pyritään edistämään ja ylläpitämään rakennusten paloturvallisuutta, esityksen vaikutukset ovat kuitenkin välillisiä, koska velvoitteet hankkia tai asentaa rakennukseen ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvia tuotteita ja laitteistoja tulevat muusta sääntelystä, esimerkiksi rakentamismääräyksistä. Esityksen vaikutukset paloturvallisuuteen liittyvät siihen, että tuotteet ja laitteistot ovat toimivia ja tarkoitukseen sopivia.

Esityksellä pyritään selkeyttämään sääntelyä ja päivittämään vaatimukset suhteessa muuhun lainsäädäntöön, mikä helpottaisi lain soveltamista ja valvontaa. Selkeä lainsäädäntö myös lisää yrittäjien toimintavarmuutta ja ehkäisee epätervettä kilpailua.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston markkinavalvontakeinojen täsmentäminen markkinavalvonta-asetuksen ja markkinavalvontalain mukaisiksi keinoiksi edistäisi vaatimustenmukaisuuden noudattamista ja tehostaisi valvontaa. Vaikka paloturvallisuuslaitteille ei ole ennakkollista valvontaa, niin tehokas markkinavalvonta edistää kuluttajien luottamusta siihen, että markkinoilla olevat palovaroittimet, sammutuspeitteet ja käsiammuttimet ovat asianmukaisia sekä osaltaan varmistaa, että tuotteet oikein käytettyinä toimivat tulipalotilanteessa ennakkoidulla tavalla.

Pelastustoimen tilastojen mukaan vuonna 2022 hätäkeskukseen kytketyn paloilmittimen kautta tulleista pelastustoimen tehtävistä 88 % oli erheellisiä eli sellaisia, joissa ei ollut tarvetta

⁵ Kansallinen ilmansuojeluohjelma 2030. Ympäristöministeriön julkaisuja 2019:7.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-008-8>

⁶ Tulisijan uusiminen ja taitava käyttö vähentävät puunpolton päästöjä. Ympäristöministeriö, kolumni, 7.9.2023. <https://ym.fi/-/tulisijan-uusiminen-ja-taitava-kaytto-vahentavat-puunpolton-paastoja>. Viitattu 25.9.2023.

pelastuslaitoksen sammutus- tai pelastustoimiin⁷. Erityisesti ongelmia on todettu paloilmoittimissa käytettävien tuotteiden ja komponenttien yhteensovittamisessa, jolloin laitteistot eivät ole aina toimineet tarkoitetulla tavalla luotettavasti. Esityksessä paloilmoittimille ja automaattisille sammutuslaitteistoille asetettuja vaatimuksia yhdenmukaistettaisiin sekä säädettäisiin toiminnallisia vaatimuksia, jotka koskisivat muun muassa laitteiston toiminnan luotettavuutta, laitteiston ominaisuuksia ja yhteensopivuutta sekä myös laitteiston erheellisen toiminnan ehkäisyä. Toiminnallisten vaatimusten yhdessä paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen toteutuksen dokumentoinnin vahventamisen ja tarkentamisen kanssa arvioidaan edistävän sitä, että asennettavat laitteistot ovat kohteeseen soveltuvia ja toimivat luotettavasti. Laitteiston teknisen toteutuksen ja testauksen dokumentoinnin oletetaan myös edistävän laitteistojen elinkaaren aikaisia huolto- ja kunnossapitotoimia.

Paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksilla vaikutetaan siihen, että rakennuksiin asennetut laitteistot ovat tarkoitukseen sopivia ja toimintakuntoisia koko käyttökänsä ajan. Esityksessä tarkennettaisiin tarkastusten sisältöä, selkeytettäisiin määräaikaistarkastusten aikavälejä ja säädettäisiin menettelystä, jos laitteiston tarkastuksessa havaitaan vakavia puutteita. Nykyisin vain 20 % laitteistoista on tarkastuksissa täyttänyt vaatimukset, mikä kertoo siitä, että ongelmia on paitsi toimintatavoissa ja -kulttuurissa, niin myös valvonnassa. Ajantasainen lainsäädäntö arvioidaan keskeiseksi keinoksi edistää toimintatapojen muuttumista ja valvonnan toteuttamista.

4.2.6 Ammattien sääntelyä koskeva suhteellisuusarviointi

Osana vaikutusarviointia on tehty ammatteja koskevan sääntelyn hyväksymistä edeltävästä suhteellisuusarvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (376/2020) edellyttämä oikeasuhteisuuden arviointi. Arviointi on tehtävä, kun säädetään uutta tai muutetaan jo aikaisemmin säädettyä lainsäädäntöä, joka koskee ammattien sääntelyä.

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2005/36/EY on vahvistettu säännöt, joiden mukaisesti tiettyä ammattia sääntelevän jäsenvaltion on tunnustettava ammattipätevyys, joka on hankittu yhdessä tai useammassa muussa jäsenvaltiossa ja joka antaa kyseisen pätevyyden haltijalle oikeuden harjoittaa siellä samaa ammattia. Suomessa direktiivi on pantu täytäntöön ammattipätevyyden tunnustamisesta annetulla lailla. Säännellyllä ammatilla tarkoitetaan virkaa tai tehtävää, jonka aloittamisen tai harjoittamisen edellytyksenä on, että henkilö täyttää lainsäädännössä asetetut ammattipätevyyttä koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset. Ammattipätevyydellä tarkoitetaan pätevyyttä, josta on osoituksena muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, pätevyytstodistus tai ammattikokemus taikka näiden yhdistelmä. Vaatimukset voivat liittyä koulutukseen, työkokemukseen tai esimerkiksi tietyn kokeen suorittamiseen. Säännellyksi ammatiksi ei sen sijaan lueta tehtävää, johon edellytetään ainoastaan soveltuvaa koulutusta ja johon kelpoisuuden määrittää viime kädessä työnantaja tai viranomainen.

Esityksessä säädetään käsiammutinliikkeen sekä paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennusliikkeen vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksista. Sääntely on kansallista. Pätevyysvaatimuksia muutettaisiin, niin että koulutusvaatimus poistuisi. Vastuuhenkilön pätevyytstodistuksen vaatimuksena olisi jatkossa hyväksytysti suoritettu vastuuhenkilön koe sekä

⁷ Pelastustoimen taskutilasto 2018–2022. Pelastusopiston julkaisuja D3/2023. http://info.smedu.fi/kirjasto/Sarja_D/D3_2023.pdf. Viitattu 25.9.2023.

vuoden (käsiammutinliikkeen vastuuhenkilö) tai kolmen vuoden (asennusliikkeen vastuuhenkilö) työkokemus. Pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen.

Ehdotettu pätevyysvaatimus on perusteltavissa ottaen huomioon vastuuhenkilön tehtävissä tarvittava ammatillinen osaaminen. Vastuuhenkilö huolehtii siitä, että työt tehdään säädösten ja hyvän teknisen käytännön mukaisesti, sekä ohjeistaa ja valvoo töiden asianmukaista tekemistä. Vastuuhenkilön tehtäviin suoraan pätevöittävää koulutusta ei ole, mistä syystä on katsottu välttämättömäksi erityisestä vastuuhenkilön kokeesta säätäminen. Kokeeseen osallistumisen edellytyksenä ei ole tietty koulutus tai valmentavan kurssin suorittaminen, vaan tarvittavan osaamisen voi hankkia työkokemuksen kautta. Ehdotettuja pätevyysvaatimuksia voidaan täten pitää oikeasuhtaisena ja yleisen turvallisuuden kannalta hyväksyttävänä ja perusteltuna.

Asennusliikkeen tai käsiammutinliikkeen vastuuhenkilön sääntelyn ei ole aiemmin katsottu tarkoittavan, että kyse olisi säännelystä ammattista, eikä sääntelyä koskevia tietoja ole ilmoitettu komission säänneltyjen ammattien tietokantaan⁸. Uudet pätevyysvaatimukset ilmoitetaan tietokantaan ehdotetun lain vahvistamisen jälkeen.

Ehdotetun lain 56 §:ssä säädettäisiin EU- tai ETA-alueella hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimisi ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena vastuuhenkilön kelpoisuudesta päättämistä varten.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksen valmistelussa keskeinen tavoite on ollut sääntelyn ajantasaistaminen ja selkeyttäminen. Tämä näkökulma on pitkälti ohjannut sitä, miten sääntelyä ja keinovalikoimaa on tarkasteltu. Vaikka voimassa oleva sääntely on osin vanhentunutta, valmistelussa on arvioitu, että sääntely on kuitenkin tavoitteiltaan ja velvoitteiltaan edelleen asianmukaista. Sääntelyn rakennetta on muutettu, tarpeettomia vaatimuksia ja päällekkäistä sääntelyä on poistettu, mutta pääosa lakiehdotuksesta vastaa sisällöllisesti nykyistä sääntelyä.

Toiminnanharjoittamiseen kohdistuvan sääntelyn osalta valmistelussa on ollut esillä erilaisia vaihtoehtoja. Asennusliikkeiden ja käsiammutinliikkeiden sääntelyn purkamista kokonaan ei nähty mahdolliseksi, kyse on kuitenkin asennus-, huolto- ja tarkastustöistä, jotka koskevat rakennusten niin sanottuja pakollisia paloturvallisuuslaitteita. Toisaalta myöskään toimijoiden sääntelyn lisäämiseen ei ole nähty perusteita. Valmistelussa on myös arvioitu, että Ruotsin ja Norjan kaltainen alan itsesääntelyyn perustuva sääntelymalli ei ole meillä tarkoituksenmukainen. Nykyinen toimintamalli on vakiintunut ja mahdollistaa toiminnanharjoittajien valvonnan ja epäkohtiin puuttumisen.

Valmistelun kuluessa on tullut esityksiä, että nykyistä laitelain sääntelyä tulisi laajentaa koskemaan rakennusten savunpoistoa niin, että laissa säädettäisiin savunpoiston toteutuksesta sekä savunpoistolaitteiden asennus-, huolto- ja tarkastustöistä vastaavalla tavalla kuin säädetään paloilmoittimista ja automaattista sammutuslaitteistoista. Savunpoistolaitteet, kuten savunpoisto-

⁸ Regulated Professions Database. European Commission, DG GROW. <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/>. Viitattu 25.9.2023.

luukut, kuuluvat tuotteina voimassa olevan lain soveltamisalaan, ja myös ehdotetussa laissa säädetäisiin näiden tuotteiden markkinoille saattamista koskevista yleisistä vaatimuksista. Rakennusten savunhallinnan kokonaisjärjestelmän suunnittelu sen sijaan kuuluu rakentamisen ohjauksen piiriin ja rakentamislain soveltamisalaan, eikä sääntelyrakennetta ole perusteltua muuttaa.

Valmistelun kuluessa on tullut myös esityksiä lain soveltamisalan laajentamiseksi rakennusten pikapalopostien tarkastukseen ja huoltoon niin, että niistä säädetäisiin vastaavalla tavalla kuin käsisammuttimien tarkastuksesta ja huollosta. Tätä on perusteltu lähinnä sillä, että pelastuslain 12 §:ssä säädetty sammutuskaluston kunnossapitovelvoite ei riitä, vaan myös tarkastus- ja huoltotöistä pitäisi säätää, jotta pikapalopostit tulisivat hoidetuiksi asianmukaisesti. Käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöiden sääntely on aikoinaan rakentunut painelaitesääntelyn pohjalta, ja esityksen valmistelussa on todettu, että varsin yksityiskohtainen sääntely on edelleen perusteltua. Pikapalopostien tarkastus- ja huoltotöiden ja töitä tekevien toiminnanharjoittajien sääntelylle ei ole kuitenkaan arvioitu olevan vastaavia perusteita. Tässä yhteydessä ei siten esitetä uutta sääntelyä pikapaloposteista.

Ehdotettu laki eräistä paloturvallisuuslaitteista ehdotetaan lisättäväksi markkinavalvontalain soveltamisalaan. Markkinavalvontalakiin viittaamisen sijaan harkittiin lain rakenteen säilyttämistä siten, että laissa olisi nykyisen laitelain tapaan markkinavalvontaa koskevat säännökset. Markkinavalvontalakiin viittaaminen katsottiin kuitenkin selkeämmäksi sääntelytavaksi, koska säännökset olisi joka tapauksessa ollut tarpeellista päivittää vastaavanlaisiksi vähintäänkin viranomaisen toimivaltuuksien osalta. Ehdotetun lain osalta erityispiirteenä on, että tuotteita koskeva sääntely osittain liittyy rakennustuoteasetukseen. Rakennustuoteasetuksen kansallisen toimeenpanon edellyttämä sääntely sisältyy maankäyttö- ja rakennuslakiin, johon laissa viitattaisiin CE-merkittyjen rakennustuotteiden osalta. Markkinavalvonnan menettelyt kuitenkin vastaavat markkinavalvontalaissa säädettyä.

Esitystä valmisteltaessa on tunnistettu muita sääntelytarpeita, joiden valmistelu on katsottu tarkoituksenmukaiseksi tehdä myöhemmin erikseen asetettavissa säädöshankkeissa. Paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen hätäkeskukseen liittämisen säädöspohja on osin puutteellinen, eivätkä muodostuneet menettelytavat esimerkiksi pelastusviranomaisen roolin osalta ole kaikilta osin tarkoituksenmukaisia. Tarpeellista olisi arvioida millaista sääntelyä ja missä sääntelykehikossa tarvitaan hätäkeskukseen liittymisen prosessista, sopimuksen irtisanomisesta, ilmoituksensiirtosiirtopalveluista ja yhteysvikavalvonnasta. Epäselvää on myös mitkä viranomaiset ovat toimivaltaisia päättämään näistä asioista. Näiden kysymysten valmistelu ei ole ollut mahdollista tämän esityksen valmistelun puitteissa.

Voimassa olevassa laitelaissa ei ole rangaistussääntelyä, vaan riittäväksi on katsottu, että laissa on säädetty hallinnollisista seuraamuksista, jos lain vaatimuksia ei ole noudatettu. Muussa vastaavassa sääntelyssä velvoitteiden laiminlyönti ja rikkominen on yleensä sanktioitu. Vaikka rikkomustapauksissa viranomainen ensisijaisesti käyttää hallinnollisia pakkokeinoja, voidaan seuraamussääntelyllä arvioida olevan merkitystä sääntelyn noudattamisen kannalta ja ehkäisevän ennalta velvoitteiden rikkomista. Esityksen valmistelussa on arvioitu, että velvollisuuksien rikkomisen kriminalisointi ei ole tarpeen, vaan harkittavaksi tulisi hallinnollisesta seuraamusmaksusta säätäminen. Tässä vertailukohtana on käytetty erityisesti markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvää säädösvalmistelua (muun muassa HE 139/2021 vp, HE 208/2021 vp). Valmistelussa on kuitenkin päädytty siihen, ettei seuraamusmaksun käyttöönotolle ole mahdollisuuksia tällä hetkellä, koska säätäminen vaatisi laajempaa tarkastelua. Seuraamussääntelyn osalta on myös huomioitava yhdenmukaisuus rakennustuotteita koskevan rakentamislain sääntelyn osalta.

Rakennustuotteiden EU-sääntelyä ollaan uudistamassa. Euroopan komissio antoi 30.3.2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta, asetuksen (EU) 2019/1020 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 305/2011 kumoamisesta. Asetusehdotus sisältää uutta seuraamussääntelyä, joka voimaantullessaan edellyttää kansallisen sääntelyn uudistamista. Asetusehdotuksen käsittely on kuitenkin kesken, joten muutostarpeita ei voi vielä ennakoita.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Paloturvallisuuslaitteistojen asentamiseen ja käsisammuttimien tarkastamiseen liittyvillä vaatimuksilla ja toimintatavoilla on monessa maassa pitkät perinteet, jotka usein pohjautuvat vakuumusalan aikoinaan luomiin käytäntöihin. Kansallista erityislainsäädäntöä ei välttämättä ole, vaan lainsäädännön sijaan painottuu toimialan itsesääntely ja yleisten toimintamallien luominen ohjeilla tai sertifiointijärjestelmillä. Paloturvallisuuslaitteita koskevat tuotevaatimukset puolestaan ovat Euroopassa pitkälti yhdenmukaisia EU-sääntelyn ja eurooppalaisten standardien myötä.

Ruotsissa ja Norjassa paloturvallisuussääntely ja ohjauskeinot ovat lähestymistavaltaan samankaltaisia kuin Suomessa, joten esityksen valmistelussa on perehdytty tarkemmin näiden maiden vaatimuksiin.

Ruotsissa uusien rakennusten paloturvallisuutta koskevissa rakentamismääräyksissä on säädetty palovaroittimen toiminnallisista vaatimuksista ja ominaisuuksista (Boverkets byggregler – föreskrifter och allmänna råd, BFS 2011:6, 5:2513). Palovaroittimelta edellytetään, että se havaitsee tulipalon luotettavasti ja riittävän nopeasti sekä etteivät korroosio, lämpövaihtelu tai muut rakennuksen olosuhteet vaikuta tuotteen luotettavuuteen. Määräysten soveltamisohjeiden mukaan palovaroittimen vaatimukset voidaan todentaa eurooppalaisella palovaroitinstandardilla. Norjassa uusien rakennusten paloturvallisuutta koskevien rakentamismääräyksiä perusteella palovaroittimien tulee olla sähköverkkoon kytkettyjä ja palovaroittimissa on käytettävä varavirtalähdettä (Byggteknisk forskrift (TEK17) med veiledning, § 11-12).

Käsisammuttimien tekniset vaatimukset perustuvat painelaitedirektiiviin ja eurooppalaisiin standardeihin. Standardiin EN 3–7 perustuu muun muassa sammuttimen punainen väri, mikä on viime vuosina keskusteluttanut paljon. Ruotsissa ei ole käsisammuttimista vastaavaa sääntelyä kuin Suomessa, ja muun väristen kuin punaisten sammuttimien myyminen on käytännössä mahdollistettu valmiusviraston kannanotolla⁹. Valmiusvirasto on todennut, että koteihin tarkoitettut käsisammuttimet voivat olla muunkin värisiä kuin punaisia edellyttäen, että sammutin muuten täyttää standardin vaatimukset ja että sammuttimen ohjetekstit ovat selkeät ja tehty kontrastiväreillä. Design-sammuttimien sallimisella on haluttu kannustaa kotitalouksia hankkimaan alkusammutusvälineitä. Julkisiin rakennuksiin sijoitettavien käsisammuttimien on edelleen oltava punaisia tunnistettavuuden ja havaitsemisen varmistamiseksi, tosin julkisissakin tiloissa on jo näkynyt muun värisiä sammuttimia.

Myös Norjassa muutkin kuin standardin mukaiset käsisammuttimet ovat sallittuja, mutta paloturvallisuusmääräyksen mukaisesti niihin on merkittävä norjaksi, että tuotteen sammutuskyky on rajallinen ja ettei sammutin korvaa pakollista käsisammutinta (Forskrift om brannforebygging, § 23). Samoin on merkittävä myös spray-tyyppiset ja muut pienet sammuttimet.

⁹ Verkkosivu Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Brandsläckare, Färg på brandsläckare. <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/brandskydd/brandskydd-sutrustning/brandslackare/>. Viitattu 25.9.2023.

Suomea vastaavasti Ruotsissa ja Norjassa paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asentaminen perustuu rakentamismääräyksiin (Boverkets byggregler – föreskrifter och allmänna råd, BFS 2011:6, 5:251 ja 5:252; Byggteknisk forskrift (TEK17) med veiledning, § 11-12). Ruotsin rakentamismääräyksissä on laitteistoille asetettu toiminnallisia vaatimuksia. Tällaisia ovat muun muassa laitteiston riittävän nopea aktivoituminen ja laitteiston suunnittelu siten, ettei korrosio, lämpötilan vaihtelu tai muut tekijät vaikuta laitteiston luotettavuuteen. Ruotsin rakentamismääräyksistä on otettu mallia Ahvenanmaan maakunnan rakentamismääräyksiin, ja Ruotsin määräykset ovat olleet pohjana myös tähän esitykseen sisältyvien toiminnallisten vaatimusten valmistelussa.

Automaattisten sammutuslaitteistojen toteutuksen osalta viitataan eurooppalaisiin suunnittelustandardeihin. Kuten Suomessakin, paloilmoittimista on kansallinen ohje, joka pohjautuu eurooppalaisiin standardeihin. Paloilmoittimien suunnitteluun ja asentamiseen Ruotsissa käytetään Paloturvallisuusyhdistyksen ohjetta (Brandskyddsföreningen, SBF 110:8 Regler för brandlarm). Norjassa paloilmoittimien suunnittelusta, asentamisesta, käytöstä ja huollosta on kansallinen standardi (NS 3960:2019 Brannalarmanlegg – Prosjektering, installasjon, drift og vedlikehold).

Toiminnanharjoittajien vaatimukset ja henkilöiden pätevyysvaatimukset perustuvat pääosin toimialojen itsesääntelyyn ja vakiintuneisiin käytäntöihin. Ruotsissa esimerkiksi paloilmoittimien asennustöistä vastaavan henkilön pätevyys on määritelty Paloturvallisuusyhdistyksen ohjeessa (SBF 1007:5 Behörig ingenjör brandlarm). Pätevyysvaatimuksena on muun muassa viiden vuoden työkokemus paloilmoittimista sekä aiheeseen liittyvien säädösten, standardien ja ohjeiden osaaminen. Norjassa paloturvallisuusmääräyksen soveltamisohjeen (Veiledning til forskrift om brannforebygging, 5 §) mukaan paloturvallisuuslaitteita asentavalla ja huoltavalla henkilöllä tulee olla riittävä osaaminen, joka voidaan osoittaa esimerkiksi vakuutusalan hyväksyntälautakunnan antamalla hyväksynnällä (FG-godkjenning). Pätevyyden todentamiseen on myös henkilösertifiointijärjestelmä, jossa Kiwa Inspecta myöntää kurssin suorittaneille ja kokeen läpäisseille automaattisten sammutuslaitteistojen pätevyystodistuksen (blått kompetansebevis). Pätevyystodistus on uusittava viiden vuoden välein, uusimisen edellytyksenä on tietty määrä asennus- ja huoltotöitä viimeisen 12 kuukauden ajalta.

Ruotsissa on käsisammuttimien kunnossapidosta ja huollosta kansallinen standardi (SS 3656:2018 Handbrandsläckare – Underhåll och omladdning) ja siihen perustuva tarkastus- ja huoltojärjestelmä. Standardi sisältää suosituksia erityyppisten sammuttimien huoltoväleistä ja huollon toimenpiteistä, sekä tehdyn tarkastuksen ja huollon merkitsemisestä käsisammuttimeen. Standardissa käsisammuttimien kunnossapito jaetaan kolmeen eri luokkaan. Käsisammuttimen omistajan suorittama rutiinitarkastus on tarkoitus tehdä yhdestä kolmeen kuukauden välein. Siinä tarkastettavia asioita ovat sammuttimen sijoituspaikan esteettömyys, etiketin luotavuus, painemittarin lukeminen, sinetöinnin ehjyys sekä, ettei sammutin ole selvästi vaurioitunut. Paloturvallisuusteknikon suorittaman tarkastuksen ensimmäinen ajankohta määräytyy valmistajan ohjeiden mukaisesti, minkä jälkeen tarkastus tehdään yleensä vuosittain, määrävälillä voi kuitenkin olla lyhyempi tai pidempi riippuen sammuttimen sijoituspaikasta. Korjaamotarkastus vastaa Suomen käsisammuttimien huoltoa ja myös huoltovälit vastaavat Suomen sääntelyä. Svenska brandsäkerhetsföretag SVEBRA on vuodesta 2007 lähtien ylläpitänyt paloturvallisuusteknikon henkilösertifiointia ja koulutusta. SVEBRA myöntää koulutuksen ja kokeen suorittaneille henkilökortin.

Myös Norjassa on käsisammuttimien kunnossapidosta kansallinen standardi (NS 3910:2020 Brannmateriell – Vedlikehold av håndsløkkere). Uusittu standardi tuli voimaan 1.1.2021, ja siinä yhteydessä henkilöiden tuli uusia pätevyystodistukset, mikä tarkoitti teoria- ja käytännön

kokeen suorittamista. Standardin mukaan uusien hakijoiden on suoritettava kokeiden lisäksi pakollinen kurssi. Käsiammuttimia voi tarkastaa ja huoltaa myös käsiammutinliikkeen toimeksiantosopimuksella ja pätevyystodistus (grønt kompetansebevis) kattaa käsiammuttimien lisäksi pikapalopostit. Pätevyystodistus on voimassa viisi vuotta ja sen uusimiseksi on suoritettava koe. Sammutuskaluston huoltoneuvosto (Rådet for vedlikehold av brannsløkkemateriell) ylläpitää rekisteriä yrityksistä ja henkilöistä. Norjassa liike- ja julkisten rakennusten käsiammuttimet on tarkastettava vuosittain, huoltovälit vastaavat Suomen sääntelyä. Standardin mukaan tarkastetut ja huolletut sammuttimet merkitään sinetöinnillä, jonka väri vaihtuu vuosittain.

Paloilmoittimia, automaattisia sammutuslaitteistoja ja käsiammuttimien kunnossapitoa koskevien ohjeiden ja standardien noudattamista ei Ruotsissa ja Norjassa ole lähtökohtaisesti säädetty pakolliseksi, mutta tarkemman sääntelyn puuttuessa ja osin myös viranomaismääräysten soveltamisohjeiden myötä, ne käytännössä sitä ovat. Ruotsissa on valmistelussa rakentamismääräysten kokonaisuudistus, jossa yksityiskohtaisen sääntelyn ja viranomaisohjeiden sijaan on tarkoitettu tukeutua vielä nykyistä laajemmin standardeihin ja toimialojen laatimaan ohjeistukseen¹⁰.

6 Lausuntopalautte

6.1 Keskustelutilaisuudet

Valmistelun aikana on järjestetty kolme keskustelutilaisuutta: 10.4.2019, 16.5.2019 ja 8.10.2019. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä noin 150 henkilöä. Keskustelutilaisuuksilla haluttiin saada laajasti näkemyksiä alan toimijoilta ja sidosryhmiltä erityisesti velvoittavan sääntelyn tarpeesta, velvoitteiden sisällöstä ja muutosten mahdollisista vaikutuksista.

Käsiammuttimien tarkastus- ja huoltotöiden osalta keskustelutilaisuuksissa esitetyissä kommentteissa pidettiin tärkeänä nykyisenlaisen käsiammutinliikkeitä koskevan sääntelyn säilyttämistä. Uutena vaatimuksena kannatettiin laajasti työkokemusvaatimuksen asettamista käsiammutinliikkeen vastuuhenkilölle. Käsiammuttimien tarkastus- ja huoltovälien sääntely jatkoi mielipiteitä, näkemyksiä esitettiin sekä määrävälien lyhentämisen että pidentämisen puolesta. Seuraavan tarkastuksen ajankohdan merkitseminen tarkastustarraan nähtiin olennaisena tietona, eikä tarkastus- ja huoltotarran yhdistämistä kannatettu. Käsiammutinliikkeen tarkastamien ja huoltamien sammuttimien luettelointivelvoitteen poistaminen koettiin ongelmalliseksi. Käsiammuttimien tuotevaatimusten osalta kommentteissa nousi esiin, etteivät käsiammuttimien merkinnät ja etiketin tiedot täytä aina tuotestandardin vaatimuksia. Punaisten käsiammuttimien lisäksi muiden väristen sammuttimien markkinoille tulon sallimista ei lähtökohtaisesti koettu ongelmaksi edellyttäen, että sammuttimet muuten täyttävät standardien vaatimukset.

Paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen osalta kommentteissa korostettiin tarvetta saada mahdollisimman nopeasti voimaan uudet säädökset kumoutuneiden määräysten tilalle. Asennusliikkeen vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset keskusteluttivat, erityisesti koulutusvaatimuksen poistumiseen suhtauduttiin varauksellisesti. Kommentteissa tuotiin esille, ettei nykyisenlainen koulutusvaatimus takaa ammatillista osaamista, toisaalta nähtiin myös, että vastuuhenkilöllä tulisi säilyttää vaatimus AMK-tason teknisen alan tutkinnosta. Esitettiin myös, että vastuuhenkilön kokeen tulisi olla nykyistä vaativampi ja että työkokemusvaatimus voisi olla pidempi. Vastuuhenkilön pätevyystodistuksen määräaikaisuuden poistumisesta esitettiin huolena, miten varmistetaan vastuuhenkilön osaamisen säilyminen. Kommentteissa nostettiin esille myös, että laitteiston asennustodistukseen tulisi kirjata kaikki poikkeamiset suunnitellusta

¹⁰ Verkkosivu Boverket. Projekt att se över Boverkets byggregler. <https://www.boverket.se/sv/byggande/uppdrag/mojligheternas-byggregler/>. Viitattu 25.9.2023.

ratkaisusta, ja että laitteiston haltijan vastuuta laitteiston kunnossapidosta tulisi tarkentaa. Paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuslaitosten osalta keskustelutilaisuuksissa painotettiin tarkastuslaitosten välisen yhteistyön tarvetta ja tarkastuskäytännön yhdenmukaisuuden varmistamista, jotta tarkastuspäätökset eivät vaihtelisi tarkastuslaitosten välillä.

6.2 Lausuntokierros

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausunnolla 27.6.–19.9.2022. Lausuntoja saatiin yhteensä 56. Lisäksi 10 tahoa ilmoitti, ettei heillä ole esityksestä lausuttavaa. Lausunnot ja lausuntoyhteenveto ovat esityksen valmistelua koskevilla sivuilla [valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella SM036:00/2017](http://valtioneuvosto.fi/hankkeet_tunnuksella_SM036:00/2017).

Lausunnon antoivat liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sisäministeriön poliisiosasto, työ- ja elinkeinoministeriö, Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Häätäkeskuslaitos, Liikenne- ja viestintävirasto, Opetushallitus, Pelastusopisto, Suomen ympäristökeskus Syke, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Etelä-Karjalan hyvinvointialue, Helsingin kaupunki, Etelä-Karjalan, Helsingin kaupungin, Jokilaaksojen, Kymenlaakson, Länsi-Uudenmaan, Oulu-Koillismaan, Pirkanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon ja Satakunnan pelastuslaitokset, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Finanssiala ry, yhteinen lausunto Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry, Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat KOVA ry, LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry, Nuohousalan Keskusliitto ry, Paloturvallisuusliikkeiden liitto ry, Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto, Rakennusteollisuus RT ry – CEN/TC295:n Suomen seurantaryhmä RTT/SR023, Sprinkleritekninen yhdistys ry, Suomen Kiinteistöliitto ry, Suomen Omakotiliitto ry, Suomen Palopäällystöliitto ry, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK, Suomen Yrittäjät, Tulisija- ja savupiippuyhdistys TSY ry, yhteinen lausunto Turva-alan yrittäjät ry, Sähköinfo oy ja Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry, Ab Alarm Control Alco Oy, Afire Oy, Are Oy, Avarn Security Oy, Bravida Finland Oy, Inspecta Tarkastus Oy, Itä-Uudenmaan Paloturma, Paloff Sammutusjärjestelmät Oy, PII Paloilmoitinliike Consulting Oy, Probemen Oy, Presto Paloturvallisuus Oy, Teknosafe Oy, Turvata Oy Ab – Turvanasi-keijun lausunto, Uudenmaan Paloturma Oy. Lisäksi yksi yksityishenkilön antama lausunto.

Seuraavassa on esitetty tiivistettynä lausunnonantajien keskeiset näkemykset ja muutosehdotukset sekä mitä muutoksia esitykseen on tehty lausuntopalautteen johdosta.

Usea lausunnonantaja piti tärkeänä, että nykyistä lainsäädäntöä uudistetaan ja esityksen katsottiin selventävän sääntelyä. Myös esityksen tavoitteita kannatettiin laajasti.

Toiminnanharjoittamiseen kohdistuvien vaatimusten ja velvoitteiden osalta lausunnonantajien näkemykset jakautuivat. Esitettyjä muutoksia verrattuna voimassa olevaan sääntelyyn sekä kannatettiin että vastustettiin.

Paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennusliikkeiden osalta Suomen Yrittäjät piti perusteltuna, että vastuuhenkilön päätoimisuuden vaatimuksesta luovutaan ja katsoi, että vaatimus varmistua vastuuhenkilön tosiasiallisesta mahdollisuudesta hoitaa tehtäviään turvaa riittäväällä tavalla toiminnan asianmukaisuutta, kuitenkin luomatta turhia haasteita toiminnan järjestämiseen. Alan toimijat näkivät vastuuhenkilön päätoimisuuden vaatimuksesta luopumisen ongelmallisena töiden valvonnan kannalta. Esimerkiksi Sprinkleritekninen yhdistys esitti, että vastuuhenkilön on oltava työsuhteessa tai esimerkiksi yrityksen toimitusjohtaja, ja lisäksi rajattava, että samanaikaisesti ei voi toimia vastuuhenkilönä eri yrityksissä.

Asennusliikkeen vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksista alan toimijoiden lausunnoissa esitettiin, että koulutusvaatimus pitäisi säilyttää ja osin nostaa vaatimustasoa nykyisestä. Kahden vuoden työkokemusvaatimusta pidettiin lausunnoissa liian lyhyenä ja myös vaatimuksen sisältöä olisi tarkennettava. Lisäksi pätevyystodistus pitäisi säilyttää määräaikaisena ja voimassa pysymisen ehtoja tiukentaa niin, että se olisi sidottu toimimiseen vastuuhenkilön tehtävässä. Turva-alan yrittäjät, Sähköinfo ja STUL kannattivat yhteisessä lausunnossaan koulutusvaatimuksen poistamista, mutta työkokemusta pitäisi olla vähintään kolme vuotta ja pätevyystodistuksen voimassaolo pitäisi rajata viiteen vuoteen. Suomen Yrittäjät katsoi, että vastuuhenkilön koe ja työkokemusvaatimus ovat tärkeitä, mutta piti koulutusvaatimuksen poistamista perusteltuna, ja kannatti myös pätevyystodistuksen määräaikaisuuden poistamista. Esityksen jatkovalmistelussa asennusliikkeen vastuuhenkilön työkokemusvaatimus on pidennetty kolmeen vuoteen.

Useassa lausunnossa esitettiin selvennettäväksi 2 luvun vaatimusten suhdetta rakentamisen sääntelyyn sekä tarkennettavaksi koskevatko vaatimukset kaikkia paloilmoittimia vai vain hätäkeskukseen liitetyjä. Paloilmoittimen määritelmää esitettiin lausunnoissa tarkennettavaksi erityisesti suhteessa rakennusten paloturvallisuudesta annettuun ympäristöministeriön asetukseen. Paloilmoittimia ja automaattisia sammutuslaitteistoja koskeviin vaatimuksiin esitettiin lausunnoissa myös lisäyksiä ja tarkennuksia. Jatkovalmistelussa lakiehdotuksen 1, 2 ja 4 §:iä on tarkennettu ja perusteluja on täsmennetty.

Pelastuslaitosten lausunnoissa esitettiin laitteistojen lupa- ja käyttöönottovaiheen vakiintuneiden käytäntöjen huomioimista lainsäädännössä. Lausunnoissa esitettiin muun muassa, että laitteiston perusmäärittelyistä laadittavan selvityksen tiedoksi toimittaminen ei riitä, vaan pelastusviranomaista pitää kuulla ja pelastusviranomaisen tehtäväksi pitäisi säätää selvityksen käsittely ja suunnitelmien tarkastaminen. Pelastusviranomaisen rooli nähtiin tärkeänä muun muassa sen varmistamisessa, että laitteistojen toteutuksessa otetaan huomioon pelastustoiminnan edellytykset ja rakennuksen paloturvallisuussuunnitelmat ja -ratkaisut. Hätäkeskukseen kytkettävien laitteistojen osalta toimintavoista ja prosessista säätämistä esitti myös Hätäkeskuslaitos, ja totesi nykyisen säädöspohjan olevan monilta osin puutteellinen. Pelastuslaitosten ja Hätäkeskuslaitoksen lausunnoissa esitetyistä asioista osa on sidoksissa rakentamisen lupamenettelyihin, osa Hätäkeskuslaitoksen menettelyihin. Esitykseen ei ole lisätty näiden osalta uutta sääntelyä, mutta esityksen perusteluja on täsmennetty.

Lausunnoissa pidettiin yleisesti hyvänä paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastusvälien yhtenäistämistä. Myös ensimmäisen määräaikaistarkastusvälin lyhentämistä kannatettiin. Muutamassa lausunnossa esitettiin, että sprinklerilaitteiston tarkastusväli pitäisi säilyttää nykyisenä. Uusintatarkastuksesta säätämistä pidettiin hyvänä muutoksena.

Useassa lausunnossa nähtiin ongelmallisena, jos paloilmoittimet, joita ei ole liitetty hätäkeskukseen, rajataan määräaikaistarkastusveloitteen ulkopuolelle. Lausunnoissa esitettiin, että kaikki säädökseen tai lupamenettelyyn perustuvat paloilmoittimet on oltava määräaikaistarkastusveloitteen piirissä. Tästä lausuivat pelastuslaitokset, Turva-alan yrittäjät, Sähköinfo, Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Finanssiala, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK, Alarm Control Alco ja Inspecta Tarkastus. Lausuntopalautteen perusteella paloilmoittimien määräaikaistarkastusveloitteen rajaus (lausuntoversion 4 §:n 2 momentti) on poistettu.

Inspecta Tarkastus esitti, että tarkastuslaitoksen tulisi saada hätäkeskukselta hätäkeskukseen liitettyjen paloilmoittimien ja sammutuslaitteistojen tarkastuksessa tarvittavat tiedot laitteistojen yhteyshenkilöistä sekä ajantasaiset tiedot laitteistojen kuukausikokeiluista. Lakiehdotukseen on lisätty 53 § tarkastuslaitoksen tiedonsaantioikeuksista.

Käsisammuttimien tarkastusta ja huoltoa koskevista vaatimuksista alan toimijoiden palaute oli osin hyvin kriittistä. Presto ja Teknosafe totesivat, että lakiehdotus poikkeaa muiden maiden käytännöistä ja valmistelussa olevasta CEN:in teknisestä raportista erityisesti tarkastus- ja huoltovälien osalta, ja katsoivat, että ehdotus heikentää paloturvallisuutta.

Presto ja Teknosafe totesivat, että käsisammuttimien tarkastusväli on yleisesti vuosi eikä kaksi vuotta. Presto ja Teknosafe esittivät, että vesipohjaisten sammuttimien huoltovälinä on säilytettävä viisi vuotta perusteluna, että huoltovälin pidentäminen 10 vuoteen ja siirtyminen laitevalmistajien ohjeistuksiin lisää käsisammuttimien toimimattomuuden riskiä. Paloturvallisuusliikkeiden Liitto esitti, että käsisammuttimien huoltoväli olisi enintään 10 vuotta, mutta kuitenkin niin, että aina on noudatettava valmistajan ohjeistusta. Itä-Uudenmaan Paloturva esitti, että viiden vuoden huoltovälin sijasta vaatimuksena olisi valmistajan ohjeen mukainen huoltoväli.

Kotitalouskäyttöön hankittujen käsisammuttimien rajaamista tarkastus- ja huoltovelvoitteen ulkopuolelle pidettiin useassa lausunnossa hyvänä. Paloturvallisuusliikkeiden liitto, Itä-Uudenmaan Paloturva, Presto ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos katsoivat kuitenkin, että tarkastusvelvoitteen puuttuminen on riski sammuttimien käyttökunnossa säilymiselle.

Käsisammutinliikkeiden toiminnanharjoittamista koskevan sääntelyn osalta Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Finanssiala ja Nuohousalan Keskusliitto pitivät hyvänä, että esitetyt vaatimukset mahdollistavat useamman yrityksen tekevän käsisammuttimien tarkastuksia ja huoltoja. Suomen Yrittäjät kannatti vastuuhenkilön pätevyystodistuksen ja käsisammutinliikkeen toimintailmoituksen määräaikaaisuudesta luopumista, sekä piti perusteltuna vuoden työkokemusvaatimuksen lisäämistä vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksiin. Itä-Uudenmaan Paloturva piti määräaikaisuuden poistumista huonona.

Käsisammutinalan toimijat esittivät, että kiinteä huoltopaikka tulisi säilyttää kaikkia liikkeitä koskevana vaatimuksena, jotta käytöstä poistettujen käsisammuttimien kierrättäminen ja sammutteiden kerääminen toimitettavaksi jätehuoltoon tehdään työturvallisesti ja ympäristövaatimukset huomioiden. Alan toimijat katsoivat, että muutoin sammuttimien huolto vähenee merkittävästi ja kierrätettävien sammuttimien määrä lisääntyy.

Käsisammutinalan toimijat esittivät, että tarkastus- ja huoltotöiden luettelointivelvoite säilytetään, mutta voimassa olevasta sääntelystä poiketen sillä tarkoitettaisiin kiinteistölle annettavaa dokumenttia tarkastetuista ja huolletuista sammuttimista ja niissä mahdollisesti havaituista korjaamista edellyttävistä puutteista. Alan toimijat esittivät, että tarkastuksen tekijän allekirjoitus olisi tärkeää olla jatkossakin tarkastus- ja huoltotarroissa. Presto ja Teknosafe esittivät, että tarkastuksen ja huollon sisällöstä säädettyä pitää velvoittaa noudattamaan valmistajan tarkastus- ja huolto-ohjetta.

Jatkovalmistelussa on tarkistettu käsisammuttimien tarkastus- ja huoltovelvoitetta ja tarkastuksen ja huollon sisältöä koskevia 24–27 §:iä ja täydennetty perusteluja.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoi, että ehdotetun lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön ei ole kaikilta osin selkeä. Ministeriö katsoi tärkeäksi selkeyttää erityisesti lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden suhdetta EU:n rakennustuotesääntelyyn. Lisäksi tarpeen olisi selvittää esityksen suhdetta EU:n yleiseen tuoteturvallisuuksääntelyyn sekä kuluttajaturvallisuuksiin. Ministeriö kiinnitti huomiota myös käytettyjen käsitteiden selkeyteen.

Työ- ja elinkeinoministeriö esitti, että jatkovalmistelussa arvioitaisiin tarvetta säätää toiminnanharjoittajalle velvoite ilmoittaa vaatimustenvastaisesta tai vaarallisesta tuotteesta viranomaiselle

tai talouden toimijan velvoitteesta tehdä yhteistyötä vaaran poistamiseksi. Jatkovalmistelussa tulee tarkastella myös seuraamussäätelyn tarvetta.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannatti markkinavalvontalain hyödyntämistä paloturvallisuuslaitteiden valvonnassa. Ministeriö on pitänyt tarkoituksenmukaisena, että kansallista markkinavalvontaa koskevaa sääntelyä yhdenmukaistetaan eri sektoreilla niin pitkälle kuin mahdollista. Ministeriö totesi kuitenkin tärkeäksi arvioida ja tarvittaessa tarkentaa laissa, mikäli markkinavalvontalain kaikkia valvontakeinoja ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa kyseisen sektorilain soveltamisalan markkinavalvonnassa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto esitti, että 2 luvun vaatimusten soveltamisalasta ja sitä koskevista poikkeuksista säädettäisiin laissa tarkemmin. Virasto esitti myös tarkennuksia pelastusviranomaisen valvontatehtävään. Virasto myös toi esille, että seuraamusmaksu olisi tehokas keino puuttua säännösten rikkomiseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja Liikenne- ja viestintävirasto esittivät täsmennyksiä esityksen perusteluihin koskien lakiehdotuksen suhdetta VAK-lakiin. Liikenne- ja viestintävirasto esitti selvennettäväksi lain suhdetta liikenteessä sovellettavaan erityislainsäädäntöön, koska uuden lain sääntely olisi ainakin osin päällekkäistä erityisesti tieliikennelain, vesiliikennelain ja laivavarustelain kanssa. Virasto esitti myös tarkennuksia käsitteisiin, joita esityksessä käytetään liikennevälineistä.

Lausuntojen perusteella lakiehdotuksen 2 §:ään on lisätty 1 momentti selventämään lain suhdetta erityislainsäädäntöön sekä 5 momentti selventämään suhdetta kuluttajaturvallisuuslakiin. Myös käytettyjä käsitteitä on täsmennetty ja perusteluja täydennetty. Pelastusviranomaisen valvontatehtävää on tarkennettu 43 §:ssä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö piti tarpeellisena ehdotettuja säännöksiä vastuuhenkilön kokeesta ja kokeen sisällöstä sekä kokeesta myönnetystä todistuksesta. Ministeriön näkemyksen mukaan ammattisäätelyn oikeasuhteisuus voidaan varmistaa vain antamalla sitovia säädöksiä säänneltyä ammattin harjoittamista rajoittavista vaatimuksista kuten esimerkiksi pätevyyden saamiseksi edellytetystä kokeesta. Ministeriö katsoi myös, että esitysluonnoksessa on huomioitu ammattipätevyyslain veloitteet ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta ja tunnustamisesta vastaavasta toimivaltaisesta viranomaisesta. Opetus- ja kulttuuriministeriö esitti tarkennuksia vastuuhenkilön kokeen järjestämistä koskeviin pykäliin sekä ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustamista koskevaan pykälään. Ministeriö esitti lisäksi harkittavaksi, olisiko laissa tarpeen säätää myös muun kuin EU/ETA-kansalaisen ja/tai muussa kuin EU/ETA-valtiossa hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta. Esityksen jatkovalmistelussa on tarkennettu lakiehdotuksen 52 ja 56 §:ä.

Oikeusministeriö piti Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisterinpittoa koskevaan sääntelyyn ehdotettavia muutoksia henkilötietojen suojan näkökulmasta lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisina, mutta kiinnitti huomiota käsittelyn oikeusperustaan ja kansalliseen liikkumavaraan pohjautuvaan sääntelyyn, joiden osalta esitystä on tarpeen täydentää. Ministeriö kiinnitti huomiota myös siihen, että ehdotetussa säännöksessä ei ole täsmällisesti säädetty tietosuojasetuksen mukaisesta rekisterinpitäjästä, ja että esitysluonnoksen perusteluita tulee täydentää rekisterinpitäjää koskevan kansallisen liikkumavaran ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön osalta. Oikeusministeriö totesi, että esitysluonnoksesta jää epäselväksi, onko rekisterin käyttötarkoitus yhteensopiva julkisen tietopalvelun kanssa. Ministeriö toi esille myös muita perustelujen täsmennystarpeita.

Oikeusministeriö piti tarpeellisena, että jatkovalmistelussa tarkennettaisiin säännöksiä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tiedonsaantioikeuksista. Lisäksi ehdotettuja tiedonsaantioikeuksia tulisi erikseen arvioida esityksen jaksossa 12. Oikeusministeriö katsoi tarpeelliseksi, että jatkovalmistelussa selvitetään oikaisuvaatimusmenettelyn käyttömahdollisuuksia Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätösten osalta, vaikka osa päätöksistä olisikin sellaisia, ettei niiden osalta ole perusteltua käyttää oikaisuvaatimusmenettelyä. Oikeusministeriö esitti myös tarkennuksen kieltoja ja pakkokeinoja koskevaan pykälään.

Oikeusministeriön näkemyksen mukaan esitysluonnoksessa on esitetty asianmukaiset edellytykset ja perusteet sille, että tarkastuslaitoksia ja vastuuhenkilöiden kokeen järjestämistä koskevat julkiset hallintotehtävät voidaan antaa muun kuin viranomaisen tehtäväksi, eikä ehdotettu sääntely ole ristiriidassa perustuslain 124 §:n kanssa. Oikeusministeriö katsoi kuitenkin, että tarkastuslaitoksen tarkastustoimivallan osalta olisi perusteltua erikseen säätää, että tarkastuslaitos ei saa suorittaa tarkastustoimenpidettä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

Oikeusministeriön lausunnon perusteella on tarkennettu henkilötietojen suojaa ja viranomaisen rekisteriä koskevia 44, 45, 46, 47 ja 48 §:ä ja täydennetty perusteluja. Myös 49 §:ää on tarkennettu, ja muutoksenhaun osalta on täydennetty esityksen perusteluja. Koskien laitteistojen tarkastuksia pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa lakiehdotukseen on lisätty 18 §, jossa säädettäisiin laitteiston haltijan oikeudesta päästä asuintilaan tarkastuksista huolehtimista varten.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus huomautti lausunnossaan siitä, että lausuntopyyntöön aineistoa ei ollut käännetty kokonaisuudessaan ruotsiksi. Maakunnan hallitus totesi, että esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluihin sisältynyt kuvaus maakunnan ja valtakunnan välisestä toimivallanjaosta on asianmukainen samoin kuin myös kuvaus Ahvenanmaan lainsäädännöstä. Uuden lain johdosta voi seurata muutoksia Ahvenanmaan lainsäädäntöön. Lakiehdotuksen sisältöön maakunnan hallituksella ei ollut lausuttavaa.

Lausunnoissa tuotiin esille myös sääntelytarpeita asioissa, jotka eivät sisälly voimassa olevaan lainsäädäntöön eivätkä lausunnolla olleeseen esitysluonnokseen. Lain soveltamisalaan esitettiin lisättäväksi savunpoistolaitteistojen asennus, huolto ja tarkastus, sammutusvesiputkistojen vaatimukset, pikapalopostien tarkastus, vartiointiliikkeiden ja muiden turvallisuusalan palveluntuottajien palovalvontaratkaisut sekä kaasunilmaisujärjestelmien toteutus, käyttöönotto ja valvonta. Sääntelyä katsottiin tarvittavan myös sähkökäyttöisten ajoneuvojen syttymiseen sekä sammutusvesien keräämiseen varautumisesta mukaan lukien sammuttamisessa ja sammutusvesien keräämisessä käytettävät menetelmät. Esitykseen ei ole lisätty näitä koskevaa sääntelyä. Sääntelytarpeiden ja tarkoituksenmukaisen sääntelykehikon arvioiminen edellyttäisi laajemman keskustelun ja tietopohjan.

Asetusluonnoksista saatu lausuntopalaute otetaan erikseen huomioon asetusten jatkovalmistelussa.

6.3 Lainsäädännön arviointineuvoston palaute

[täydennetään]

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista

1 luku **Yleiset säännökset**

1 §. Soveltamisala. Ehdotetun lain soveltamisala vastaisi voimassa olevan lain soveltamisalaa.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan laissa säädettäisiin rakennuksiin kiinteästi asennettavien paloilmioittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen vaatimuksista sekä näiden laitteistojen asennus- ja huoltotöistä. Vaatimukset koskisivat uuden laitteiston toteutusta sekä olemassa olevaan laitteistoon tehtäviä muutoksia, korjauksia ja huoltotöitä. Laitteistoja koskevat vaatimukset olisivat 2 luvussa.

Laissa säädettäisiin 1 kohdan mukaan myös paloilmioittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksista. Tarkastuslaitoksen tarkastustyöstä on säädetty voimassa olevan lain 7 §:n 2 momentissa ja 13 §:n 2 momentissa, mutta laitteiston haltijan velvoite huolehtia tarkastuksista on säädetty pelastuslain 12 §:ssä. Tarkastusten sisällöstä ja määräväleistä on aiemmin säädetty sammutuslaitteistoasetuksessa ja paloilmioitinnääräyksessä. Sääntelyn selkeyttämiseksi ehdotetaan, että tarkastusten sääntely sisällytettäisiin kokonaisuudessaan ehdotettuun lakiin.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan laissa säädettäisiin käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöistä sekä tarkastus- ja huoltovelvoitteesta ja määräväleistä. Näitä koskevat vaatimukset olisivat 3 luvussa. Käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöistä on säädetty voimassa olevan lain 7 §:n 3 momentissa, mutta tarkastus- ja huoltovelvoite on säädetty pelastuslain 12 §:ssä ja määrävälit käsisammuttimien tarkastusasetuksessa. Sääntelyn selkeyttämiseksi ehdotetaan, että sääntely sisällytettäisiin kokonaisuudessaan ehdotettuun lakiin.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan laissa säädettäisiin asennus-, huolto- ja tarkastustöiden valvonnasta. Valvontaa ja viranomaisen toimivaltuuksia koskevat säännökset olisivat 5 luvussa. Paloilmioittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennus- ja huoltotöitä tekevien liikkeiden toimintailmoitusta ja vastuuhenkilöä sekä laitteistojen tarkastuksia tekevien tarkastuslaitosten hyväksyntää koskevista vaatimuksista ja menettelyistä säädettäisiin 2 luvussa. Käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöitä tekevien liikkeiden toimintailmoituksesta ja vastuuhenkilöstä säädettäisiin 3 luvussa.

Pykälän 2 momentin mukaan laissa säädettäisiin tuotteiden vaatimuksista ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta. Soveltamisalaa kuuluvat tuotteet luettelaisiin 2 momentissa. Tuotteita koskevat vaatimukset olisivat 4 luvussa. Laissa ei säädettäisi näiden tuotteiden käytöstä, vaan ehdotetut vaatimukset kohdistuvat tuotteiden markkinoille saattamiseen ja siten ensi sijassa tuotteiden valmistajaan.

Soveltamisalaa kuuluisivat 2 momentin 1 kohdan mukaan käsisammuttimet. Käsisammuttimen määritelmä olisi 3 §:ssä. Käsisammuttimet voidaan jakaa niiden sisältämän sammutusaineen mukaan eri tyyppisiin kuten jauhe-, hiilidioksidi- ja nestepohjaisiin sammuttimiin. Ominaisuuksiltaan käsisammutin voi olla paineellinen tai paineeton. Käsisammuttimet kuuluvat painelaitedirektiivin soveltamisalaa ja niille on tuotestandardit SFS-EN 3-7:2007, SFS-EN 3-8:2021 ja SFS-EN 3-9:2007, joista osa 7 on vapaaehtoinen yhdenmukaistettu standardi ja osat 8 ja 9 yhdenmukaistettuja standardeja. Painelaitesääntely kattaa ainoastaan käsisammuttimen painesäiliöltä vaadittavat ominaisuudet, käsisammuttimen sammutusominaisuuksista, merkinnöistä ja käyttöohjeesta on säädetty käsisammuttimista annetussa sisäasiainministeriön asetuksessa (790/2001), joka kumoutuisi ehdotetun lain tullessa voimaan.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan soveltamisalaa kuuluisivat sammutuspeitteet ja muut vastaavat käsin käytettävät ja kannettavat alkusammutustuotteet, jotka on tarkoitettu tulipalon sammuttamiseen palon alkuvaiheessa. Sammutuspeitteellä tarkoitettaisiin tuotestandardin SFS-EN 1869:2019 mukaisesti kertakäyttöistä, yhden henkilön käytettäväksi suunniteltua peitettä.

Alkusammutustuotteet olisi merkitykseltään rajatumpi käsite kuin alkusammutusvälineet tai alkusammutuskalusto, joita käytetään yleisesti tarkoittamaan kaikkia alkusammutusvalmiuden turvaamiseksi hankittuja välineitä. Alkusammutustuotteilla tarkoitettaisiin lähinnä tuotteita, joiden sammutusominaisuudet voidaan testata ja määrittää kuten spray-tyyppisiä sammuttimia ja muita pieniä sammuttimia. Alkusammutustuotteilla ei tässä tarkoitettaisi esimerkiksi laitteisiin asennettavia sammutinpanoksia ja vastaavia tuotteita.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan soveltamisalaan kuuluisivat palovaroittimet ja häkävaroitin. Palovaroittimien teknisistä ominaisuuksista annettu valtioneuvoston asetus kumoutuisi ehdotetun lain tullessa voimaan. Rakennuksiin tarkoitetut palovaroittimet kuuluvat rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan ja niille on yhdenmukaistettu tuotestandardi SFS-EN 14604:2008. Myös häkävaroitin kuuluu rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan, mutta niitä koskevaa eurooppalaista tuotestandardia SFS-EN 50291-1:2018 ei ole vahvistettu yhdenmukaistetuksi standardiksi. Samat tuotteet voivat soveltua myös esimerkiksi veneissä ja asuntopaunuissa käytettäväksi, mutta niihin tarkoitetuille palo- ja häkävaroitimille on standardeissa lisävaatimuksia ja tuoteominaisuuksille voi olla vaatimuksia myös muussa lainsäädännössä.

Kohdan 4 mukaan soveltamisalaan kuuluisivat rakennukseen asennettavan paloilmotimen osaksi tarkoitetut laitteet. Paloilmotimen määritelmä olisi 3 §:ssä. Laitteistona paloilmotin muodostuu ilmoitinkeskuksesta, teholähteestä, paloilmamisimista, paloilmotuspainikkeista ja hälyttimistä sekä välitinlaitteesta, joka mahdollistaa ilmoituksen siirron. Tuotteina nämä kuuluvat rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan ja niille on vahvistettu yhdenmukaistettuja tuotestandardia SFS-EN 54 standardisarjassa.

Kohdan 5 mukaan soveltamisalaan kuuluisivat rakennukseen asennettavan automaattisen sammutuslaitteiston osaksi tarkoitetut laitteet. Useille tuotteille on vahvistettu rakennustuoteasetukseen liittyvät yhdenmukaistetut tuotestandardit. Lisäksi on muita eurooppalaisia ja yleisesti käytettyjä kansainvälisiä tuotestandardia ja tuotesertifiointeja.

Kohdan 6 mukaan tuotevaatimusten soveltamisalaan kuuluisivat myös muut rakennukseen asennettavaksi tarkoitetut sammutuslaitteet. Näillä tarkoitettaisiin esimerkiksi laitekokonaisuutena toimitettavaa ravintolakeittiön rasvakanavaan asennettavaa sammutusjärjestelmää, tai sammutuslaitteistoa, joka asennetaan niin, että laitteisto voidaan siirtää ja asentaa uudelleen toiseen paikkaan. Sammutustehonsa ja muiden ominaisuuksiensa osalta nämä ovat enemmän rinnastettavissa alkusammutusvälineisiin kuin automaattiseen sammutuslaitteistoon, eikä niihin sovelleta 2 luvun vaatimuksia asennus-, huolto- ja tarkastustöistä. Rakennukseen asennettavilla sammutuslaitteilla tarkoitettaisiin myös pikapaloposteja, jotka kytketään kiinteästi rakennuksen vesilähteeseen. Pikapalopostit kuuluvat rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan ja niille on vahvistettu yhdenmukaistetut tuotestandardit SFS-EN 671-1:2012 ja SFS-EN 671-2:2012.

Kohdan 7 mukaan soveltamisalaan kuuluisivat rakennukseen asennettavaksi tarkoitetut savunpoistoluukut, savunpoistopuhaltimet ja savusulut. Nämä tuotteet kuuluvat rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan ja niille on vahvistettu yhdenmukaistetut tuotestandardit SFS-EN 12101 osat 1–3. Tuotestandardien soveltamisen tueksi on julkaistu myös kansalliset soveltamisstandardit.

Kohdan 8 mukaan soveltamisalaan kuuluisivat poistumisreitien merkitsemiseen ja valaisemiseen tarkoitetut tuotteet kuten poistumisopasteet ja -valaisimet. Yleisistä tuotevaatimuksista sekä tuotteiden mukana tulevien ohjeiden sisällöstä on säädetty rakennusten poistumisreitien merkitsemisestä ja valaisemisesta annetussa sisäasiainministeriön asetuksessa (805/2005), joka kumoutuisi ehdotetun lain tullessa voimaan. Tuotteiden tarkempia teknisiä vaatimuksia on annettu standardeissa, jotka liittyvät sähköturvallisuussäädöksiin.

Kohdan 9 mukaan soveltamisalaan kuuluisivat kiinteiden aineiden polttamiseen tarkoitettut tehdasvalmisteiset tulisijat, jotka liitetään rakennuksen savuhormiin. Kiinteillä aineilla tarkoitetaan erityisesti puuta, mutta tulisijasta riippuen polttoaineeksi voi käydä myös muu biomassa. Panospolttoisella tarkoitetaan, että polttoaine lisätään tulisijaan panoksittain, ei jatkuvana syötönä. Käsite tehdasvalmisteinen tulisija on aikoinaan otettu käyttöön ohjeissa ja määräyksissä erotuksena paikalla muurattaviin tulisijoihin, joita koskeva sääntely sisältyy maankäyttö- ja rakennuslakiin. Tehdasvalmisteiset tulisijat voivat olla valmiiksi koottuja tai elementtejä, jotka kootaan noudattaen valmistajan asennusohjeita. Soveltamisala olisi rajattu koskemaan tulisijoja, jotka on tarkoitettu lämmittämään tilaa, johon tulisija asennetaan. Tällaisia tulisijoja ovat esimerkiksi rakennusten lämmittämiseen tarkoitettut kamiinat ja varaavat takat, saunan kiukaat ja leivinuunit. Soveltamisalaan eivät kuuluisi nestemäisten tai kaasumaisten aineiden polttamiseen tarkoitettut tulisijat eivätkä muut lämmityslaitteet tai lämmitysjärjestelmät. Soveltamisalaan eivät kuuluisi myöskään esimerkiksi grillit, pihatakat tai puulämmitteiset paljut. Tehdasvalmisteiset tulisijat ovat rakennustuotteita ja kuuluvat rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan. Yhdenmukaistettuja tuotestandardeja on vahvistettu varaaville tulisijoille, kamiinoille, kotitalousliesille, takkasydämille ja jatkuvalämmitteisille saunan kiukaille. Tuotestandardien soveltamisen tueksi on julkaistu myös kansallisia soveltamisstandardeja. Tulisijoille on säädetty myös ekosunnittelu- ja energiamerkintävaatimuksia; niistä ei tässä laissa säädettäisi tarkemmin.

Kohdan 10 mukaan soveltamisalaan kuuluisivat väestönsuojien rakentamisessa ja varustamisessa käytettävät tuotteet. Tuotteilta edellytetyt ominaisuudet liittyvät pelastuslaissa säädettyihin väestönsuojien rakentamista koskeviin vaatimuksiin. Pelastuslain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus väestönsuojista (408/2011) sekä sisäasiainministeriön asetus väestönsuojien teknisistä vaatimuksista ja väestönsuojien laitteiden kunnossapidosta (506/2011). Näissä asetuksissa on säädetty väestönsuojan rakenteellisista vaatimuksista sekä mitä varusteita ja laitteita väestönsuojassa tulee olla. Vaatimukset koskevat rakennusosia ja kiinteästi asennettavia tuotteita, kuten esimerkiksi ovia ja ilmanvaihtolaitteita, sekä irrallisia tuotteita kuten esimerkiksi vesisäiliöitä ja kuivakäymälöitä. Laitelain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus väestönsuojan laitteista ja varusteista (409/2011). Asetuksessa säädetään laitteiden ja varusteiden ominaisuuksille, toiminnalle ja käyttötavalle asetettavista vaatimuksista. Asetuksessa säädetään myös tuotteista annettavista tiedoista, käyttö-, huolto- ja asennusohjeista sekä tuotteisiin tehtävistä merkinnöistä.

2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain suhteesta muuhun lainsäädäntöön. Ehdotettu laki on tuotesääntelyn osalta tarkoitettu yleislaiksi, joka väistyisi, jos tuotteita koskevista vaatimuksista säädetään toisin erityislainsäädännössä. Erityislainsäädäntöä on voimassa esimerkiksi liikennevälineiden kisisammuttimista, joista on säädetty muun muassa tieliikennelain (729/2018) ja vesiliikennelain (782/2019) nojalla. Säännös vastaa voimassa olevan lain 3 §:n 1 momenttia.

Pykälässä viitattaisiin muuhun ehdotetun lain soveltamisen kannalta keskeiseen lainsäädäntöön.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin maankäyttö- ja rakennuslakiin. Suuri osa ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvista tuotteista on rakennukseen asennettavaksi tarkoitettuja tuotteita, jolloin niiden käyttöä rakentamisessa koskee mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään rakennustuotteiden ominaisuuksista. Paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asentamista koskevat velvoitteet liittyvät maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen lupamenettelyyn. Voimassa olevassa laissa ei ole säädetty näihin laitteistoihin liittyen erillistä lupamenettelyä, eikä sellaista ehdoteta säädettäväksi. Paloilmoitin tai automaattinen sammutuslaitteisto asennetaan rakennukseen usein rakennusten paloturvallisuusvaatimuksia koskevan sääntelyn velvoittamana. Myös laitteistojen omaehtoinen asentaminen esimerkiksi vakuutusehtoihin liittyen on toimenpiteenä sellainen, että se yleensä edellyttää rakennuslupaa.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin pelastuslakiin. Pelastuslain 12 §:ssä säädetty yleinen kunnossapitovelvoite koskee paloturvallisuuslaitteita, jotka on asennettu rakennukseen pelastuslain tai muun säädöksen perusteella. Näitä ovat erityisesti alkusammutustuotteet, palovaroittimet, paloilmotitimet, automaattiset sammutuslaitteistot, savunpoistolaitteet ja poistumisopasteet. Kunnossapitovelvoite koskee myös väestönsuojien laitteita ja varusteita. Pelastusviranomaiset valvovat kunnossapitovelvoitetta osana pelastuslaissa säädettyä valvontatehtävää.

Pykälän 4 momentissa viitattaisiin painelaitelakiin, jossa säädetään käsiammuttimen painesäiliön turvallisuusvaatimuksista ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta. Painelaitelain kyseiset säännökset perustuvat painelaitedirektiiviin. Käsiammuttimen CE-merkintä perustuu sääntelyyn painelaitteena, painelaitedirektiivissä tai painelaitelaissa ei kuitenkaan säädetä käsiammuttimen sammutusominaisuuksista.

Pykälän 4 momentissa viitattaisiin lisäksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettuun lakiin (541/2023), jäljempänä *VAK-laki*. Käsiammuttimet ovat painelaitelain 2 §:n 6 kohdassa tarkoitettuja kuljetettavan painelaitteen kaltaisia painelaitteita, joiden määräaikaistarkastukseen painelaitteena sovelletaan painelaitelain 86 §:n mukaisesti VAK-lakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä ja määräyksiä. Painelaitesäädösten edellyttämässä käsiammuttimen määräaikaistarkastuksessa noudatetaan Liikenne- ja viestintäviraston määräysten mukaisia tarkastusmenettelyitä. Painelaitelain 95 §:n mukaan sammuttimen määräaikaistarkastus on tehtävä vähintään 11 vuoden välein. Määräaikaistarkastuksia tekevät VAK-lain 105 §:n mukaiset, Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymät tarkastuslaitokset, joista käytetään nimitystä A-tyypin ilmoitetut laitokset. Käytännössä tarkastuksia suorittavat VAK-lain 107 §:ssä tarkoitettu A-tyypin ilmoitetun laitoksen hyväksymät ja valvonnassa toimivat tarkastuspalvelut, jotka yleensä ovat käsiammutinliikkeitä. Kaikki käsiammutinliikkeet eivät kuitenkaan toimi tarkastuspalveluna, eivätkä siten tee painelaitelain mukaisia määräaikaistarkastuksia.

Pykälän 5 momentissa viitattaisiin kuluttajaturvallisuuslakiin (920/2011). Osa 1 §:ssä tarkoitettuja tuotteita on sekä ammattilaiskäyttöön tarkoitettuja että kuluttajatuotteita. Myös laissa säädettyjä tarkastus- ja huoltopalveluja voidaan tarjota kuluttajille. Kuluttajaturvallisuuslain 4 §:ssä säädetään lain toissijaisuudesta ja täydentävyydestä. Siltä osin kuin muualla laissa ei säännellä kuluttajatuotteiden tai -palvelujen turvallisuuteen liittyvistä seikoista edellyttäen tiettyä turvallisuustasoa, kuluttajatuotteita koskee kuluttajaturvallisuuslaki.

Pykälän 6 momentissa viitattaisiin rakennustuoteasetukseen, joka on suoraan sovellettavaa oikeutta jäsenmaissa. Rakennustuoteasetuksessa säädetään yhdenmukaistettujen tuotestandardien piiriin kuuluvien rakennustuotteiden ominaisuuksien ilmoittamisesta ja CE-merkinnästä. Rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan kuuluvat 1 §:ssä tarkoitettuja tuotteita palovaroittimet, häikäyryttimet, paloilmotitimet ja automaattisen sammutuslaitteiston osat, savunpoistolaitteet sekä tehdasvalmisteiset tulisijat. Useille näistä on vahvistettu yhdenmukaistettuja tuotestandardeja.

Pykälän 7 momentissa viitattaisiin markkinavalvontalakiin. Markkinavalvontalaissa säädetään tuotteiden markkinavalvonnasta, valvontaviranomaisten toimivaltuuksista ja valvontakeinoista sekä muutoksenhausta viranomaisten päätöksiin. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on markkinavalvontalaissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen ja Tulli laissa tarkoitettu ulkorajavalvontaviranomainen. Markkinavalvontalain 1 §:ssä säädetäisiin lain soveltamisesta tämän lain valvontaan.

Pykälän 7 momentissa olisi lisäksi säännös talouden toimijasta. Markkinavalvontalaissa talouden toimijan määritelmä on kytketty lain soveltamisalaan kuuluviin sektorilakeihin, joten pykä-

län 5 momentissa säädettäisiin, mitä talouden toimijalla tarkoitetaan tässä laissa. Markkinavalvontalakia sovellettaessa talouden toimijana pidettäisiin tämän lain 40 §:n mukaista toiminnanharjoittajaa.

CE-merkittyjen rakennustuotteiden markkinavalvonnasta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa, vuoden 2025 alusta rakentamislaisissa. Vaikka markkinavalvonnan menettelyt ovatkin pitkälti yhdenmukaiset markkinavalvontalain kanssa, olisi 8 momentissa selkeyden vuoksi tästä informatiivinen viittaus.

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 kohdan mukaan palo ilmoittimella tarkoitettaisiin laitteistoa, joka havaitsee ja automaattisesti ja välittömästi ilmoittaa alkavasta palosta sekä laitteiston toimintavalmiutta vaarantavista vioista. Määritelmä vastaisi rakentamismääräysten ja yleisten standardien määritelmää, mutta selvennyksenä määritelmä sisältäisi paikallisen hälytyksen antamisen. Palo ilmoitin antaa aina myös paikallisen hälytyksen, jotta rakennuksessa paikalla olevat ihmiset saavat tiedon palosta. Usein käytetään käsitettä automaattinen palo ilmoitin, millä tarkoitetaan hätäkeskukseen kytkettyä palo ilmoitinta. Määritelmä kuitenkin kattaisi myös palo ilmoittimet, joiden palo ilmoitukset menevät muuhun jatkuvasti valvottuun paikkaan.

Pykälän 2 kohdan mukaan automaattisella sammutuslaitteistolla tarkoitettaisiin laitteistoa, joka havaitsee tulipalon ja sammuttaa sen alkuvaiheessaan, tai pitää palon hallinnassa, kunnes sammutus saadaan suoritetuksi. Sprinklerilaitteistot ovat tyypillisiä automaattisia sammutuslaitteistoja. Määritelmä vastaisi rakentamismääräysten ja yleisten standardien määritelmää.

Pykälän 3 kohdan mukaan asennusliikkeellä tarkoitettaisiin toiminnanharjoittajaa, joka tekee palo ilmoittimien tai automaattisten sammutuslaitteistojen asennus- ja huoltotöitä.

Pykälän 4 kohdan mukaan tarkastuslaitoksella tarkoitettaisiin organisaatiota, jonka Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on hyväksynyt tekemään palo ilmoittimien tai automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksia.

Pykälän 5 kohdassa määriteltäisiin käsisammutin. Käsisammuttimella tarkoitettaisiin kannettavaa ja käsin käytettävää sammutinta, jonka paino toimintakuntoisena on korkeintaan 20 kg. Määritelmän ulkopuolelle jäisivät 20 kiloa isommat, liikuteltavat sammuttimet. Määritelmä vastaisi voimassa olevien säädösten ja eurooppalaisten käsisammutinstandardien määritelmää.

Pykälän 6 kohdan mukaan käsisammutinliikkeellä tarkoitettaisiin toiminnanharjoittajaa, joka tekee käsisammuttimien tarkastus- tai huoltotöitä.

Pykälän 7 kohdassa määriteltäisiin pelastusviranomainen. Pelastusviranomaisella tarkoitettaisiin pelastuslain 26 §:n 2 momentin mukaisesti hyvinvointialueen pelastusviranomaista.

2 luku **Palo ilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot**

4 §. Palo ilmoittimia ja automaattisia sammutuslaitteistoja koskevien vaatimusten soveltamisala. Luvussa 2 säädettäisiin palo ilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen toteutusta, huoltoa ja tarkastuksia koskevista vaatimuksista. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin näiden vaatimusten soveltamisalasta. Soveltamisala vastaisi pääosin voimassa olevan lain sääntelyä, mutta sitä selkeytettäisiin erityisesti palo ilmoittimien osalta.

Vaatimukset koskisivat palo ilmoittimia ja automaattisia sammutuslaitteistoja, joiden asentaminen perustuu lainsäädäntöön kuten esimerkiksi rakentamismääräyksiin. Vaatimukset koskisivat

myös laitteistoja, joiden asentaminen perustuu rakennuslupaan tai on muun viranomaishyväksynnän tai -luvan ehtona. Esimerkiksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi asettaa tällaisia ehtoja kemikaalilaitosten lupakäsittelyssä. Paloilmoittimen tai automaattisen sammutuslaitteiston asentaminen voi perustua rakennuslupaan esimerkiksi, kun rakennuksen suunnittelussa käytetään rakentamismääräyksissä tarkoitettua oletettuun palonkehitykseen perustuvaa menettelyä.

Riippumatta siitä miksi paloilmoitin tai automaattinen sammutuslaitteisto rakennukseen asennetaan, koskisivat vaatimukset aina laitteistoja, joiden paloilmoitukset yhdistetään hätäkeskukseen tiedonsiirtoyhteydellä. Hätäkeskukseen kytkettyjen laitteistojen toteutuksesta on tarpeellista säätää laitteiston toimintavarmuuden ja luotettavuuden varmistamiseksi. Paloilmoittimen tai automaattisen sammutuslaitteiston kautta tulevat paloilmoitukset hätäkeskus käsittelee hätälmoituksina ja välittää tehtävän pelastuslaitokselle etukäteen tehdyn vastemäärittelyn mukaisesti.

Pykälän mukaan vaatimukset koskisivat aina myös automaattisia sammutuslaitteistoja, jotka liitetään vesihuoltolaitoksen verkostoon tai rakennuksen vesi- ja viemärlaitteistoon. Sammutuslaitteiston liittämistä rakennuksen vesilaitteistoon säädetään rakennusten vesi- ja viemärlaitteistoista annetussa ympäristöministeriön asetuksessa (1047/2017). Sammutuslaitteiston asennuksessa tärkeää on terveystarkkuuden välttäminen ja että takaisinvirtausta kiinteistön vesilaitteistoon ei pääse tapahtumaan. Liittäminen edellyttää vesihuoltolaitoksen lupaa, mistä säädetään vesihuoltolaissa (119/2001). Osa liittämisen ehtoista sisältyy vesihuoltolaitoksen yleisiin toimitusehtoihin, osasta sovitaan vesihuoltolaitoksen ja asiakkaan välisessä sopimuksessa.

Lain soveltamisalan (1 §:n 1 mom. 1 k) mukaan vaatimukset koskisivat vain rakennukseen kiinteästi asennettavaa laitteistoa eli eivät esimerkiksi liikennevälineisiin asennettavia laitteistoja tai prosessin tai laitteiden suojaamiseen asennettavia laitteita. Paloilmoittimen määritelmä ei kata muunlaisia palovaroin-, turva- ja hälytintjärjestelmiä, eikä niiden asennus kuuluisi 2 luvun soveltamisalaan. Tuettavaa rakentamista koskevista paloteknisistä vaatimuksista annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (265/2019) on säädetty tarkemmin tiettyihin kotieläinrakennuksiin asennettavasta palonilmaisusta ja palonilmaisulta vaadittavista ominaisuuksista. Nämä palonilmaisulaitteistot eivät kuulu 2 luvun soveltamisalaan, jos niitä ei kytketä hätäkeskukseen.

5 §. *Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston toteutusta koskevat vaatimukset.* Pykälässä säädettäisiin, miten paloilmoitin ja automaattinen sammutuslaitteisto on suunniteltava ja asennettava, jotta laitteisto toimii tarkoitetulla tavalla ja oikein huollettuna pysyy toimintakunnossa sille suunnitellun käyttöajan ajan. Ehdotettu pykälä vastaa pääosin voimassa olevan lain 7 §:n 1 momenttia. Uutta aiempaan sääntelyyn verrattuna olisi toiminnallisten vaatimusten säätäminen.

Laitteiston toteuttamisessa lähtökohtana on sopivuus tarkoitukseensa. Laitteiston on lisäksi oltava turvallinen ihmisten, omaisuuden ja ympäristön kannalta. Laitteiston suunnittelussa on otettava huomioon kohteessa harjoitettava toiminta sekä kohteen rakenteelliset tai muut palo- ja henkilöturvallisuuteen vaikuttavat tekijät. Laitteiden, komponenttien ja muiden tarvikkeiden on oltava kyseiseen käyttöön ja olosuhteisiin tarkoitettuja sekä niitä koskevien vaatimusten mukaisia. Vaatimuksia laitteille on säädetty esimerkiksi rakennustuoteasetuksessa.

Pykälän 2 momentin mukaan paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston olisi täytettävä toiminnalliset vaatimukset, jotka koskevat laitteiston toiminnan luotettavuutta, laitteiston ominaisuuksia, yhteensopivuutta sekä laitteiston suojaamista haittavaikutuksilta. Paloilmoittimen toiminnallinen vaatimus olisi alkavan palon luotettava havaitseminen, automaattisen sam-

mutuslaitteiston puolestaan alkavan palon sammuttaminen tai palon pitäminen hallinnassa. Toiminnallisia vaatimuksia olisivat myös esimerkiksi suojattavan alan kattaminen, laitteiston riittävän nopea aktivoituminen, tarvittavien hälytysten antaminen rakennuksessa, palo- ja vikailmoitusten välitys, laitteiston komponenttien, laitteiden ja tarvikkeiden yhteensopivuus, laitteiston suojaus rakennuksen ja ympäristön olosuhteilta sekä erheellisten ilmoitusten ja ilkivaltaisen käytön ehkäiseminen. Vaatimukset koskisivat myös tarpeellisia merkintöjä ja opasteita. Esimerkiksi paloilmoitinkeskuksen ja sprinklerikeskuksen sijainti on merkittävä opastein niin, että laitteiston lauetessa keskus löytyy helposti ja ilman aiheettomia viivästyksiä. Tässä tarkoitettaisiin myös esimerkiksi opasteita, joiden avulla tilan käyttäjät pystyvät havaitsemaan paloilmoinpaineikkien sijainnin. Pykälän 3 momentin mukaan toiminnallisista vaatimuksista säädettäisiin tarkemmin sisäministeriön asetuksella.

Laitteistojen toteutuksen teknisistä yksityiskohdista ei ole tarkoituksenmukaista säätää yksityiskohtaisesti, vaan laitteistot toteutettaisiin jatkossakin käyttäen standardeja ja muita yleisiä suunnitteluohjeita. Laitteistoista on eurooppalaisia ja kansainvälisiä standardeja, joissa määritetään tekniset ratkaisut suunnittelulle ja asennukselle. Standardin tai muun yleisesti hyväksytyyn suunnitteluohjeeseen noudattaminen olisi helpoin tapa osoittaa toiminnallisten vaatimusten täyttyminen. Muitakin ratkaisuja voi kuitenkin olla, eikä sääntelyssä ole tarkoituksenmukaista viitata suoraan standardeihin kuten aiemmin oli yleisesti tapana.

Paloilmoittimien toteutuksessa käytetään yleisimmin Sähkötieto ry:n julkaisemaa ST ohjetta, jonka viimeisin versio on vuodelta 2019 (Paloilmoittimen suunnittelu, asennus ja ylläpito 2019, ST-ohjeisto 1). Ohje sisältää paloilmoittimia koskevan SFS-EN 54 -standardisarjan vaatimukset. Automaattisten sammutuslaitteistojen toteutuksessa käytetään yleisimmin eurooppalaisia standardeja, joita ovat muun muassa SFS-EN 12845:2015 (Kiinteät palonsammutusjärjestelmät. Automaattiset sprinklerilaitteistot. Suunnittelu, asennus ja huolto) sekä SFS-EN 16925:2018 (Kiinteät palonsammutusjärjestelmät. Asuntosprinklerilaitteistot. Suunnittelu, asentaminen ja huolto).

6 §. *Laitteiston perusmäärittelyt.* Aiempaan sääntelyyn verrattuna ehdotetussa laissa selvennettäisiin ja vahvistettaisiin laitteistojen perusmäärittelyjen, suunnittelun ja toteutuksen dokumentointia. Pykälän 1 momentissa ehdotettu velvoite laatia selvitys laitteiston perusmäärittelyistä vastaa osin aiempaa sääntelyä. Sammutuslaitteistoasetuksessa on säädetty velvoite laatia selvitys suunnitteluperusteista, paloilmoinmääräyksessä velvoite perusmäärittelyjen kirjaamiseen sisältyi toteutuspytäkirjaan.

Pykälässä tarkoitettun selvityksen tarkoituksena on varmistaa, että laitteiston perusmäärittelyt vastaavat suojattavan kohteen suunniteltua käyttötarkoitusta ja erityispiirteitä. Perusmäärittelyt laaditaan rakennushankkeeseen ryhtyvän ja suunnittelijan sekä tarvittaessa laitteiston toteuttavan asennusliikkeen tietojen pohjalta. Selvitys olisi rakenteeltaan vapaamuotoinen asiakirja ja se laadittaisiin rakennushankkeen siinä vaiheessa, kun laitteiston suunnittelu tarkentuu, ennen kuin ryhdytään laitteiston asennustyöhön. Selvityksen laatii nykyisin yleensä laitteiston suunnittelija. Selvitys olisi osa laitteiston toteutuksesta laadittavia asiakirjoja ja liitettäisiin 7 §:ssä tarkoitettuun asennustodistukseen.

Perusmäärittelyistä laadittavassa selvityksessä dokumentoitaisiin, mitä valintoja suunnittelussa on tehty ja millä perusteilla. Selvityksessä kerrotaisiin noudatettavat suunnittelusäännöt ja mahdolliset muut vaatimukset sekä poikkeukset suunnittelusäännöistä. Paloilmoittimen osalta selvityksessä kerrotaisiin laitteiston mitoitusperusteet ja ilmaisun toteutus. Selvityksessä kerrotaisiin myös laitteiston määräytymisperuste eli mihin säädökseen paloilmoittimen asentaminen perustuu vai perustuuko asentaminen esimerkiksi rakennuslupaan tai muuhun lupamenetelyyn. Laitteiston määräytymisperuste vaikuttaa siihen, voidaanko se liittää hätäkeskukseen.

Sammutuslaitteiston osalta selvityksessä kerrottaisiin laitteistotyyppi, suojauksen laajuus, mitoitusperusteet sekä laitteiston toteutuksessa noudatettavat vaatimukset. Sprinklerilaitteiston osalta kerrottaisiin myös sprinkleriluokka sekä vesilähteelle asetettavat vaatimukset.

Selvitys olisi tehtävä myös vaativuudeltaan tai laajuudeltaan uuden laitteiston asentamiseen rinnastettavista muutoksista ja laajennuksista. Tällaisia muutostöitä olisivat esimerkiksi sellaiset rakennuslupaa edellyttävät muutokset rakennuksessa, joiden yhteydessä myös paloilmoittimeen tai sammutuslaitteistoon tehdään muutoksia, esimerkiksi lisätään tai poistetaan sammutuslaitteiston suuttimia tai paloilmoittimen ilmaisimia. Myös esimerkiksi paloilmoitinkeskuksen vaihto ja sammutuslaitteiston laukaisukeskuksen vaihtaminen olisivat tällaisia muutostöitä.

Pykälän 2 momentin mukaan selvitys toimitettaisiin tiedoksi pelastusviranomaiselle. Selvityksen toimittamisen tarkoituksena on osaltaan mahdollistaa pelastusviranomaisen ohjaus ja neuvonta, vaikka usein rakennushankkeissa ollaan pelastusviranomaiseen muutoinkin yhteydessä laitteistojen toteutukseen liittyen. Pelastusviranomainen ei tarkasta tai hyväksy laitteistoa koskevaa suunnitelmaa, eikä päättä laitteiston liittämistä hätäkeskukseen. Pelastuslaitoksen on kuitenkin tärkeää saada tieto laitteistoista varhaisessa vaiheessa, jotta myös pelastustoiminnan edellytykset voidaan ottaa riittävällä tavalla huomioon laitteiston toteutuksessa. Pelastuslaitos tarvitsee laitteistojen tietoja myös valvontaansa varten sekä hätäkeskukselle kohteesta tehtävän vastemäärityksen laatimiseksi. Selvityksen toimittaminen rakennusvalvontaviranomaiselle määrittyy maankäyttö- ja rakennuslain ja vuoden 2025 alusta rakentamislain säännöksistä. Erityissuunnitelmat eivät ole lupakäsittelyn edellytyksenä, eivätkä ne kuulu viranomaisen tarkastusvelvollisuuden piiriin, vaan ne ainoastaan toimitetaan viranomaiselle.

Pykälän 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston perusmäärityistä laadittavan selvityksen sisällöstä.

7 §. Asennustodistus. Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston toteutuksen dokumentoinnilla on tärkeä merkitys laitteiston käyttöönotossa ja käytön aikana. Ehdotettu pykälä vastaa pääosin aiempaa sääntelyä. Paloilmoitinmääräyksessä säädettiin paloilmoittimen toteutuspyytäkirjasta, jolla tarkoitettiin vaiheittain kuvattua paloilmoittimen suunnittelua, asennusta, käyttöönottoa ja luovutusta koskevaa asiakirjaa. Paloilmoitinmääräyksen liitteessä lueteltiin mitä toteutuspyytäkirjaan kirjataan. Sammutuslaitteistoasetuksessa asennusliikkeelle on säädetty velvoite laatia asennustodistus rakennuksen omistajan ja haltijan käyttöön. Asennustodistuksen sisällöstä ei säädetä yhtä yksityiskohtaisesti kuin mitä paloilmoitinmääräyksessä säädettiin toteutuspyytäkirjasta. Paloilmoitinmääräyksessä säädettiin eri työvaiheiden kuittauksista ja allekirjoituksista, sammutuslaitteistoasetuksessa on säädetty, että liikkeen vastuuhenkilö allekirjoittaa asennustodistuksen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että laitteiston toteutuksesta on laadittava asennustodistus, jossa kuvataan laitteiston tekninen toteutus ja johon dokumentoidaan testaukset, mittaukset ja muut toimenpiteet, jotka asennusliike on tehnyt laitteiston toimintakunnon varmentamiseksi. Asennustodistus sisältäisi kuvauksen laitteiston toiminnoista ja siinä dokumentoitaisiin laitteiston ohjelmointi sekä käytettyjen laitteiden ja komponenttien vaatimuksenmukaisuus ja yhteensopivuus. Asennustodistus olisi rakenteeltaan vapaamuotoinen asiakirja, jonka laatisi työstä vastannut asennusliike ja allekirjoittaisi asennusliikkeen vastuuhenkilö. Alan toimialajärjestöt ovat laatineet tähän malleja.

Asennustodistus olisi laadittava kaikista töistä, myös laajennus-, muutos- ja korjaustöistä. Vähäisiksi katsottavista korjaustöistä, kuten yksittäisen ilmaisimen vaihto, ei edellytettäisi asennustodistusta, mutta nekin olisi dokumentoitava esimerkiksi kirjaamalla tehdyt työt huoltokirjaan tai vastaavaan dokumenttiin.

Asennustodistus laadittaisiin laitteiston haltijan käyttöön. Asennustodistuksessa ja sen liitteissä olevia tietoja tarvitaan laitteiston huollossa sekä käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksissa, joten se on tarpeellista säilyttää laitteiston käyttöiän ajan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että asennustodistuksen on sisällettävä tiedot ja ohjeet, mitä laitteiston käytössä ja ylläpidossa on otettava huomioon. Käytännössä asennusliike usein laatii esitetyt pohjan laitteiston huolto- ja kunnossapito-ohjelmaksi.

Pykälän 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin asennustodistuksen sisällöstä ja liitteenä olevista asiakirjoista ja tiedoista.

8 §. Asennusliikkeen velvollisuudet. Pykälässä säädettäisiin kokoavasti asennusliikkeiden tehtävistä.

Pykälän 1 momentin mukaan asennusliikkeen olisi varmistettava, että asennus- ja huoltotyöt tehdään asiantuntevasti ja noudattaen hyvää teknistä käytäntöä. Säännös vastaa asiasisällöllisesti voimassa olevan lain 10 §:n 1 momenttia. Hyvällä teknisellä käytännöllä tarkoitetaan vastaavaa kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa ja rakentamislaisissa hyvällä rakennustavalla eli yleisesti hyväksytyjä ja käytettyjä menettelyjä, joilla päästään hyvään ja laadukkaaseen lopputulokseen.

Pykälän 2 momentin mukaan asennusliikkeen tehtävänä on varmistaa, että laitteisto on toteutettu vaatimusten mukaisesti. Asennusliike tekee toimintatarkastukset, jotka kattavat koko laitteiston mukaan lukien ohjelmat sekä rajapinnat muihin laitteisiin. Asennusliikkeen oman työn tarkastuksen lisäksi laitteistolle on tehtävä ennen käyttöönottoa 15 §:ssä tarkoitettu varmennustarkastus, jonka tekemisestä asennusliike huolehtisi.

Pykälän 3 momentin mukaan asennusliike laatii asennustodistuksen ja muut toteutukseen liittyvät asiakirjat laitteiston haltijan käyttöön. Laitteiston haltijalla tarkoitetaan sen rakennuksen omistajaa ja haltijaa, johon laitteisto on asennettu ja joka muun muassa tekee hätäkeskuslaitoksen kanssa sopimuksen laitteiston liittämistä hätäkeskukseen.

Laitteiston huoltotöihin sovellettaisiin samoja vaatimuksia kuin asennustöihin. Vain asennusliike voi tehdä huoltotöitä, jotka ovat tekniseltä vaativuudeltaan rinnastettavissa uuden laitteiston asennus- tai muutostöihin tai jotka edellyttävät juuri kyseisen laitteistomallin huollon osaamista. Esimerkiksi paloilmioittimen ohjelmointi on tällainen työ, joka usein käytännössä edellyttää laitetoimittajan antamaa perehdytystä. Laitteiston kunnossapitoon ja päivittäiseen ylläpitoon liittyviä toimenpiteitä, jotka on laitteiston käyttö- ja huolto-ohjeissa mainittu käyttäjän tehtäväksi, voi asennusliikkeen ohella tehdä myös muu tehtävään perehdytetty henkilö ohjeita noudattaen.

9 §. Asennusliikkeenä toimimisen edellytykset. Tässä ja 10 §:ssä säädettäisiin asennusliikkeenä toimimiselle asetettavista vaatimuksista. Vaatimukset vastaavat pääosin voimassa olevan lain 8 ja 9 §:ää. Toisin kuin aiemmin, asennusliikkeen vaatimuksista ei enää säädettäisi asetustasolla, eikä sääntely olisi yhtä yksityiskohtaista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että asennusliikkeellä olisi oltava vähintään yksi vastuuhenkilö, joka on toiminnanharjoittaja tai kyseisen asennusliikkeen palveluksessa. Palveluksessa olo ei edellyttäisi välttämättä työsuhdetta, vaan kyseeseen voi tulla myös esimerkiksi yhtiömiehen tai johtajan asemassa oleva henkilö. Oleellista olisi, että vastuuhenkilöllä on sellainen asema asennusliikkeen organisaatiossa, että hänellä on tosiasialliset edellytykset huolehtia tehtävästään. Enää ei edellytetäisi, että vastuuhenkilö on asennusliikkeen päätoimisessa palveluksessa, mutta palvelussuhteen vaatimuksia ei voisi kuitenkaan täyttää toimeksiantosopimuksella.

Vastuuhenkilö huolehtii siitä, että asennus- ja huoltotyöt tehdään säädösten mukaisesti ja että töitä tekevillä henkilöillä on tarvittava osaaminen ja perehdytys tehtäviinsä. Vastuuhenkilön sääntely ei poista tai vähennä toiminnanharjoittajan vastuuta. Vastuuhenkilölle on annettava riittävät mahdollisuudet johtaa ja valvoa töitä. Liikkeen toiminnan laajuudesta riippuen voi käytännössä useampikin vastuuhenkilö olla tarpeen, esimerkiksi jos toimintaa on eri puolilla maata tai useammalla asennus- ja huoltotoiminnan alalla.

Pykälän 2 momentin mukaan uusi vastuuhenkilö olisi nimettävä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vastuuhenkilö vaihtuu tai on estynyt hoitamasta tehtäväänsä muuten kuin lyhytaikaisen poissaolon vuoksi. Lyhytaikainen poissaolo on esimerkiksi vuosiloma.

Pykälän 3 momentin mukaan asennusliikkeellä olisi oltava käytössään kaikki laitteistojen asennuksessa ja huollossa tarvittavat laitteet, välineet ja järjestelmät. Tähän sisältyy myös esimerkiksi laitteiston käyttöönotossa ja huollossa tarvittavat laitekohtaiset ohjelmistot.

10 §. Asennusliikkeen toimintailmoitus. Pykälän 1 momentin mukaan asennusliikkeen olisi tehtävä ilmoitus toiminnan rekisteröintiä ja valvontaa varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tarkastaa saapuneen ilmoituksen, ja jos tiedot ovat kunnossa antaa ilmoituksesta vahvistuksen, ja jos ilmoitus on puutteellinen, pyytää täydentämään tietoja. Ilmoituksen käsittelyyn sovelletaan hallintolakia (434/2003). Tiedot tallennetaan 44 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin. Osa tiedoista olisi nähtävissä ja haettavissa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston verkkosivuilla olevasta julkisesta rekisteristä.

Pykälän 2 momentin mukaan toimintailmoituksen olisi sisällettävä tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajasta ja vastuuhenkilöstä. Ilmoituksessa on yksilöitävä harjoitettavan asennus- ja huoltotoiminnan ala, joka voi olla paloilmioittimien asennus- ja huoltotyöt tai tietyntyyppisten automaattisten sammutuslaitteistojen asennus- ja huoltotyöt. Asennus- ja huoltotoiminnan ala ei voi olla laajempi kuin mihin liikkeen vastuuhenkilöllä on pätevyystodistus. Pätevyystodistuksesta ja toiminta-aloista säädettäisiin 13 §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan asennusliikkeen olisi ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle vastuuhenkilön vaihtumisesta tai toiminnan muuttumisesta muutoin olennaisesti. Tämä tarkoittaisi myös toiminnan lopettamisesta ilmoittamista. Ilmoitus olisi tehtävä kuukauden kuluessa. Vastaava ilmoitusvelvollisuus on myös silloin, kun vastuuhenkilö on estynyt hoitamasta tehtäväänsä muutoin kuin lyhytaikaisen poissaolon ajaksi.

11 §. Asennusliikkeen vastuuhenkilön tehtävät. Ehdotettu pykälä vastaa pääosin voimassa olevaa sääntelyä. Vastuuhenkilön tehtävistä on säädetty voimassa olevan lain 9 §:n 1 momentissa ja sammutuslaitteistoasetuksen 7 §:ssä sekä aiemmin myös paloilmioitinmääräyksessä.

Pykälän 1 momentin mukaan asennusliikkeen vastuuhenkilö huolehtii asennus- ja huoltotyön säädöstenmukaisuudesta ja siitä, että toteutus on kaikilta osin hyvän teknisen käytännön sekä sovitujen perusmäärittelyjen mukainen. Vastuuhenkilö huolehtii, että eri työvaiheet todetaan

asianmukaisesti toteutetuiksi. Vastuuhenkilön on huolehdittava ja valvottava myös aliurakoitsijoiden tekemää asennus- ja huoltotyötä vastaavasti kuin asennusliikkeen omaa työtä. Käytännössä tämä tarkoittaa työn tekemisen ohjeistamista sekä valvontaa, että työ suoritetaan annettujen ohjeiden mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vastuuhenkilö allekirjoittaa asennustodistuksen. Asennustodistuksesta säädettäisiin 7 §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan vastuuhenkilön olisi tunnettava voimassa olevat säädökset ja ylläpidettävä osaamistaan, tämän osoittamiseen ei kuitenkaan liittyisi määrämuotoisia velvoitteita. Asennusliikkeen olisi huolehdittava, että vastuuhenkilön ammattitaito säilyy.

12 §. Asennusliikkeen vastuuhenkilön koe. Pykälässä säädettäisiin asennusliikkeen vastuuhenkilön kokeesta. Ehdotettu pykälä olisi uusi, mutta vastaisi aiempaa sääntelyä. Voimassa olevan lain 9 §:n 2 momentissa säädetään vastuuhenkilön pätevyyden osoittamisesta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tai sen hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Sammutuslaitteistoasetuksessa tarkennetaan, että kokeella tarkoitetaan automaattisten sammutuslaitteistojen suunnittelu-, asennus- ja huoltotöitä koskevien säännösten ja ohjeiden tuntemusta osoittavaa sammutuslaitteistokuulustelua. Paloilmoitinmääräyksessä puolestaan viitattiin paloilmoitinmääräysten tuntemista osoittavaan paloilmoitintutkintoon. Paloilmoitinmääräyksessä myös tarkastuslaitoksen tarkastajilta edellytettiin paloilmoitintutkinnon suorittamista, vastuuhenkilön koetta ei kuitenkaan enää olisi tarkoitettu tarkastuslaitosten tarkastajien osaamisen osoittamiseen, eikä muidenkaan henkilöiden yleiskäyttöiseksi ammattiosaamisen osoittamisen tavaksi.

Pykälän 1 momentissa määritettäisiin mitä vastuuhenkilön kokeella tarkoitetaan. Koe kattaisi nykyisen käytännön mukaisesti vastuuhenkilön tehtävässä tarvittavat tiedot ja taidot sekä suunnittelu-, asennus- ja huoltotöihin liittyvät säädökset, standardit ja ohjeet. Asennusliikkeen vastuuhenkilön koe olisi teoriakoe. Koe voisi kuten nykyisinkin koostua useammasta osiosta, koe voisi sisältää esimerkiksi säännösoosan, laitteistotyypin mukaisen teknisen osan tai suunnittelu-tehtävän.

Kokeen järjestämisestä ja kokeesta annettavasta todistuksesta säädettäisiin 52 §:ssä. Pykälän 2 momentissa olisi selkeyden vuoksi tästä informatiivinen viittaus.

13 §. Asennusliikkeen vastuuhenkilön pätevyystodistus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksista. Pykälä vastaa osin voimassa olevan lain 9 §:n 2 momenttia, jossa pätevyysvaatimus muodostuu koulutuksesta, työkokemuksesta ja vastuuhenkilön kokeesta, koulutusvaatimusta ei kuitenkaan enää säädettäisi.

Pykälän 1 momentin mukaan pätevyysvaatimuksena olisi todistus suoritetusta vastuuhenkilön kokeesta ja riittävä työkokemus. Työkokemuksen olisi oltava riittävän laaja-alaista ottaen huomioon vastuuhenkilön tehtävissä tarvittava osaaminen sekä se, minkä laitteiston asennus- ja huoltotöistä on kyse. Työkokemus voi sisältää esimerkiksi asennus- ja huoltotöitä, asennustyön valvontaa, suunnittelua, laitteiston käyttöönottoa ja ohjelmointia. Työkokemuksen voisi hankkia eri tavoin, ja sitä olisi oltava yhteensä vähintään kolme vuotta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asennus- ja huoltotoiminnan alat, jotka pätevyystodistus voi kattaa. Sama jaottelu koskisi myös liikkeen toimintailmoituksessa ilmoitettavia toiminta-aloja. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole säädetty liikkeiden toiminta-aloista eikä vastuuhenkilöiden pätevyysaloista, vaan ne ovat muodostuneet Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätöksä käytännössä. Toiminnan alojen yksilöintiin liittyy elinkeinon harjoittamista koskevia oikeuksia,

ja siksi niistä on tarpeen säätää. Toiminnan alojen määrittäminen perustuisi laitteistotyyppiin ja asennus- ja huoltotöiden edellyttämään osaamiseen ja ne vastaisivat nykyistä jaottelua muuten, mutta vaahdosammutuslaitteistot erotettaisiin omaksi alaksi. Lisäksi erikseen ovat F-kaasulaitteistot, mutta niiden asennus- ja huoltotöistä säädetään ympäristönsuojelulaissa (527/2014). Kohdan 7 muu yksilöitävissä oleva ala tarkoittaisi esimerkiksi uutta laitteistotyyppiä, jonka toteutusta koskevat vaatimukset eroavat muista määritellyistä aloista siinä määrin, että vastuuhenkilön pätevyys on tarpeen todentaa erikseen kyseiselle alalle. Tämän arviointi olisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston harkittavissa.

14 §. Asennusliikkeen vastuuhenkilön pätevyyden todentaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin pätevyydestodistuksen hakemisesta. Hakemuksessa olisi oltava tarpeellisten henkilö- ja yhteystietojen lisäksi selvitys 13 §:n 1 momentissa tarkoitettujen pätevyysvaatimusten täyttymisestä. Pätevyydestodistusta voisi hakea vain suoritettua vastuuhenkilön koetta vastaavalle asennus- ja huoltotoiminnan alalle. Pätevyydestodistusta koskeva hakemus toimitettaisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Käytännössä hakemus tehtäisiin sähköisessä asiointipalvelussa. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto käsittelee hakemuksen ja arvioi täyttyvätkö pätevyysvaatimukset. Jos hakemus on puutteellinen, hakijaa pyydetään täydentämään tietoja.

Pykälän 2 momentin mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaisi pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle pätevyydestodistuksen. Hakemukseen voidaan antaa myös kielteinen päätös. Tiedot pätevyydestodistuksesta tallennettaisiin 44 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin.

Pätevyydestodistukselle ei enää säädettäisi uusimisvelvoitetta. Voimassa olevan lain 9 §:n 2 momentin mukaisesti pätevyydestodistukset ovat olleet voimassa määräajan. Sääntelyyn ei ehdoteta olennaisia muutoksia, joten aiemmat pätevyydestodistukset pysyisivät voimassa myöntämispäätöksen voimassaoloon asti. Tässä ajassa henkilö voisi hakea pätevyydestodistuksen uusimista, uusimisessa ei kuitenkaan edellytettäisi uutta vastuuhenkilön koetta. Siirtymäajasta säädettäisiin 62 §:ssä. Pätevyydestodistuksen peruuttamisesta säädettäisiin 49 §:ssä.

15 §. Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston varmennustarkastus. Tässä ja 16 §:ssä säädettäisiin paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksista. Pykälät vastaavat pääosin aiempaa sääntelyä, mutta sääntely siirrettäisiin asetustasolta lakiin. Tarkastusvelvoite säädettäisiin pelastuslain sijasta tässä laissa. Lisäksi käsitteitä yhdenmukaistettaisiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot olisi tarkastettava ennen käyttöönottoa. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että varmennustarkastus tehtäisiin ennen laitteistolla suojatun rakennuksen tai rakennuksen osan käyttöönottoa. Varmennustarkastus olisi tehtävä myös vaativuudeltaan tai laajuudeltaan uuden laitteiston asentamiseen rinnastettaville muutoksille ja laajennuksille. Oikeus tarkastusten tekemiseen olisi kuten nykyisinkin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymillä tarkastuslaitoksilla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin varmennustarkastuksen sisällöstä. Säännös vastaa pääosin sammutuslaitteistoasetuksessa ja paloilmoinnin määräyksessä säädettyä. Varmennustarkastuksessa varmistetaan, että laitteisto täyttää säädetyt vaatimukset, on tarkoitukseen sopiva ja toimintakuntoinen. Tarkastuksessa todetaan, että asennettu laitteisto vastaa toiminnallisia vaatimuksia ja laitteiston perusmäärittelyjä niin, että mahdolliset poikkeamiset on dokumentoitu asennustodistuksessa. Laitteiston on täytettävä ehdot, jotka liittyvät siihen miksi laitteisto asennetaan. Jos rakentamisen lupamenettelyssä on määritetty tarkempia vaatimuksia esimerkiksi laitteiston mitoitusperusteista, suojauksen laajuudesta tai ilmoitustoiminnoista, myös näiden täytyminen todetaan varmennustarkastuksessa. Jos laitteisto on kytkettävä hätäkeskukseen, tarkastuksessa varmistetaan, että yhteys on toimintakunnossa. Varmennustarkastus voi käsitellä

laitteiston valmistuttua tehtävän tarkastuksen lisäksi jo aiemmassa vaiheessa suunnitelmien ja mitoitusperusteiden läpikäymisen tai toteutustyön edetessä tehtäviä osatarkastuksia, 19 §:ssä tarkoitettu tarkastuspöytäkirja laaditaan kuitenkin vasta valmiista laitteistosta.

Pykälän 3 momentin mukaan asennusliike huolehtisi, että varmennustarkastus tehdään. Varmennustarkastus liittyy olennaisesti laitteiston käyttöönottoon. Tarkastuslaitos todentaa, että valmis laitteisto on vaatimustenmukainen, mutta laitteiston toiminnan tarkastukseen ja käyttöönottoon liittyvät testaukset tekee laitteiston asentanut asennusliike. Jos laitteistossa todetaan puutteita, asennusliike tekee tarvittavat korjaukset ja työt ennen kuin tarkastus voidaan päättää ja laitteisto ottaa käyttöön. Jos asennusliike laiminlyö tarkastuksen, laitteiston haltijan olisi huolehdittava siitä, jotta laitteisto voidaan ottaa käyttöön. Paloilmoitinmääräyksessä tarkastuksesta huolehtiminen oli säädetty paloilmoittimen haltijan vastuulle ja sammutuslaitteistoasetuksessa rakennushankkeeseen ryhtyvän vastuulle, yleensä kuitenkin asennusliike on tilannut tarkastuksen. Asennusliike liittyy varmennustarkastuksen tarkastuspöytäkirjan laitteiston haltijalle annettavaan asennustodistukseen.

16 §. Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston määräaikaistarkastus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot olisi tarkastettava kolmen vuoden välein. Säännöllisten tarkastusten tarkoituksena on varmistaa, että laitteistot pidetään toimintakuntoisina ja että laitteistot täyttävät niitä koskevat vaatimukset käyttökänsä ajan. Paloilmoitinmääräyksessä määräaikaistarkastusväli oli kolme vuotta henkilöturvallisuuden kannalta vaativissa kohteissa sekä suuren palovaaran kohteissa, muuten viisi vuotta. Sammutuslaitteistoasetuksessa määräaikaistarkastusväli oli pääsääntöisesti kaksi vuotta, asuinrakennuksissa sekä kaasusammutuslaitteistoilla kuitenkin neljä vuotta. Nyt paloilmoittimien ja sammutuslaitteistojen tarkastusvälit yhdenmukaistettaisiin. Laitteiston haltija voi tarvittaessa teettää tarkastuksen useamminkin johtuen kohteen tai laitteiston erityispiirteistä.

Määräaikaistarkastuksen aikaväliä ehdotetaan muutettavan aiemmasta myös siten, että erikseen säädettäisiin uuden laitteiston ensimmäisestä määräaikaistarkastuksesta, joka olisi tehtävä 12–18 kuukauden kuluttua laitteiston varmennustarkastuksesta. Uuden laitteiston varmennustarkastus tehdään ennen laitteiston käyttöönottoa, jolloin välttämättä kaikki rakennuksen ja tilojen käyttöön ja sitä myöten myös laitteiston toimintaan vaikuttavat asiat eivät silloin vielä ole valmiina.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin määräaikaistarkastuksen sisällöstä. Pykälä vastaa pääosin sammutuslaitteistoasetuksessa ja paloilmoitinmääräyksessä säädettyä. Määräaikaistarkastuksessa varmistetaan, että laitteisto on toimintakuntoinen, edellisessä tarkastuksessa havaitut puutteet on korjattu ja laitteiston kunnossapito on asianmukaista. Häätäkeskukseen kytkettyjen laitteistojen hätäkeskusyhteyden toimivuus varmistetaan kuin myös se, että hälytystilanteessa tavoitettavien yhteyshenkilöiden tiedot ovat ajan tasalla. Määräaikaistarkastuksessa todetaan, että laitteistolla suojatun tilan olosuhteet ovat säilyneet sellaisena kuin suojausta suunniteltaessa ja toteutettaessa on määritetty ja varmennustarkastuksessa on todettu. Jos tiloissa on tehty muutoksia, jotka vaikuttavat laitteiston toimintaan, on laitteisto muutettava vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Tarkastuksessa varmistetaan myös, että muutos- ja korjaustyöt on tehnyt asennusliike ja että laitteisto vastaa näistä töistä laadittuja asennustodistuksia.

Pykälän 3 momentin mukaan määräaikaistarkastuksista huolehtisi voimassa olevaa pelastuslain sääntelyä vastaten laitteiston haltija. Määräaikaistarkastuksista huolehtiminen on osa laitteiston kunnossapitoa, mistä pelastuslain 12 §:n 2 momentin mukaisesti vastaa rakennuksen omistaja, haltija ja toiminnanharjoittaja. Sääntelyä selkeytettäisiin niin, että ehdotetussa laissa tarkastusvelvoite säädettäisiin laitteiston haltijalle.

17 §. Vakavat puutteet ja uusintatarkastus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin varmennustarkastuksen keskeyttämisestä, jos laitteistossa todetaan vakavia puutteita tai asentaminen on keskenäinen. Tarkastus jatkuisi vasta kun laitteisto on valmis ja tarkastus voidaan tehdä loppuun.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin uusintatarkastuksesta, joka olisi tehtävä, jos määräaikaistarkastuksessa havaitaan laitteiston toimintakuntoon, käytettävyyteen tai luotettavuuteen vaikuttavia vakavia puutteita. Määräyksen uusintatarkastuksesta antaisi tarkastuslaitos. Säännös olisi uusi ja sen tarkoituksena olisi paitsi selkeyttää toimintatapaa, niin myös parantaa tarkastuksissa havaittujen puutteiden korjaamista. Nykyisin uusintatarkastuksen on voinut määrätä vain pelastusviranomaisen pelastuslain nojalla ja saatuaan ensin voimassa olevan lain 13 §:n 3 momentin mukaisesti tarkastuslaitokselta tiedon laitteiston puutteista. Määräaikaistarkastuksissa vakavasti puutteellisten paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen osuus on ollut alle prosentin. Ehdotettu säännös laajentaisi hieman vakavan puutteen määritelmää siitä mikä on ollut nykyinen käytäntö. Vakavien puutteiden määrittely on yhdenmukaistettu Tukesin ja tarkastuslaitosten yhteistyönä, ja niin olisi tarkoitus toimia jatkossakin.

Pykälän 3 momentin mukaan laitteiston haltijan olisi puutteiden korjaamisen jälkeen, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluessa, tilattava tarkastuslaitos tekemään uusintatarkastus. Lähtökohtaisesti uusintatarkastuksen tekisi sama tarkastuslaitos kuin alkuperäisen tarkastuksenkin.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että tarkastuslaitoksen olisi ilmoitettava tarkastuksessa havaitsemistaan vakavista puutteista ja uusintatarkastuksen määrittämisestä myös pelastusviranomaiselle. Pelastusviranomaisen voi pelastuslain nojalla määrätä kohteessa välttämättömistä toimenpiteistä, jos laitteiston toimintakunto on esimerkiksi siinä määrin puutteellinen, että kohteessa on toteutettava tilapäisiä toimenpiteitä riittävän paloturvallisuuden varmistamiseksi. Pelastusviranomaisen myös valvoisi osaltaan, että havaitut puutteet tulevat korjatuiksi ja laitteiston haltija tilaa uusintatarkastuksen.

18 §. Laitteiston haltijan oikeus päästä asuntoon. Pykälässä säädettäisiin laitteiston haltijan oikeudesta päästä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan, kun se on välttämätöntä 15–17 §:ssä säädetyistä paloilmoittimien tai automaattisen sammutuslaitteiston tarkastuksesta huolehtimiseksi. Paloilmoittimia ja automaattisia sammutuslaitteistoja asennetaan myös asuinrakennuksiin. Niissä laitteiston tarkastaminen pelkästään rakennuksen yleisten tilojen osalta ei aina ole riittävää, vaan tarkastus kattaa kaikki tilat, joihin laitteisto on asennettu. Tarkastus voi tällöin olla tarpeen myös asuntona käytettävissä tiloissa. Myös muissa rakennuksissa, joihin laitteistoja on asennettu, voi olla asuintiloja.

Tarkastuslaitoksen tekemä tarkastus ennen laitteiston käyttöönottoa ja sen jälkeen määrävälelin on olennainen toimenpide laitteiston toimintakunnon varmistamisessa. Koska 15–17 §:ssä velvoite huolehtia tarkastuksista säädettäisiin laitteiston haltijalle, olisi myös säädettävä tämän oikeudesta päästä asuintiloihin tarkastusta suorittavan tarkastuslaitoksen tarkastajan kanssa, kun se on välttämätöntä laitteiston tarkastuksesta huolehtimista varten. Käynti olisi järjestettävä tilan haltijalle sopivana aikana kohtuullisen ajan kuluessa, jollei työn kiireellisyys tai laatu muuta vaadi.

Ehdotettu säännös olisi uusi ja vastaisi pelastuslaissa säädettyä. Pelastuslain 17 §:n 4 momentin mukaan rakennuksen omistajalla tai hänen edustajallaan on oikeus päästä huoneistoon, kun se on välttämätöntä asunnon palovaroitteen hankinta- ja kunnossapitovelvollisuuden toteuttamista varten. Käynti huoneistossa on järjestettävä huoneiston haltijalle sopivana aikana kohtuullisen ajan kuluessa, jollei työn kiireellisyys tai laatu muuta vaadi. Rakennuksen omistavan tahon tai sen edustajan oikeudesta tietyissä tapauksissa päästä asuntoon on säädetty myös

asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 8 luvun 1 §:ssä, asumisoikeusasunnoista annetun lain (393/2021) 26 §:ssä ja asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) 22 §:ssä. Kyseiset säädökset ovat tällä hetkellä mahdollistaneet asuintiloihin asennettujen laitteistojen tarkastukset. Laitteiston haltijan huolehtimisvelvoitteen on kuitenkin tarkoitus koskea kaikkia asuntoja ja asumismuotoja silloinkin, kun asuintiloihin pääsemisestä ei ole säädetty erikseen asumismuotoa koskevassa erityislainsäädännössä. Siksi olisi perusteltua, että oikeudesta päästä asuntoon säädettäisiin vastaavasti kuin pelastuslaissa.

19 §. Tarkastuspöytäkirja. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tarkastuslaitoksen laatiman tarkastuspöytäkirjan sisällöstä. Tarkastuspöytäkirjassa yksilöitäisiin tarkastuskohde ja tarkastusta koskevat tiedot. Pöytäkirjassa olisi oltava selvitys täyttääkö laitteisto sille asetetut vaatimukset. Varmennustarkastuksen pöytäkirjassa todettaisiin, onko laitteisto valmis otettavaksi käyttöön. Jos laitteisto on tarkoitus kytkeä hätäkeskukseen, varmennustarkastuksen pöytäkirjassa todettaisiin myös siltä osin, onko laitteisto otettavissa käyttöön.

Jos tarkastuksessa havaitaan laitteistoon tai sen toimintakuntoon liittyviä puutteita, olisi ne yksilöitävä sillä tarkkuudella, että laitteiston haltijalla on edellytykset ryhtyä toimenpiteisiin puutteiden korjaamiseksi. Jos varmennustarkastuksessa laitteistossa havaitaan vakavia puutteita tai jos asentaminen on niin keskeneräinen, ettei tarkastuksessa voida varmistua laitteiston toiminnasta, ei tarkastuslaitos voi laatia tarkastuspöytäkirjaa. Keskeytetystä tarkastuksesta on kuitenkin tarpeellista antaa muu dokumentti, jossa tarvittaessa todetaan keskeytymisen syyt ja miten varmennustarkastusta jatketaan.

Pykälän 2 momentin mukaan laitteiston haltijan olisi säilytettävä tarkastuspöytäkirjat. Varmennustarkastuksen tarkastuspöytäkirja olisi säilytettävä vähintään viisi vuotta. Määräaikaistarkastuksen ja uusintatarkastuksen tarkastuspöytäkirjat sekä osoitus pöytäkirjassa esitettyjen puutteiden korjaamisesta olisi säilytettävä vähintään seuraavaan määräaikaistarkastukseen saakka. Laitteiston haltijan on hyvä säilyttää tarkastuspöytäkirjat myös tätä pidempään, jotta tarkastushistoria on käytettävissä laitteiston kunnossapitoa ja muutoksia suunniteltaessa. Tarkastuslaitoksella olisi oltava 22 §:n 1 momentin mukaisesti luotettava ja tarkoituksenmukainen ylläpito- ja tallennusjärjestelmä tarkastuslaitostehtäviin liittyville asiakirjoille, joten tarkastuslaitokselle ei säädettäisi erikseen velvoitetta antamiensa pöytäkirjojen säilyttämiseen.

Pykälän 3 momentin mukaan tarkastuslaitoksen olisi toimitettava jäljennökset tarkastuspöytäkirjoista pelastusviranomaiselle. Pelastusviranomainen on valvontaviranomainen laitteiston haltijalle säädettyjen velvoitteiden osalta. Varmennustarkastuksen pöytäkirja olisi aina toimitettava myös asennusliikkeelle.

Tarkastuspöytäkirjasta sekä sen toimittamisesta pelastusviranomaiselle on aiemmin säädetty sammutuslaitteistoasetuksessa ja paloilmoinnääräyksessä. Sammutuslaitteistoasetuksessa säädettiin myös, että käyttöönottotarkastuksen ajankohdasta on ilmoitettava pelastusviranomaiselle 14 päivää ennen tarkastusta, mutta siitä ei enää säädettäisi.

20 §. Tarkastustarra. Pykälässä säädettäisiin tarkastustarrasta, josta ei ole aiemmin säädetty, mutta joka on jo tarkastuslaitoksilla käytössä. Osoituksena tehdystä tarkastuksesta paloilmointikeskukseen tai vastaavaan paikkaan kiinnitettäisiin tarra, jossa on tarkastuslaitoksen nimi sekä tehdyn tarkastuksen ja seuraavan tarkastuksen ajankohta. Jos määräaikaistarkastuksessa laitteistossa havaitaan vakavia puutteita, kiinnitettäisiin tarkastustarra vasta uusintatarkastuksessa. Tarran avulla kiinteistön kunnossapidosta ja laitteiston toimintakunnossa pitämisestä vastaavien on helpompi todeta, milloin tarkastus on tehty. Myös pelastusviranomainen voisi mennessään kohteeseen esimerkiksi erheellisen ilmoituksen takia todeta, että tarkastusvelvoitteesta on huolehdittu.

21 §. Tarkastuslaitoksen hyväksyminen. Pykälässä säädettäisiin tarkastuslaitoksen hyväksymisestä paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastustehtäviin. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain sääntelyä.

Pykälän 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hyväksyisi hakemuksesta tarkastuslaitoksen, jos laitos täyttää hyväksymisen edellytykset. Hyväksymisen edellytyksistä säädettäisiin 22 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan hyväksymispäätöksessä määriteltäisiin tarkastuslaitoksen pätevyysalue, vahvistettaisiin laitoksen valvontaan liittyvät järjestelyt, kuten toiminnasta raportointi, sekä asetettaisiin tarvittaessa laitoksen toimintaa koskevia vaatimuksia, rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan tehtävien asianmukainen suorittaminen. Nykyiset tarkastuslaitosten hyväksynnät on annettu toistaiseksi voimassa olevina, mutta päätös voitaisiin antaa myös määräajaksi. Käytännössä myös tarkastuslaitoksen akkreditointi ja sen uusiminen määrittävät hyväksynnän voimassaoloaikaa.

22 §. Tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytykset. Pykälässä säädettäisiin tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytyksistä. Vaatimukset vastaisivat pääosin voimassa olevan lain 12 §:ää, mutta tarkastuslaitoksen hyväksyntään liittyvää arviointimenettelyä muutettaisiin ja alihankkijoiden käytöstä säädettäisiin nykyistä tarkemmin. Vaatimukset vastaisivat muiden alojen tarkastuslaitosten vaatimuksia.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan tarkastuslaitoksen olisi oltava Suomessa rekisteröity oikeushenkilö. Tarkastuslaitos käyttää tehtäviään suorittaessaan julkista valtaa ja ulkomaille rekisteröidyn laitoksen valvonnan toteuttaminen olisi vaikeaa. Momentin 2 kohdan mukaan laitoksen olisi oltava riippumaton taloudellisista ja muista seikoista, jotka voivat vaikuttaa tarkastustoimintaan. Laitoksen tulisi olla puolueeton toiminnassaan ja kohdella asiakkaitaan tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Tarkastuslaitos ei saa esimerkiksi osallistua tarkastamiensa kohteiden kannalta kilpailevaan toimintaan kuten laitteistojen suunnitteluun, asentamiseen tai huoltoon. Momentin 3 kohdan mukaan tarkastuslaitoksella olisi oltava käytettävissä tarvittava henkilöstö, joka on ammattitaitoista sekä riippumatonta seikoista, jotka voisivat vaikuttaa tarkastusten tuloksiin. Momentin 4 kohdan mukaan tarkastuslaitoksella olisi oltava käytettävissä tarvittavat laitteet, välineet ja järjestelmät, jotta se voi hoitaa tehtävänsä asianmukaisesti.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan tarkastuslaitoksella olisi oltava tarkastustoimintaan laatu- ja järjestelmä sekä 6 kohdan mukaan luotettava ja tarkoituksenmukainen ylläpito- ja tallennusjärjestelmä tekemiensä tarkastusten tietojen tallentamiseksi ja jäljitettävyyden varmistamiseksi. Tällaiset järjestelmät ovat välttämättömiä, sillä tarkastuslaitokset tekevät lukumääräisesti paljon tarkastuksia. Momentin 7 kohdan mukaan tarkastuslaitoksella olisi lisäksi oltava toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen riittävä vastuuvakuutus toiminnasta aiheutuvien vahinkojen korvaamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vaadittavasta akkreditoinnista. Akkreditointi olisi uusi vaatimus, mutta voimassa olevan lain 12 §:n 2 momentin mukainen arviointimenettely ei poikkea merkittävästi akkreditointimenettelystä. Kansallisesta akkreditointijärjestelmästä säädetään vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyuden toteamisesta annetussa laissa (920/2005). Sen mukaan akkreditoinnilla tarkoitetaan pätevyuden toteamista yhdenmukaisten kansainvälisten tai eurooppalaisten arviointiperusteiden mukaisesti. Suomessa akkreditointiyksikkönä toimii Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikkö, FINAS-akkreditointipalvelu. Akkreditointipäätöksessä määritellään tarkastuslaitoksen akkreditoitu pätevyysalue ja vahvistetaan menettelytavat, joilla pätevyyttä pidetään yllä ja seurataan. Akkreditointipäätös voidaan antaa määräajaksi. Akkreditointiin sisältyy, että FINAS-akkreditointipalvelu arvioi

säännöllisin väliajoin akkreditointimenettelyjen mukaisesti, että tarkastuslaitos edelleen täyttää asetetut vaatimukset.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tehtävien teettämisestä alihankintana. Tarkastuslaitos voisi käyttää ulkopuolisia testaus-, tarkastus- ja muita palveluja edellyttäen, että laitos varmistaa, että palvelun suorittaja täyttää 1 momentissa tarkastuslaitoksille asetetut vaatimukset. Alihankintana voitaisiin teettää vain osatoimenpiteitä ja tarkastuslaitos vastaisi myös alihankkijan työstä. Alihankkijan käytöstä olisi tehtävä rekisteri-ilmoitus ja valvontaa varten tarkastuslaitoksen olisi pidettävä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston saatavilla asiakirjat, jotka koskevat alihankkijan pätevyyden arviointia.

Pykälän 4 momentin mukaan tarkastuslaitoksen olisi ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle muutoksista, joilla voi olla vaikutusta hyväksymisen edellytysten täyttymiseen. Tarkastuslaitoksen hyväksymisen peruuttamisesta säädettäisiin 50 §:n 5 momentissa.

23 §. Tarkastuslaitostehtävien suorittaminen. Pykälässä säädettäisiin tarkastuslaitoksen tehtävien hoitamisesta. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain sääntelyä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että paloilmottimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastukset on tehtävä noudattaen hyvää tarkastuskäytäntöä. Tarkastuslaitoksen olisi suoritettava tarkastuksiin sisältyvät toimet ammattitaitoisesti ja teknisesti pätevästi.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkastuslaitoksen olisi seurattava toimialansa säännösten ja standardien kehittymistä pysyäkseen toimialan kehityksessä. Asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi tarkastuslaitosten toimintatapojen ja arviointikriteerien olisi oltava yhdenmuukaisia, mikä voidaan parhaiten saavuttaa tarkastuslaitosten keskinäisellä yhteistyöllä.

Tarkastuslaitokset ovat yksityisiä yrityksiä, mutta laissa säädettyjä tarkastuksia tehdessään tarkastuslaitokset hoitavat julkista hallintotehtävää, mihin liittyy 3 momentissa säädettäisiin tarkastuslaitoksen henkilökunnan rikosoikeudellisesta vastuusta. Vahingonkorvausvelvollisuudesta säädettäisiin viittaamalla vahingonkorvauslakiin. Tarkastustoiminnassa on lisäksi noudatettava hallinnon yleislakeja kuten hallintolakia, kielilakia (423/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003).

Pykälän 4 momentin mukaan tarkastuslaitoksen olisi annettava toiminnastaan vuosittain kertomus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Toimintakertomuksen sisältö määritetään tarkastuslaitoksen hyväksymispäätöksessä.

3 luku **Käsisammuttimien tarkastus ja huolto**

24 §. Velvollisuus huolehtia käsisammuttimien tarkastuksesta. Pykälässä säädettäisiin velvoitteesta tarkastaa käsisammuttimen säännöllisesti. Ehdotettu pykälä vastaa pääosin voimassa olevaa sääntelyä, mutta sääntely siirrettäisiin asetustasolta lakiin.

Pykälän 1 momentin mukaan käsisammuttimen olisi tarkastettava kahden vuoden välein. Sammuttimen toimintakunto varmistetaan säännöllisillä tarkastuksilla, jotka tehdään riittävän usein ottaen huomioon käsisammuttimen ominaisuudet ja sijoituspaikka. Kaksi vuotta on käytännössä osoittautunut riittäväksi tarkastuksen määräväliksi, jos sammutinta säilytetään kuivassa ja tasalämpöisessä sisätilassa. Jos sammutinta liikutellaan usein paikasta toiseen tai säilytetään niin,

että se on alttiina toimintakuntoon vaikuttaville tekijöille, olisi tarkastus kuitenkin tehtävä vuoden välein. Käsisammuttimen toimintakuntoon voivat vaikuttaa erityisesti kosteus, tärinä, lämpötilan vaihtelut ja pakkanen.

Tarkastuksista huolehtiminen on osa käsisammuttimen kunnossapitoa, mistä pelastuslain 12 §:n 2 momentin mukaisesti vastaa rakennuksen omistaja, haltija ja toiminnanharjoittaja. Sääntelyä ehdotetaan kuitenkin selkeytettävän niin, että tarkastuksen ja huollon teettämisestä vastaisi käsisammuttimen omistaja tai haltija. Tämä vastaisi myös painelaitelain sääntelyä, jonka mukaisesta määräaikaistarkastuksesta käsisammuttimen omistajan tai haltijan on huolehdittava.

Tässä säädettävä tarkastusvelvoite, samoin kuin 26 §:ssä säädettävä huoltovelvoite, koskisi erityisesti käsisammuttimia, jotka julkisissa tiloissa ja työpaikoilla on tarkoitettu keiden tahansa paikalla olevien henkilöiden käytettäväksi. Näihin tiloihin käsisammuttimet on hankittu, jotta voidaan varautua mahdollisen tulipalon sammuttamiseen jo palon alkuvaiheessa. Tällöin on olennaista, että käsisammuttimet ovat aina toimintakunnossa. Pääasiassa kyse olisi rakennuksiin hankituista käsisammuttimista, mutta tarkastus- ja huoltovelvoitteet koskisivat myös esimerkiksi ulkotiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien käsisammuttimia. Tässä laissa ei kuitenkaan säädettäisi missä rakennuksissa tai tiloissa on oltava käsisammuttimia alkusammutusvalmiuden turvaamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan ensimmäisen tarkastuksen ajankohta laskettaisiin käsisammuttimeen merkitystä valmistusajankohdasta. Valmistusajankohta tarkoittaa milloin käsisammutin on täytetty ja paineistettu ja se voi olla eri kuin painesäiliön valmistusajankohta, joka painelaitesäädösten mukaisesti on oltava stanssattuna säiliöön. Valmistusajankohta on yleensä merkitty käsisammuttimeen takana olevaan tarraan, mutta valmistajilla on tästä erilaisia käytäntöjä.

Pykälän 3 momentin mukaan tarkastusvelvoite ei koskisi kotitalous- tai muuhun vastaavaan yksityiseen käyttöön hankittuja käsisammuttimia. Koteihin omaehtoisesti hankitut käsisammuttimet ovat nykyisin olleet lakisääteisen tarkastus- ja huoltovelvoitteen ulkopuolella, eikä tähän esitettäisi muutosta. Käsisammuttimen toimintakunnossa pitämiseksi myös koteihin hankitut sammuttimet on kuitenkin hyvä tarkastuttaa käsisammutinliikkeessä säännöllisesti.

Kotitalous- ja muulla vastaavalla yksityisellä käytöllä tarkoitettaisiin asuntoihin ja vapaa-ajan asuntoihin omaehtoisesti, ilman säädöksiin tai viranomaisen määräykseen perustuvaa velvoitetta hankittuja käsisammuttimia. Kotitalouskäytöllä ei tarkoitettaisi käsisammuttimia, jotka on sijoitettu asuinrakennusten yleisiin tai yhteiskäyttöisiin tiloihin, eikä myöskään asuntoloita, majoitustiloja, palvelu- ja hoiva-asumista tai muita vastaavia rakennuksia tai tiloja. Kotitalouskäytön rajaus sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle on muotoiltu vastaavalla tavalla räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016) 3 §:ssä.

Tässä laissa säädetty tarkastusvelvoite koskisi liikennevälineiden käsisammuttimia, jos siitä ei ole erikseen säädetty. Liikennevälineillä tarkoitetaan erilaisia ajoneuvoja, ilma-aluksia, aluksia ja muita vesikulkuneuvoja sekä raideliikenteen kalustoa. Liikennevälineiden käsisammuttimista on säädetty muun muassa vesiliikennelaisissa (782/2019), jonka 108 §:n mukaan vesikulkuneuvon käsisammutin on tarkastettava kerran vuodessa. Tieliikennelain (729/2018) nojalla annetun Liikenne- ja viestintäviraston määräyksen mukaan linja-auton käsisammutin on tarkastettava enintään vuoden välein (Ajoneuvojen käyttö tiellä, määräys, TRA-FICOM/420043/03.04.03.00/2019).

25 §. Käsisammuttimen tarkastuksen sisältö. Pykälässä säädettäisiin käsisammuttimen tarkastuksen sisällöstä. Tarkastuksen sisällöstä säädettäisiin aiempaa tarkemmin, voimassa olevassa

käsisammuttimien tarkastusasetuksessa on ainoastaan viitattu valmistajan ohjeisiin ja käsisammuttimien tuotevaatimuksiin.

Käsisammuttimen tarkastus sisältää toimenpiteet, joilla voidaan todeta sammuttimen toimintakunto. Tarkastuksessa varmistetaan, että käsisammuttimen käyttölaitteet ovat toimivia, tehdään tarpeelliset puhdistukset ja vaihdetaan huonokuntoiset osat. Sammutin punnitaan ja tehdään painemittaus. Sammuttimeen kiinnitettyjen merkintöjen ja ohjeiden on oltava luettavissa ja tarvittaessa sammuttimeen kiinnitetään uusi käyttö- ja huolto-ohje eli etiketti.

Tarkastuksessa varmistetaan erityisesti, ettei ajan myötä tai käsisammuttimen sijoituspaikasta johtuen ole aiheutunut sellaista sammuttimen osien kulumista ja sammutteen ominaisuuksien menetystä, joka voisi vaikuttaa käsisammuttimen toimintakuntoon. Sammuttimesta on voinut esimerkiksi lähteä paine, laukaisumekanismi on voinut hapettua ja sammutte jauhe on voinut tärinänsä kovettua sammuttimen pohjalle. Osa tarkastuksessa havaittavissa olevista vioista voi olla sellaisia, että niiden korjaaminen edellyttää sammuttimen toimittamista huoltoon. Kaikkia vikoja ei voida tai ole tarkoituksenmukaista korjata, jolloin sammutin on poistettava käytöstä ja toimitettava kierrätykseen.

Käsisammuttimet ovat erilaisia ja siksi lähtökohtana on, että tarkastuksessa noudatetaan kyseisen sammuttimen tarkastusta ja huoltoa koskevia ohjeita. Jos ohjeita ei ole saatavissa, tarkastus on yleensä mahdollista tehdä vastaavanlaisen sammuttimen ohjeiden mukaisesti.

Pykälän 3 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuutuksen. Sisäministeriön asetuksella voitaisiin säätää eri tyyppisten käsisammuttimien tarkastuksen sisältyvistä toimenpiteistä.

26 §. *Velvollisuus huolehtia käsisammuttimen huollosta.* Pykälässä säädettäisiin velvoitteesta huoltaa käsisammutin. Ehdotettu pykälä vastaa pääosin voimassa olevaa sääntelyä, mutta sääntely siirrettäisiin asetustasolta lakiin.

Pykälän 1 momentin mukaan käsisammutin olisi huollettava enintään kymmenen vuoden välein. Lähtökohtana olisi, että käsisammuttimen valmistaja määrittelee huoltovälin, koska sammutte ja muut sammuttimen ominaisuudet vaikuttavat tarvittaviin huoltotoimenpiteisiin. Huoltoväli kerrottaisiin käsisammuttimen etiketissä. Siltä varalta, ettei sammuttimessa ole tätä tietoa, säädettäisiin huollon määräväliksi kymmenen vuotta kuten nykyisinkin. Voimassa olevassa asetuksessa nestesammuttimen enimmäishuoltoväliksi on säädetty viisi vuotta. Tästä ei enää säädettäisi, mutta lyhyempi huoltoväli voisi perustua käsisammuttimen valmistajan antamaan huoltoväliin.

Huolto voidaan tarvita myös, jos tarkastuksessa havaitaan käsisammuttimen toimintakuntoon vaikuttavia vikoja. Myös jos sammutinta on käytetty, edellyttää toimintakuntoon saattaminen sammuttimen huoltoa, mikä käytännössä tarkoittaa sammuttimen uudelleen täyttämistä. Vaikka käsisammuttimessa on sammuttesuihkun katkaisemiseen tarkoitettu venttiili, jo pienikin sammutteen käyttö riittää alentamaan käsisammuttimen painetta ja heikentää käsisammuttimen toimintavarmuutta. Rikkinäinen tai pois paikoiltaan oleva käsisammuttimen sinetti luo olettaman, että käsisammutin on käytetty.

Pykälän 2 momentin mukaan ensimmäisen huollon ajankohta määrittyisi käsisammuttimeen merkitystä valmistusajankohdasta vastaavasti kuin 24 §:n 2 momentissa ensimmäisen tarkastuksen ajankohta.

Kaikki käsiammuttimet eivät ole välttämättä huollettavissa tai uudelleen täytettävissä, vaan valmistaja on voinut antaa niille enimmäiskäyttöiän. Käyttöikä voi olla kuitenkin enintään kymmenen vuotta, mikä tulee painelaitesääntelystä.

Pykälän 3 momentin mukaan huoltovelvoite ei koskisi kotitalouskäyttöön hankittuja käsiammuttimia. Jos sammutinta on käytetty, edellyttää sen saaminen takaisin toimintakuntoon kuitenkin sammuttimen huoltoa. Huoltovelvoite koskisi liikennevälineiden sammuttimia, jos siitä ei ole säädetty erikseen.

Tässä laissa säädettävät tarkastus- ja huoltotyöt eivät kata painelaitesääntelyn edellyttämää käsiammuttimen määräaikaistarkastusta. Määräaikaistarkastuksella tarkoitetaan erillistä huolto-toimenpidettä, jossa tarkastetaan sammuttimen rungon eli painesäiliön turvallisuus ja eheys painelaitteena. Määräaikaistarkastukseen sisältyy säiliön sisäpuolinen tarkastus ja painekoe eli koeponnistus. Määräaikaistarkastus on painelaitelain 95 §:n 2 momentin mukaan tehtävä 11 vuoden välein, joten yleensä se on tarkoituksenmukaista tehdä sammuttimen 10-vuotishuollon yhteydessä. Kaikki käsiammutinliikkeet eivät tee määräaikaistarkastuksia, vaan siihen vaaditaan erillinen hyväksyntä.

27 §. Käsiammuttimen huollon sisältö. Pykälässä säädettäisiin käsiammuttimelle tehtävän huollon sisällöstä. Huollon sisällöstä säädettäisiin aiempaa tarkemmin, voimassa olevassa käsiammuttimien tarkastusasetuksessa on ainoastaan viitattu valmistajan ohjeisiin ja käsiammuttimien tuotevaatimuksiin.

Käsiammuttimen huollossa tehdään tarpeelliset puhdistukset, säädöt ja huoltotoimenpiteet. Huollon tarkoituksena on saattaa käsiammutin takaisin toimintakuntoon. Käsiammuttimen huolto sisältää myös 25 §:n mukaiset käsiammuttimen tarkastukseen sisältyvät toimenpiteet.

Huollossa käsiammutin tyhjenetään ja säiliön kunto ja eheys tarkastetaan myös sisäpuolelta. Käsiammuttimen laukaisumekanismi ja letku puhdistetaan, tiivisteet uusitaan ja sammutin täytetään. Käsiammuttimessa erityisesti tiivisteiden ja tiivistepintojen kuluminen vaikuttaa sammuttimen toimintavarmuuteen ja paineen säilymiseen sammuttimessa. Paineellinen sammutin paineistetaan ja tarkistetaan tiiveys. Paineettoman sammuttimen ponneainepullo täytetään ja tarkistetaan sen tiiveys.

Tarpeelliset huoltotoimenpiteet riippuvat käsiammutintyyppistä. Huollossa on käytettävä sammuttimen etiketissä mainittuja sammutus- ja ponneaineita sekä varaosia ja tarvikkeita, jotka soveltuvat kyseiseen käsiammutinmalliin. Huollossa noudatetaan kyseisen sammuttimen tarkastusta ja huoltoa koskevia ohjeita. Jos ohjeita ei ole saatavissa, huoltoa ei voi välttämättä tehdä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuutuksen. Sisäministeriön asetuksella voitaisiin säätää käsiammuttimen huollon sisällöstä yksityiskohtaisemmin.

28 §. Tarkastus- ja huoltotarrat. Pykälässä säädettäisiin tarkastus- ja huoltotarroista, jotka käsiammutinliike kiinnittää sammuttimeen osoituksena tehdystä tarkastuksesta tai huollosta. Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevan käsiammuttimien tarkastusasetuksen vaatimuksia.

Pykälän 1 momentin mukaan tarkastustarrassa on oltava tarkastuksen tehneen käsiammutinliikkeen nimi sekä yritys- ja yhteisötunnus eli Y-tunnus. Tarraan merkitään, milloin tarkastus on tehty sekä mihin mennessä sammutin on tarkastettava seuraavan kerran. Seuraavan tarkastuksen ajankohta riippuu sammuttimen sijoituspaikasta. Tarkastuksen määräväleistä säädettäi-

siin 24 §:ssä. Tarra kiinnitetään sammuttimeen niin, että se on helposti havaittavissa myös silloin, kun sammutin on esimerkiksi seinätelineessä. Tarra ei saa myöskään peittää käsiammuttimen merkintöjä tai etikettiä.

Jos tarkastuksessa todetaan, ettei käsiammuttin ole toimintakunnossa, ei sammuttimeen saa kiinnittää tarkastustarraa. Jos tarkastuksessa havaitaan käsiammuttimessa huoltoa edellyttäviä vikoja, ei silloinkaan saa laittaa tarkastustarraa. Tällaisia vikoja ovat muun muassa löystyneet liitokset, ruostuneet osat, toimimaton painemittari tai kulunut letku. Huoltoa tarvitsevaa käsiammutinta ei saa sijoittaa takaisin merkitylle paikalleen, vaan huollon tarpeesta on kerrottava käsiammuttimen omistajalle.

Pykälän 2 momentin mukaan huoltotarrassa on oltava huollon tehneen käsiammuttinliikkeen nimi sekä yritys- ja yhteisötunnus. Tarraan merkitään, milloin huolto on tehty. Koska huolto sisältää sammuttimen tarkastuksen, kiinnitettäisiin sammuttimeen samalla aina myös tarkastustarra. Huoltotarra ei saa peittää käsiammuttimen merkintöjä tai etikettiä, mutta toisin kuin tarkastustarra, huoltotarra voidaan kiinnittää myös sammuttimen takapuolelle.

Tarran ominaisuuksista tai siihen merkittävistä tiedoista ei säädettäisi tarkemmin. Pakollisten tietojen lisäksi tarrassa voi olla esimerkiksi käsiammuttinliikkeen muita tietoja.

29 §. Käsiammuttinliikkeen velvollisuudet. Pykälässä säädettäisiin käsiammuttinliikkeiden tehtävistä. Ehdotettu pykälä vastaa pääosin voimassa olevan lain 7 §:n 3 momenttia ja 10 §:n 1 momenttia.

Pykälän mukaan käsiammuttinliikkeen olisi varmistettava, että tarkastus- ja huoltotyöt tehdään asiantuntevasti ja noudattaen hyvää tarkastus- ja huoltokäytäntöä. Hyvällä tarkastus- ja huoltokäytännöllä tarkoitetaan yleisesti hyväksytyjä ja käytettyjä menettelyjä, joilla päästään hyvään ja laadukkaaseen lopputulokseen. Työt on lisäksi tehtävä turvallisesti ihmisten, omaisuuden ja ympäristön kannalta. Yleensä tarkastus- ja huoltotyöt tehdään sammuttimen valmistajan ohjeiden mukaan.

Jos käsiammuttimen tarkastuksessa havaitaan, että sammuttimessa on vikoja, joiden korjaaminen edellyttää huoltoa, tai että sammuttimen määrävälein tehtävä huolto on tekemättä, on siitä kerrottava asiakkaalle. Huoltotarpeesta kertominen on tärkeää, jotta epäkunnossa olevaa sammutinta ei vahingossa laiteta takaisin paikalleen. Jos painelaitesäätelyn mukainen määräaikaistarkastus on tekemättä, ei sammuttimelle saa tehdä tarkastusta tai huoltoa.

Kuten nykyisinkin, sääntely koskisi kaikkia käsiammuttimien tarkastus- ja huoltotoita riippumatta siitä onko kyse rakennukseen vai esimerkiksi veneeseen tai ajoneuvoon hankitusta sammuttimesta. Käsiammuttimen määritelmän mukaisesti 3 luvun säännökset eivät koskisi 20 kiloa isompia, liikuteltavia sammuttimia.

30 §. Käsiammuttinliikkeenä toimimisen edellytykset. Tässä ja 31 §:ssä säädettäisiin käsiammuttinliikkeenä toimimiselle asetettavista vaatimuksista. Vaatimukset vastaavat pääosin voimassa olevan lain 8 ja 9 §:ää. Käsiammuttinliikkeen vaatimuksista ei enää säädettäisi asetustasolla, eikä sääntely olisi yhtä yksityiskohtaista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että käsiammuttinliikkeellä olisi oltava vähintään yksi vastuhenkilö, joka on toiminnanharjoittaja tai kyseisen liikkeen palveluksessa. Palveluksessa olo ei edellyttäisi välttämättä työsuhdetta, vaan kyseeseen voi tulla myös esimerkiksi yhtiömiehen tai johtajan asemassa oleva henkilö. Oleellista olisi, että vastuuhenkilöllä on sellainen asema

käsiammutinliikkeen organisaatiossa, että hänellä on tosiasialliset edellytykset huolehtia tehtävästään. Voimassa olevassa laissa edellytetään, että vastuuhenkilö on liikkeen päätoimisessa palveluksessa. Tätä ei enää edellytetäisi, mutta palvelussuhteen vaatimuksia ei voisi kuitenkaan täyttää toimeksiantosopimuksella.

Vastuuhenkilö huolehtii siitä, että käsiammutinliike tekee tarkastus- ja huoltotyöt säädösten mukaisesti ja että töitä tekevillä henkilöillä on tarvittava osaaminen ja perehdytys tehtäviinsä. Vastuuhenkilön sääntely ei poista tai vähennä toiminnanharjoittajan vastuuta. Vastuuhenkilölle on annettava riittävät mahdollisuudet johtaa ja valvoa töitä. Liikkeen toiminnan laajuudesta riippuen voi käytännössä useampikin vastuuhenkilö olla tarpeen, esimerkiksi jos toimintaa on eri puolilla maata.

Pykälän 2 momentin mukaan uusi vastuuhenkilö olisi nimettävä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vastuuhenkilö vaihtuu tai on estynyt hoitamasta tehtäväänsä muuten kuin lyhytaikaisen poissaolon vuoksi. Lyhytaikainen poissaolo on esimerkiksi vuosiloma.

Pykälän 3 momentin mukaan käsiammutinliikkeellä olisi oltava käytössään töiden tekemisen kannalta tarpeelliset työvälineet sekä asianmukaiset tilat, joissa työt on mahdollista tehdä laadukkaasti. Tämä tarkoittaa esimerkiksi töissä käytettävien laitteiden huoltoa kuten painemittarin kalibrointia ja vaa'an varmistusta siten kuin mittauslaitteita koskeva sääntely edellyttää.

Käsiammuttimien tarkastus tehdään usein asiakkaan luona tai muualla kuin käsiammutinliikkeen omissa tiloissa, mutta huoltotyön voi tehdä vain asianmukaisissa tiloissa. Huoltopaikassa on oltava käsiammuttimien huoltoon tarvittavat työkalut ja laitteet ja muun muassa riittävän tehokas lämmitys ja ilmanvaihto. Jauhesammuttimien täyttö ja sammutejauheen asianmukainen käsittely ja säilytys edellyttävät riittävän lämpimän, kuivan ja alipaineistetun tilan. Käsiammuttimien paineistaminen on tehtävä eri tiloissa kuin jauheen täyttäminen, jottei jauhetta pääse tiivisteeseen väliin ja tila pysyy puhtaana. Hiilidioksidin käsittely vaatii tuuletettavan tilan ja paikallispoiston käsittelypaikan kohdalle. Kaikki käsiammutinliikkeet eivät tee sammuttimien huoltoja tai eivät huolla kaikenlaisia sammuttimia, joten vaatimus asianmukaisista huoltotiloista koskisi vain liikkeitä, jotka tekevät huoltotöitä.

31 §. Käsiammutinliikkeen toimintailmoitus. Pykälän 1 momentin mukaan käsiammutinliikkeen olisi tehtävä ilmoitus toiminnan rekisteröintiä ja valvontaa varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Ilmoituksen käsittelyyn sovelletaan hallintolakia. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tarkastaa saapuneen ilmoituksen, ja jos tiedot ovat kunnossa, antaa ilmoituksesta vahvistuksen, ja jos ilmoitus on puutteellinen, pyytää täydentämään tietoja. Tiedot tallennetaan 44 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin. Osa tiedoista olisi nähtävissä ja haettavissa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston verkkosivuilla olevasta julkisesta rekisteristä.

Pykälän 2 momentin mukaan toimintailmoituksen olisi sisällettävä tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajasta ja vastuuhenkilöstä. Toimintailmoitus antaa käsiammutinliikkeelle oikeuden tehdä sekä käsiammuttimien tarkastus- että huoltotöitä edellyttäen, että liikkeellä on töiden edellyttämät asianmukaiset tilat ja työvälineet.

Toimintailmoitus ei enää olisi määräaikainen. Pykälän 3 momentin mukaan käsiammutinliikkeen olisi ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle toiminnan olennaisista muutoksista kuten vastuuhenkilön vaihtumisesta ja toiminnan lopettamisesta. Ilmoitus olisi tehtävä kuukauden kuluessa. Vastaava ilmoitusvelvollisuus on myös silloin, kun vastuuhenkilö on estynyt hoitamasta tehtäväänsä muutoin kuin lyhytaikaisen poissaolon ajaksi.

32 §. Käsiammutinliikkeen vastuuhenkilön tehtävät. Ehdotettu pykälä vastaa pääosin voimassa olevan lain sääntelyä. Vastuuhenkilön tehtävistä on säädetty voimassa olevan lain 9 §:n 1 momentissa ja käsiammuttimien tarkastusasetuksen 4 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan käsiammutinliikkeen vastuuhenkilö huolehtii tarkastus- ja huoltotöiden säädöstenmukaisuudesta. Vastuuhenkilö huolehtii, että tarkastus- ja huoltotöitä tekevillä henkilöillä on riittävä osaaminen ja heidät on perehdytetty tehtäviinsä kuten laitteiden ja työvälineiden käyttöön.

Pykälän 2 momentin mukaan vastuuhenkilön olisi tunnettava voimassa olevat säädökset ja ylläpidettävä osaamistaan, tämän osoittamiseen ei kuitenkaan liittyisi määrämuotoisia velvoitteita. Käsiammutinliikkeen olisi huolehdyttävä, että vastuuhenkilön ammattitaito säilyy niissä töissä, joita liike tarjoaa.

33 §. Käsiammutinliikkeen vastuuhenkilön koe. Pykälässä säädettäisiin käsiammutinliikkeen vastuuhenkilön kokeesta. Ehdotettu pykälä olisi uusi, mutta sääntely vastaisi vakiintunutta käytäntöä. Voimassa olevan lain 9 §:n 2 momentissa säädetään vastuuhenkilön pätevyyden osoittamisesta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tai sen hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Käsiammuttimien tarkastusasetuksessa säädetään käsiammuttimien huoltotutkinnosta, jolla osoitetaan, että hakija tuntee käsiammuttimien tarkastusta ja huoltoa koskevat säädökset sekä osaa tarkastaa ja huoltaa käsiammuttimia.

Pykälän 1 momentissa määritettäisiin mitä vastuuhenkilön kokeella tarkoitetaan. Koe kattaisi vastuuhenkilön tehtävässä tarvittavat tiedot ja taidot sekä tarkastus- ja huoltotöihin liittyvät säädökset, standardit ja ohjeet. Koe sisältäisi kuten nykyisinkin teoriaosuuden ja käytännön näytön. Teoria- ja käytännön osuudet voisivat tarvittaessa olla erikseen suoritettavia, mutta niistä ei annettaisi erillisiä todistuksia. Käsiammutinliikkeen vastuuhenkilön on tunnettava käsiammuttimia koskevien vaatimusten ja säädösten lisäksi käsiammuttimien rakenne ja ominaisuudet sekä hallittava tarkastukseen ja huoltoon liittyvät toimenpiteet. Vastuuhenkilöllä on oltava asiantuntemusta käsiammuttimista paitsi paloturvallisuuslaitteena niin myös painelaitteena. Teoriaosuuden tarkoituksena on osoittaa, että henkilö tuntee toimialaa koskevat säännökset, standardit ja hyvät käytännöt. Käytännön näytön tarkoituksena on osoittaa, että henkilö hallitsee eri tyyppisten käsiammuttimien tarkastus- ja huoltotyöt ja pystyy opastamaan ja valvomaan töitä käsiammutinliikkeen vastuuhenkilönä toimiessaan. Kokeeseen osallistumisen edellytyksenä ei olisi valmentavan kurssin suorittaminen. Tarkoitus on, että työkokemus hankitaan ennen koetta, koska siten on parhaimmat edellytykset suorittaa koe hyväksytysti.

Kokeen järjestämisestä ja kokeesta annettavasta todistuksesta säädettäisiin 52 §:ssä. Pykälän 2 momentissa olisi selkeyden vuoksi tästä informatiivinen viittaus.

34 §. Käsiammutinliikkeen vastuuhenkilön pätevyystodistus. Pykälässä säädettäisiin vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksista, jotka olisivat todistus suoritetusta vastuuhenkilön kokeesta ja riittävä työkokemus. Työkokemuksen voisi hankkia eri tavoin ja sitä olisi oltava yhteensä vähintään vuosi.

Pykälä vastaa osin voimassa olevan lain 9 §:n 2 momenttia, jossa pätevyysvaatimus muodostuu koulutuksesta, työkokemuksesta ja vastuuhenkilön kokeesta. Koulutus- ja työkokemusvaatimusta ei ole säädetty voimassa olevassa käsiammuttimien tarkastusasetuksessa, joten Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ei ole niitä edellyttänyt. Vuoden työkokemus olisi siten käytännössä uusi vaatimus. Koulutusvaatimusta ei säädettäisi.

35 §. *Käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön pätevyyden todentaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin pätevyystodistuksen hakemisesta. Hakemuksessa olisi oltava tarpeellisten henkilö- ja yhteystietojen lisäksi selvitys 34 §:ssä tarkoitettujen pätevyysvaatimusten täyttymisestä. Pätevyystodistusta koskeva hakemus toimitettaisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, joka käsittelee hakemuksen ja arvioi täyttyvätkö pätevyysvaatimukset. Jos hakemus on puutteellinen, hakijaa pyydetään täydentämään tietoja.

Pykälän 2 momentin mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaisi pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle pätevyystodistuksen. Hakemukseen voidaan antaa myös kielteinen päätös. Tiedot pätevyystodistuksesta tallennettaisiin 44 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin.

Pätevyystodistukselle ei enää säädettäisi uusimisvelvoitetta. Voimassa olevan lain 9 §:n 2 momentin mukaisesti pätevyystodistukset ovat olleet voimassa määräajan ja käsisammuttimien tarkastusasetuksessa vastuuhenkilön pätevyystodistuksen voimassaoloajaksi on säädetty viisi vuotta. Ennen ehdotetun lain voimaantuloa annetut pätevyystodistukset pysyisivät voimassa myöntämispäätöksen voimassaoloon asti. Tässä ajassa henkilö voisi hakea pätevyystodistuksen uusimista ehdotetun lain mukaiseksi pätevyystodistukseksi, uusimisessa ei kuitenkaan edellytettäisi uutta vastuuhenkilön koetta. Siirtymäajasta säädettäisiin 62 §:ssä. Pätevyystodistuksen peruuttamisesta säädettäisiin 49 §:ssä.

4 luku **Tuotteita koskevat vaatimukset**

36 §. *Tuotteiden yleiset vaatimukset.* Pykälässä säädettäisiin 4 luvun soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden yleiset vaatimukset. Ehdotettu 1 momentti vastaa pääosin voimassa olevan lain 5 §:n 1 momenttia.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tuotteiden olisi oltava käyttötarkoituksensa sopivia ja toimittava oikealla tavalla, kun tuotetta käytetään siinä tarkoituksessa, johon tuote on suunniteltu. Paloturvallisuuslaitteissa erityisesti toimintavarmuus on tuotteen keskeinen ominaisuus. Tuotteen ominaisuuksien olisi oltava sellaisia, että tuotteen aiheuttama vaara ihmisten terveydelle, ympäristölle ja omaisuudelle on mahdollisimman vähäinen tavanomaisissa ja ennakoitavissa olevissa käyttöolosuhteissa. Useille tuotteille on tuotestandardeja, joissa on määritetty tuotteen tekniset vaatimukset tai toimintakriteerit sekä testausmenetelmät. Jos tuotteelle on eurooppalainen tuotestandardi, lähtökohtana on, että tuotevaatimukset määritetään sen mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin viittaus maankäyttö- ja rakennuslain 152 §:ään. Säännöksellä täsmennettäisiin, että niiltä osin kuin kyse on rakennustuotteista, koskee niitä mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään rakennustuotteiden ominaisuuksista. Rakennuksen pysyväksi osaksi tarkoitettun rakennustuotteen on oltava turvallinen ja terveellinen sekä ominaisuuksiltaan sellainen, että rakennuskohde asianmukaisesti suunniteltuna ja rakennettuna täyttää maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt olennaiset tekniset vaatimukset. Rakentamislaissa vastaava pykälä on 121 §.

Pykälän 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin tuotteen turvalliseen asentamiseen ja käyttöön liittyvistä tuotteen ominaisuuksista sekä tuotteen toiminnalle ja käytettävälle asetettavista vaatimuksista.

37 §. *Tuotteiden merkinnät, tiedot ja ohjeet.* Pykälässä säädettäisiin tuotteen merkinnöistä, ohjeista ja turvallisuustiedoista. Vaatimukset olisivat yksityiskohtaisemmat kuin mitä on säädetty voimassa olevan lain 5 §:n 2 ja 3 momentissa.

Pykälän 1 momentin mukaan tuotteessa olisi oltava asianmukaisen ja turvallisen käytön edellyttämät merkinnät ja tiedot tuotteen ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta. Näillä tarkoitetaan muun muassa tietoja, jotka tarvitaan tuotetta valittaessa ja arvioitaessa soveltuuko tuote aiottuun käyttötarkoitukseen tai esimerkiksi tietoa voidaanko tuotetta säilyttää ulkotiloissa. Merkintöjen ja tietojen olisi oltava tuotteessa, pakkauksessa tai mukana olevassa asiakirjassa ja niiden olisi oltava selkeitä ja ymmärrettäviä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tuotteen mukana olisi oltava tarpeelliset tiedot ja ohjeet tuotteen asentamista, käyttöä ja huoltoa varten. Laajemmat ohjeet voi olla tarkoituksenmukaista pitää saatavilla muulla tavalla, esimerkiksi valmistajan tai maahantuojan verkkosivuilla. Tietojen ja ohjeiden olisi vastattava tuotteen ominaisuuksia ja käyttötarkoitusta ja oltava riittävän yksityiskohtaiset, jotta niiden noudattaminen mahdollistaa tuotteen toimimisen sekä turvallisen käytön. Ohjeissa olisi oltava tiedot tuotteen olennaisista ominaisuuksista sekä tuotteen asentamisen, käyttöönoton, käyttämisen ja huollon kannalta tarpeelliset tiedot. Tuotteesta riippuen olisi annettava esimerkiksi tekniset määrittelyt, joiden perusteella voi arvioida tuotteen yhteensopivuuden muiden tuotteiden tai muiden komponenttien kanssa.

Pykälän 3 momentin mukaan tuotteessa olisi oltava tyyppi-, erä-, sarja- tai mallinumero tai muu tuotteen tunnistamiseksi tarpeellinen merkintä. Tuotteessa olisi oltava myös valmistajan tai muun markkinoille saattajan nimi tai muu tunnistamismerkintä sekä osoite, jonka kautta tähän saa yhteyden.

Useita tuotteita koskee myös muuta sääntelyä, joissa on vaatimuksia tuotteen vaatimustenmukaisuuteen, käyttöön tai hävittämiseen liittyvistä merkinnöistä. Merkinnöistä, tiedoista ja ohjeista on yksityiskohtaisia vaatimuksia myös tuotteita koskevissa standardeissa.

Pykälän 4 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin tuotteen merkinnöistä ja tiedoista, jotka koskevat tuotteen turvallista asentamista ja käyttöä, sekä käyttö- ja huolto-ohjeiden sisällöstä.

38 §. Kielivaatimukset. Pykälässä säädettäisiin siitä, että tuotteiden merkintöjen, tietojen ja ohjeiden on oltava suomen ja ruotsin kielellä. Kielivaatimus koskisi esimerkiksi rakennustuoteasetuksen mukaista suoritustasoilmoitusta. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa kielivaatimusta, mutta siitä on säädetty tuoteasetuksissa.

Pykälän 2 momentin mukaan tuotteen ominaisuuksia ja vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskevien teknisten asiakirjojen osalta riittäisi kuitenkin, että ne ovat suomen tai ruotsin kielellä. Viranomaiselle toimitettavat tekniset asiakirjat voisivat olla myös muulla viranomaisen hyväksymällä kielellä. Viranomaiselle voi esimerkiksi riittää, että asiakirjoista toimitetaan valvontatapauksen käsittelyä varten tarvittavat osiot suomeksi tai ruotsiksi käännettynä.

39 §. Väestönsuojan laitteet ja varusteet. Pykälässä säädettäisiin väestönsuojien rakentamisessa ja varustamisessa käytettävien laitteiden ja varusteiden vaatimuksista. Muista ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvista tuotteista poiketen näille tuotteille ei pääosin ole kansallisia eikä eurooppalaisia tuotestandardeja, vaan tuotteiden teknisiä yksityiskohtia koskevat vaatimukset on säädetty väestönsuojan laitteista ja varusteista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (409/2011). Väestönsuojan laitteiden ja varusteiden tuotevaatimukset liittyvät kiinteästi väestönsuojien rakentamista koskevaan pelastuslain sääntelyyn ja tuotevaatimuksien sääntelytarvetta arvioidaan sen osana. Tässä yhteydessä ei siksi ehdotettaisi muutoksia näitä tuotteita koskeviin vaatimuksiin.

Pykälän 1 momentin mukaan väestönsuojien rakentamiseen ja varustamiseen tarkoitettujen tuotteiden teknisten ominaisuuksien ja kestävyys on vastattava pelastuslaissa ja sen nojalla väestönsuojille säädettyjä teknisiä vaatimuksia. Tuotteilta edellytettävät ominaisuudet liittyvät väestönsuojan suojaluokkiin ja niissä edellytettyyn suojaustasoon ja kuormituksenkestovaatimuksiin. Väestönsuojaan tarkoitettujen tuotteiden laatutasovaatimukset johtuvat myös siitä, että tuotteiden tulee kestää käyttötilanteen odottamista.

Tarkemmat tuotevaatimukset säädettäisiin nykyiseen tapaan asetuksella. Tuotteita, joille voimassa olevassa asetuksessa säädetään tarkempia vaatimuksia, ovat väestönsuojan paine- ja kaasutiiviit ovet, suojaluukut, sulkulaitteet, kaasutiiviit luukut, läpiviennit, tuloilma-, paine-, yli- ja poistoilmaventtiilit, ilmanottoportit, sulkuventtiilit, ylipainemittarit, vesisäiliöt, jäteastiat, käymäläkalusteet ja -komerot, sulkuteltat, vuoteet, vuotovesipumput, varavalaistuslaitteet, tärähdyksen vaimentimet, kaasunilmaisulaitteistot, ilmanvaihtolaitteistot ja esisuodattimet. Osa tuotteista on pysyviä rakennusosia tai kiinteästi asennettavia tuotteita tai laitteita, osa on näiden asentamista varten tarvittavia tuotteita, ja osa on irrallisia tuotteita. Asetuksessa säädetään muun muassa tuotteiden kestoikästä, painekuormista, ovien kaasutiiviydestä ja kaasunilmaisulaitteen hälytysrajoista.

Sen lisäksi mitä 37 §:ssä säädetään tuotteiden merkinnöistä, tiedoista ja ohjeista, säädettäisiin 1 momentissa, että väestönsuojakäyttö on otettava niissä erikseen huomioon. Voimassa olevassa asetuksessa säädetään, että tuotteet tulee varustaa erityisellä merkinnällä, josta tunnistaa niiden olevan ominaisuuksiltaan väestönsuojakäyttöä vastaavia. Merkinnässä ei ole kuitenkaan kyse tuotteen vaatimustenmukaisuutta osoittavasta merkinnästä, koska tuotteille ei ole säädetty erityistä testaus- tai hyväksyntämenettelyä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan annettavaksi valtuutus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin väestönsuojan laitteiden ja varusteiden ominaisuuksille, toiminnalle, käytötavalle ja kestävyydelle asetettavista vaatimuksista. Asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin myös tuotteiden merkintöjä, tietoja ja ohjeita koskevista vaatimuksista.

40 §. Tuotteen vaatimustenmukaisuus. Pykälässä säädettäisiin tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta. Voimassa olevassa laissa vastaava säännös on lain 6 §.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tuotteen valmistajan lisäksi myös muun toiminnanharjoittajan, joka tuo maahan, saattaa markkinoille, myy tai muuten luovuttaa tuotteita, olisi varmistettava, että tuote on vaatimusten mukainen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valmistajan velvollisuuksista tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi. Valmistajan olisi voitava osoittaa, että markkinoille saatettavat tuotteet ovat vaatimusten mukaisia. Vaatimustenmukaisuus osoitettaisiin lähtökohtaisesti teknisillä asiakirjoilla, joissa olisi oltava vähintäänkin tuotteen yleinen kuvaus, tieto mahdollisesti sovelletuista standardeista sekä tuotteen ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta riippuen tiedot, miten vaatimustenmukaisuus on todennettu. Valmistajan olisi myös varmistettava, että tuotteessa on tarpeelliset merkinnät ja tiedot sekä laadittava tuotteen mukana toimitettavat käyttö- ja muut ohjeet. Ohjeita ja merkintöjä koskevat vaatimukset säädettäisiin 38 §:ssä.

Pykälässä ei säädettäisi yksityiskohtaisemmin menettelystä sen toteutukseksi täyttääkö tuote säädetty vaatimukset, eikä asiakirjoille olisi määrämuotovaatimuksia. Tuotteen ominaisuudet todennetaan tuotteen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla. Tuotteen vaatimustenmukaisuutta voi tämän lain sijasta tai lisäksi koskea myös muu kansallinen tai EU-tuotesäätely kuten sähköturvallisuussäädökset, painelaitesäädökset ja rakennustuoteasetus. Esimerkiksi käsiam-

muttimen vaatimustenmukaisuus painelaitteena osoitetaan siten kuin painelaitelaisissa on määritetty ja käsisammuttimen CE-merkintä on osoitus painelaitteen vaatimustenmukaisuudesta. CE-merkinnän piiriin kuuluvien rakennustuotteiden markkinoille saattamisessa on noudatettava rakennustuoteasetuksen säännöksiä. Rakennustuoteasetuksessa säädetään rakennustuotteisiin liittyvien perusominaisuuksien suoritustasojen ilmoittamistavoista sekä CE-merkinnän käyttämisestä.

Pykälän 3 momentissa täsmennettäisiin, että valmistajan lisäksi velvollisuus osoittaa tuotteen vaatimustenmukaisuus koskisi myös muuta tahoja, joka saattaa tuotteen markkinoille.

5 luku **Valvonta**

41 §. *Valvontaa koskevien säännösten soveltamisala.* Luvussa 5 säädettäisiin lain valvonnasta ja valvontaviranomaisen toimivaltuuksista. Tuotteiden markkinavalvonnan osalta säännökset sisältyisivät markkinavalvontalakiin ja CE-merkittyjen rakennustuotteiden osalta maankäyttö- ja rakennuslakiin, joten ehdotetussa pykälässä selvennettäisiin, että valvontaa koskevia 5 luvun säännöksiä sovelletaan lain 2 ja 3 lukujen valvontaan.

42 §. *Valvonnan ohjaus.* Pykälässä ehdotetaan säädettävän sisäministeriön ohjausroolista. Tämä on perusteltua, koska kyse on sisäministeriön toimialan vastuulle kuuluvasta sääntelystä lain soveltamisalan osalta. Tämä vastaisi nykytilaa, vaikka sisäministeriön ohjaustehtävästä ei olekaan säädetty voimassa olevassa laissa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle on säädetty tehtäviä usean eri ministeriön toimialaan kuuluvissa säädöksissä. Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain mukaan viraston yleishallinnollisesta ohjauksesta ja valvonnasta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö (1261/2010, 3 § 1 mom.). Käytännössä se tarkoittaa tulosohtausprosessin koordinoimista ja johtamista. Työ- ja elinkeinoministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä ympäristöministeriö ohjaavat Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintaa yhteistoiminnassa kukin oman toimialansa asioissa (1261/2010, 3 § 2 mom.).

43 §. *Valvontaviranomaiset.* Pykälän 1 momentin mukaan lain noudattamista valvoisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, joka on myös voimassa olevan lain valvontaviranomainen.

Pykälän 2 momentin mukaan pelastusviranomaisen tehtävänä olisi valvoa 15, 16 ja 17 §:ssä ehdotettuja laitteiston haltijalle säädettyjä tarkastusvelvoitteita sekä 24 ja 26 §:ssä ehdotettuja käsisammuttimien tarkastus- ja huoltovelvoitteita. Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston haltijan velvoitteesta huolehtia laitteiston tarkastuksista sekä käsisammuttimen omistajan tai haltijan velvoitteesta huolehtia sammuttimen tarkastuksesta ja huollosta on aiemmin säädetty pelastuslain nojalla, joten pelastusviranomaisen valvontatehtävän kannalta ehdotettu sääntely vastaisi nykytilaa. Käsisammuttimien tarkastus- ja huoltovelvoitteen osalta pelastusviranomaisen valvonta rajoittuisi kuten nykyisinkin rakennuksiin ja yleisötilaisuuksiin ja muuhun pelastuslain soveltamisalaan kuuluvaan valvontatehtävään. Esimerkiksi vesikulkuneuvoihin ja linja-autoihin vaadittavien käsisammuttimien tarkastuksia pelastusviranomainen ei valvo, vaan niistä säädetään erikseen.

Valvontaviranomainen käsitteellä tässä laissa tarkoitettaisiin vain Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa, pelastusviranomaisen toimivaltuudet ja valvontakeinot on säädetty pelastuslaissa.

44 §. Viranomaisen rekisteri. Pykälässä säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston pitämästä rekisteristä. Rekisteriin tallennettaisiin tiedot toimintailmoituksen tehneistä asennusliikkeistä ja käsiammutinliikkeistä, pätevyytensä osoittaneista henkilöistä, vastuuhenkilön kokeista annetuista todistuksista sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymistä tarkastuslaitoksista.

Pykälän 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on rekisterin rekisterinpitäjä. Rekisteriä pidettäisiin ehdotetussa laissa säädettyjen tehtävien hoitamista, erityisesti asennus- ja käsiammutinliikkeiden ja tarkastuslaitosten toiminnan valvontaa varten, sekä sen tueksi, että lain 2 ja 3 luvuissa tarkoitettuja palveluja käyttävät voivat varmistua toiminnan asianmukaisuudesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä 1 momentin mukaisen käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisista tiedoista, jotka asennus- ja käsiammutinliikkeistä tallennetaan rekisteriin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä 1 momentin mukaisen käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisista tiedoista, jotka pätevyytensä osoittaneista henkilöistä eli asennusliikkeen ja käsiammutinliikkeen vastuuhenkilöistä tallennetaan rekisteriin.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tiedoista, jotka rekisteriin tallennetaan asennusliikkeen ja käsiammutinliikkeen vastuuhenkilön kokeista annettavista todistuksista.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin tarkastuslaitoksista rekisteriin tallennettavista tiedoista.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin rekisteriin tallennettujen vastuuhenkilön kokeita koskevien tietojen poistamisesta. Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, jäljempänä *tietosuojasetus*, 5 artiklan 1 e kohdan mukaisesti henkilötiedot tulee poistaa rekisteristä, kun käsittelylle ei ole enää laissa säädettyä perustetta. Muista tiedoista poiketen vastuuhenkilön kokeista annettuja todistuksia koskevia tietoja säilytettäisiin viisi vuotta. Todistukset olisivat 52 §:n mukaan voimassa kolme vuotta, tietoja voidaan kuitenkin tarvita valvonnassa vielä todistuksen voimassaolon päätyttyä.

Voimassa olevan lain 16 §:ssä säädetään Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ylläpitämästä rekisteristä. Tätä sääntelyä täsmennettäisiin vastaamaan nykyistä paremmin niitä vaatimuksia, joita henkilörekistereistä säätämiseksi on asetettu. Keskeisin muutos olisi, että 45 §:ään otettaisiin nimenomaiset säännökset rekisterin tietoihin perustuvasta internetin kautta toimivasta kaikille avoimesta julkisesta tietopalvelusta.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisteri olisi henkilörekisteri, koska siihen tallennetaan myös luonnollisia henkilöitä koskevia henkilötietoja kuten nimi ja henkilötunnus. Ehdotetuissa 44 ja 45 §:ssä säädettäisiin rekisterinpitäjästä, rekisterin käyttötarkoituksesta, rekisterin keskeisestä tietosisällöstä, rekisteritietojen luovuttamisesta verkkosivujen kautta sekä tietojen säilytysajasta ja poistamisesta rekisteristä.

Pykälässä 45 säädettäisiin mitä rekisteriin tallennettuja tietoja voi julkaista yleisessä tietoverkossa. Viranomaisen henkilörekisterissä olevien henkilötietojen luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin säännöksiä, joiden mukaan sähköinen tietojen luovutus viranomaisen henkilötietorekisteristä on sallittua, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallentaa ja käyttää kyseisiä tietoja.

Henkilötietojen käsittelyä koskee tietosuoja-asetus. Asetuksessa henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan kaikkia henkilötietoihin tai niitä sisältäviin tietojoukkoihin kohdistettavia toimintoja kuten tietojen keräämistä, säilyttämistä, käyttöä, luovuttamista, yhdistämistä, poistamista ja tuhoamista. Henkilötiedon käsite on asetuksessa laaja kattaen kaikki tunnistettuun taikka suoraan tai epäsuorasti tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyvät tiedot.

Tietosuoja-asetuksen periaatteiden mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä henkilötietoja saa käsitellä myöhemmin näiden käyttötarkoitusten kanssa yhteen sopimattomalla tavalla. Kerättävien henkilötietojen tulee olla asianmukaisia, olennaisia ja tarpeellisia niiden käsittelytarkoituksen kannalta. Rekisterinpitäjän tulee huolehtia epätarkkojen ja virheellisten tietojen oikaisemisesta tai poistamisesta viipymättä. Lisäksi tietosuoja-asetus edellyttää rekisterinpitäjän huolehtivan, että henkilötietojen käsittely on lainmukaista ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvää ja että rekisteröity voi saada tietoja itseään koskevasta henkilötietojen käsittelystä. Tietosuoja-asetuksessa säädettyjä rekisteröidyn oikeuksia voidaan kuitenkin tietyin edellytyksin rajoittaa. Henkilötietojen käsittely on tietosuoja-asetuksen mukaan lainmukaista muun muassa silloin, kun se liittyy rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen (6 artiklan 1 kohdan c alakohta).

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään mahdollisuudesta säätää kansallisilla säädöksillä tarkemmin henkilötietojen käsittelyn oikeusperustasta. Kansallisesti voidaan säätää muun muassa käsiteltävien tietojen tyypistä, rekisteröidyistä, tietojen luovuttamisesta, käyttötarkoitussidonnaisuudesta ja säilytysajoista. Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietojen käsittely on vain rajoitetusti, asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa mainitulla tavalla mahdollista muuta kuin sitä tarkoitusta varten, johon tiedot on kerätty. Oikeudesta alkuperäisen käyttötarkoituksesta poikkeavaan käsittelyyn voidaan kuitenkin säätää jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä, mutta käsittelyn on oltava välttämätöntä ja oikeasuhteista 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi sekä yhteensopivaa sen tarkoituksen kanssa, jota varten tiedot on alun perin kerätty.

45 §. *Viranomaisen julkinen tietopalvelu.* Pykälässä säädettäisiin julkisesta tietopalvelusta, joka muodostuisi tietyistä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisteriin tallennetuista tiedoista. Säännös olisi erityissääntelyä suhteessa tietosuojalainsäädäntöön ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momenttiin. Rekisterin tietoja voitaisiin luovuttaa sähköisen tietoverkon kautta siinä määrin, että palveluja käyttävien olisi mahdollista varmistaa käyttämiensä asennusliikkeiden, käsisammutinliikkeiden ja tarkastuslaitosten toiminnan asianmukaisuus. Koska Turvallisuus- ja kemikaaliviraston verkkosivujen kautta luovutettavien tietojen vastaanottajia tai tietojen käyttötarkoitusta ei ole mahdollista varmistaa, on henkilötietojen luovuttaminen verkkosivujen kautta mahdollista vain joko säätämällä asiasta erikseen laissa, tai asianomaisten henkilöiden antaman suostumuksen perusteella.

Julkisen tietopalvelun avulla jokainen voisi tarkastaa rekisterissä olevan asennus- tai käsisammutinliikkeen toiminimen, yritys- ja yhteisötunnuksen, toimipaikan sijaintikunnan, toiminta-alan, rekisteröintitunnuksen sekä liikkeen vastuuhenkilön nimen. Tarkastuslaitoksista julkisessa tietopalvelussa tietoina olisivat tarkastuslaitoksen nimi, toimipaikan osoite, yritys- ja yhteisötunnus ja rekisteröintitunnus sekä tarkastuslaitoksen pätevyysalue. Muita rekisteriin 44 §:n 2–5 momentissa tallennettavia tietoja ei voisi saada verkkosivujen kautta. Tietosuojaan liittyvien vaatimusten mukaisesti julkisen tietopalvelun tietoja voisi hakea vain yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena toiminimeä, yritys- ja yhteisötunnusta, toimipaikan sijaintikuntaa, toiminta-alaa, pätevyysaluetta tai vastuuhenkilön nimeä. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston julkisen tietopalvelu toimii nykyisin näillä hakutermeillä.

Pykälän 3 momentin mukaan liikkeitä ja näiden vastuuhenkilöitä koskevat tiedot poistettaisiin julkisesta tietopalvelusta välittömästi, jos nämä ovat lopettaneet toimintansa tai Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on kieltänyt toiminnan. Vastaavasti tarkastuslaitoksen tiedot poistettaisiin, jos se on lopettanut toimintansa tai jos Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on peruuttanut hyväksynnän.

46 §. Viranomaisen oikeus saada tietoja. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tekemä valvonta perustuu paljolti valvottavien toimittamiin tietoihin ja ilmoituksiin ja näiden oikeellisuuden tarkistamiseen pistokokein. Pykälässä säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeudesta saada tietoja, jotka ovat välttämättömiä ehdotetun lain valvontaa varten. Välttämättömyyskriteerin myötä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tiedonsaantioikeus olisi sidottu valvontatehtävän suorittamiseen. Lisäksi tiedonsaannin toimivaltaa rajoittaisivat hallintolain 2 luvun hyvän hallinnon periaatteet kuten suhteellisuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate. Ehdotettu pykälä on osin uusi. Voimassa olevan lain 19 §:ssä on säädetty valvontaviranomaisen oikeudesta saada tietoja.

Pykälän 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus saada valvontaa varten tarvittavat välttämättömät tiedot asennus- ja käsisammutinliikkeiltä ja näiden vastuuhenkilöiltä sekä paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston haltijalta. Tiedonsaantioikeus koski myös tietoja, jotka yksityistä liike- tai ammattitoimintaa, yksityisen taloudellista asemaa tai terveydentilaa koskevinä taikka muutoin ovat viranomaisen hallussa ollessaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain nojalla salassa pidettäviä. Kyseisen lain 24 §:n 1 momentissa säädetään asiakirjojen salassapitoperusteista, jotka velvoittavat valvontaviranomaista. Luettelo kuvaisi, mitä kaikkia tietoja viranomainen voi saada. Esimerkiksi asennusliikkeiden toiminnan valvonnassa voi tulla esiin tarve saada sellaisia tietoja, joiden toimittamiseen ei ole tavallisesti velvollisuutta. Näissä tiedoissa voi olla kyse liike- ja ammatissalaisuudesta tai esimerkiksi onnettomuustiedoista. Terveystietojen saaminen voisi tulla kysymykseen esimerkiksi tilanteessa, jossa on aiheutunut vahinkoa henkilölle. Kun Turvallisuus- ja kemikaalivirasto selvittää asennusliikkeen tai tarkastuslaitoksen virheellistä toimintaa tai tutkii paloilmoittimeen tai automaattiseen sammutuslaitteiston liittyvää onnettomuutta tai vaaratilannetta, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi tarvita tietoja myös laitteiston haltijalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeudesta saada valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja salassapitosäännösten estämättä tarkastuslaitokselta. Säännös on tarpeellinen, koska tarkastuslaitokset hoitavat yksityisinä toimijoina julkista hallintotehtävää ja niitä velvoittaa laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta.

47 §. Tiedonsaanti viranomaiselta ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen. Pykälässä säädettäisiin viranomaisten keskinäisestä tiedonsaantioikeudesta. Tiedonsaantioikeudella on tärkeä merkitys valvontaviranomaisen toiminnassa. Valvontaviranomaisten keskinäinen tiedonsaanti on turvattava silloinkin, kun kyse on salassa pidettävistä tiedoista. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ei ole säännöksiä siitä, että salassa pidettäviä tietoja voisi luovuttaa toiselle viranomaiselle tietyn tehtävän suorittamiseksi. Asiasta täytyy säätää erikseen erityislainsäädännössä. Ehdotettu pykälä on osin uusi ja tarkempi kuin voimassa olevan lain 22 §.

Pykälän 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada valvontaa varten tietoja toisilta viranomaisilta. Tietojensaantioikeus olisi kytketty tietojen saannin välttämättömyyteen.

Pykälän 2 momentin mukaan salassapitosäännökset eivät estäisi tietojen luovuttamista syyttäjälle ja poliisille ja muille esitutkintaviranomaisille rikoksen ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi. Pelastusviranomaiselle, rakennusvalvontaviranomaiselle, työsuojelu-, ympäristönsuojelu- ja

kuluttajansuojaviranomaiselle tietoja voisi luovuttaa, jos tiedon luovuttaminen olisi viranomaisen tehtävien suorittamisen kannalta välttämätöntä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi luovuttaa tietoja myös toimivaltaiselle toisen valtion viranomaiselle ja kansainväliselle toimielmelle Euroopan unionin säädökseen tai Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen perustuvan velvoitteen täyttämiseksi. Käytännössä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto arvioisi tapauskohtaisesti, mitä tietoja tämän säännöksen nojalla luovutetaan.

48 §. Oikeus tehdä tarkastuksia. Pykälässä säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeudesta tehdä tarkastuksia sekä päästä paikkoihin, joihin pääsy on lain valvonnan kannalta tarpeen. Sääntely vastaisi voimassa olevan lain 19 §:ssä säädettyjä tarkastusoikeuksia.

Jotta Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi valvoa, että paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen toteutuksessa, huollossa ja tarkastuksissa noudatetaan laissa säädettyjä velvollisuuksia, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on voitava päästä paikkoihin, joihin laitteistoja asennetaan tai joissa niitä korjataan tai huolletaan. Käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöiden valvontaa varten Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on päästävä paikkoihin, joissa käsisammutinliike tekee käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöitä. Tarkastuksissa noudatettaisiin, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan valvontaa ei ulotettaisi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin.

49 §. Kiellot ja pakkokeinot. Pykälässä säädettäisiin toimenpiteistä, joita viranomainen voi käyttää, jos toimija ei ole noudattanut lainsäädännön vaatimuksia.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin toimenpiteistä, jos valvonnassa todetaan, että asennusliike tai käsisammutinliike ei noudata tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai Turvallisuus- ja kemikaaliviraston määräyksiä. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston olisi määrättävä liike korjaamaan puute määräajassa. Jos puutteet tai laiminlyönnit olisivat vakavia tai toistuvia eikä niitä olisi korjattu annetusta määräyksestä huolimatta, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi kieltää liikkeen toiminnan. Kielto olisi lähtökohtaisesti määräaikainen ja se määrättäisiin toiminnassa esiintyneiden puutteiden tai laiminlyöntien vakavuuteen suhteuttaen. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 18 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toimenpiteistä, jos asennusliikkeen tai käsisammutinliikkeen vastuuhenkilö laiminlyö tehtävänsä. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston olisi puutteita havaitessaan määrättävä henkilö korjaamaan puutteellinen toiminta. Jos puutteet olisivat vakavia tai toistuvia eikä niitä olisi korjattu annetusta määräyksestä huolimatta, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi kieltää toimimasta vastuuhenkilönä tai peruuttaa vastuuhenkilön pätevyystodistuksen. Säännös vastaisi osittain voimassa olevan lain 9 §:n 2 momenttia. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on nykyisinkin voinut peruuttaa pätevyystodistuksen, mutta toimintakielto on voitu kohdentaa vain liikkeelle.

Pykälän 3 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston olisi välittömästi ilmoitettava liikkeelle vastuuhenkilölle antamastaan määräyksestä tai toimintakiellosta tai pätevyystodistuksen peruuttamisesta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeudesta puuttua sellaisen toiminnanharjoittajan toimintaan, joka tekee paloilmoittimen tai automaattisen sammutuslaitteiston asennus- ja huoltotöitä tai käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöitä ilman, että on tehnyt toimintailmoituksen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi kieltää toiminnanharjoit-

tajaa jatkamasta toimintaansa. Asiasta on tarpeen säätää, koska voimassa olevassa laissa on säädetty vain toimenpiteistä, joilla voidaan puuttua toimintailmoituksen tehneiden liikkeiden toimintaan, jos niiden toiminnassa on havaittu puutteita.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tilanteista, joissa tarkastuslaitos ei täyttäisi siltä vaadittuja vaatimuksia. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan lain 18 §:n 3 momenttia, uutta olisi säätäminen alihankkijasta. Jos tarkastuslaitos tai sen alihankkija toimisi säännösten vastaisesti taikka ei enää täyttäisi hyväksymisen edellytyksiä tai ei noudattaisi 21 §:n 2 momentissa tarkoitettussa päätöksessä asetettuja ehtoja, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston olisi asetettava tarkastuslaitokselle riittävä määräaika asian korjaamiseksi. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston olisi peruutettava antamansa hyväksyminen, jos tarkastuslaitos ei korjaisi olennaista tai vakavaa epäkohtaa annetussa määräajassa.

50 §. Uhkasakko ja teettämisuhta. Pykälässä ehdotetaan säädettävän Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeudesta tehostaa antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai teettämisuhalla. Näiden hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä säädetään uhkasakolaissa (1113/1990). Uhkasakosta on säädetty voimassa olevan lain 23 §:n 1 momentissa.

51 §. Poliisin virka-apu. Pykälässä ehdotetaan säädettävän poliisille toimivaltuudet virka-avun antamiseen nykytilaa vastaavasti. Pykälässä säädettäisiin poliisille velvollisuus antaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle virka-apua lain valvonnassa ja täytäntöön panemiseksi. Poliisin antamasta virka-avusta säädetään poliisilaissa (872/2011).

6 luku **Erinäiset säännökset**

52 §. Vastuuhenkilön kokeen järjestäminen. Pykälässä säädettäisiin 12 §:ssä tarkoitetun asennusliikkeen vastuuhenkilön ja 33 §:ssä tarkoitetun käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön kokeen järjestämisestä ja kokeesta annettavasta todistuksesta. Ehdotettu sääntely olisi osin uutta, mutta perustuisi vakiintuneeseen käytäntöön. Voimassa olevan lain 9 §:n 2 momentissa säädetään vastuuhenkilön pätevyyden osoittamisesta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tai sen hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Sammutuslaitteistoasetuksen mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vahvistaa kokeen vaatimukset ja huolehtii kokeen järjestämisestä. Paloilmoitinmääräyksessä ei säädetty kokeen sisällöstä tai järjestämisestä. Kokeen järjestämisestä olisi säädettävä nykyistä tarkemmin, jotta osapuolten oikeudet ja velvollisuudet olisi määritelty riittävän selkeästi.

Pykälän 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto huolehtisi kokeiden järjestämisestä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto määrittäisi kokeen tarkemmat vaatimukset ja käytännön toteutuksen.

Pykälän 2 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi, kuten nykyisinkin, järjestää kokeet itse tai tehdä kokeen tai kokeen tietyn osion järjestämisestä sopimuksen riittävän asiantuntevan tahon kanssa. Riittävän asiantunteva taho olisi esimerkiksi henkilösertifiointi- ja pätevointipalveluja tuottava yritys tai yhteisö. Myös muu yhteisö voisi toimia kokeiden järjestäjänä edellyttäen, että sen riippumattomuus voidaan varmistaa ja että sillä on tarvittava ammatillinen osaaminen kokeiden järjestämiseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kokeiden järjestämisestä tehtävästä sopimuksesta. Sopimuksessa asetettaisiin ehdot, joilla varmistetaan kokeiden asianmukainen järjestäminen sekä kokeiden sisällön ja arvostelun taso ja yhdenmukaisuus. Kokeen järjestäjän olisi raportoitava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle sopimuksen valvonnan kannalta riittävällä tavalla tiedot kokeiden osallistujamääristä, kokeiden arvostelusta ja arvostelusta tehtyjen valitusten käsittelystä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto veloitettaisiin valvomaan kokeiden tasoa ja arvostelua. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston olisi irtisanottava sopimus, jos kokeen järjestäjä ei täytä sopimuksen ehtoja.

Pykälän 3 momentin mukaan kokeen järjestäjä antaisi todistuksen hyväksytysti suoritetusta kokeesta. Hylätystä suorituksesta kokeen järjestäjän olisi annettava päätös, josta ilmenee hylkäyksen perusteet. Kokeesta saatu todistus olisi voimassa kolme vuotta, minä aikana pystyisi hakemaan vastuuhenkilön pätevyystodistusta. Kolme vuotta olisi riittävän lyhyt aika, jotta osaaminen on säilynyt, vaikka henkilö ei olisikaan tuona aikana toiminut alalla. Tarkoitus on, että työkokemus hankitaan ennen kokeen suorittamista, koska siten on parhaimmat edellytykset suorittaa koe hyväksytysti. Kokeiden todistuksissa ei ole aiemmin ollut voimassaoloaikaa. Ennen ehdotetun lain voimaantuloa suoritettujen kokeiden todistusten siirtymäajasta säädettäisiin 62 §:ssä.

Tiedot todistuksista tallennettaisiin 44 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin. Jos kokeen järjestäisi 2 momentissa tarkoitettu Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kanssa sopimuksen tehnyt muu taho, toimittaisi nämä tiedot antamistaan todistuksista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle rekisteriin tallentamista varten. Rekisterin pitäminen säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, jotta voidaan varmistaa tietojen asianmukainen käsittely sekä tietojen säilyminen esimerkiksi, kun kokeiden järjestäjä vaihtuu tai lopettaa toimintansa.

53 §. Tarkastuslaitoksen oikeus saada tietoja. Pykälässä säädettäisiin tarkastuslaitoksen oikeudesta saada hätäkeskustietojärjestelmästä hätäkeskukseen kytketyn paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston tietoja. Kohdetiedot sisältävät tiedot kohteen nimestä, osoitteesta, laitetunnuksesta sekä yhteyshenkilöstä. Testaustoiminnan tiedoilla tarkoitetaan tietoja tehdyistä hätäkeskusyhteyden testauksista.

Tarkastuslaitoksen tiedonsaantioikeus olisi rajattu tietoihin, jotka ovat välttämättömiä 15–17 §:ssä tarkoitettujen tarkastusten suorittamiseksi. Koska tarkastuslaitos tekee tarkastukset laitteiston haltijan tilauksesta, tarkastuslaitoksella on käytössään kohteen antamat tiedot. Jos kuitenkin kohteessa ei ole huolehdittu kunnossapito- ja testatietojen kirjaamisesta, voi tietojen tarkistaminen Hätäkeskuslaitokselta olla tarpeen. Laitteiston tarkastuksen yhteydessä on myös tarkoituksenmukaista varmistaa, että yhteyshenkilön tiedot ovat samat ja ajantasaiset Hätäkeskuslaitoksen tietojärjestelmässä. Vaikka tietojen muutokset pitää ilmoittaa Hätäkeskuslaitokselle, ovat tiedot usein vanhentuneita. Tällöin kohteen yhteyshenkilöä ei tavoiteta hälytystilanteessa, mistä voi aiheutua viivettä tehtävän hoitamisessa ja myös lisävahinkoa. Tietojen tarkistaminen on aiemmin sisällynyt paloilmoittimen määräaikaistarkastukseen. Koska tarkastuslaitoksen tiedonsaantioikeudesta ei ole säädetty, ei Hätäkeskuslaitos kuitenkaan ole enää antanut näitä tietoja tarkastuslaitokselle.

54 §. Muutoksenhaku Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Pykälän 1 momentissa olisi tästä informatiivinen viittaussäännös.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta. Päätökset voivat olla luonteeltaan sellaisia, että turvallisuuden ja yleisen edun varmistaminen edellyttää viivytyksetöntä täytäntöönpanoa. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 21 §:n 4 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämisuhan asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen saisi hakea muutosta siten kuin uhkasakkolaissa säädetään.

Voimassa olevassa laissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätöksiin, eikä oikaisuvaatimusmenettelyä esitetä otettavaksi käyttöön. Ehdotettuun lakiin perustuvat Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökset perustuvat perusteelliseen valmisteluun, eivätkä ole massaluonteisia. Oikaisuvaatimusvaihe saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi. Sääntely vastaisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston muita vastaavanlaisia toimialoja, esimerkiksi sähköturvallisuuslain (1135/2016) 118 § ja painelaitelain 105 §.

Ehdotetun 43 §:n 2 momentin mukaan pelastusviranomaisen valvoisi 15, 16 ja 17 sekä 26 ja 28 §:ssä säädettäviä velvoitteita. Muutoksenhausta pelastusviranomaisen päätökseen säädetään pelastuslaissa.

55 §. Muutoksenhaku eräissä tapauksissa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tarkastuslaitoksen tekemään päätökseen saisi vaatia oikaisua hallintolain säännösten mukaisesti. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Oikaisuvaatimus tehtäisiin tarkastuslaitokselle. Päätöksissä on kyseessä teknisluonteiset asiat, joista paras asiantuntemus on päätöksen tehneellä tarkastuslaitoksella. Siksi ei ole perusteltua, että oikaisuvaatimus tehtäisiin valvontaviranomaiselle. Säännös vastaisi tältä osin voimassa olevan lain 21 §:n 1 momenttia sekä muun muassa sähköturvallisuuslain 119 §:ssä ja painelaitelain 106 §:ssä säädettyä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös vastuuhenkilön koesuorituksen päätöstä koskevasta oikaisuvaatimuksesta, kun kokeen järjestää Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kanssa sopimuksen tehnyt, 52 §:n 2 momentissa tarkoitettu muu riittävän asiantunteva taho. Voimassa olevassa laissa ei ole säädetty, miten kokeen arvosteluun tällöin haetaan muutosta. Kun kokeen järjestää ja arvostelee Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, muutoksenhakuun sovellettaisiin 54 §:ää. Vastaavalla tavalla on säädetty ympäristönsuojelulain (527/2014) 195 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettussa laissa säädetään.

Pykälän 3 momentin mukaan päätös voitaisiin kuitenkin panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

56 §. Ulkomailta hankitun ammattipätevyyden tunnustaminen. Pykälän mukaan asennusliikkeen ja käsiammutinliikkeen vastuuhenkilön pätevyys voitaisiin osoittaa myös ulkomaisella pätevyystodistuksella. Vastaava säännös on voimassa olevan lain 20 §:n 3 momentissa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimisi ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto arvioisi ulkomaisen pätevyystodistuksen vastaavuuden ja tekisi kyseisen lain 13 §:ssä tarkoitettua ammattipätevyyden tunnustamispäätöksen. Aiempina vuosina näitä on ollut käsiteltävänä vain yksittäisiä.

57 §. Vastavuoroinen tunnustaminen. Pykälässä säädettäisiin vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta tuotteiden vaatimustenmukaisuuteen, kun on kyse kansallisesta tuotelainsäädännöstä, joka ei pohjautu EU:n yhdenmukaistettuun tuotelainsäädäntöön kuten esimerkiksi rakennustuoteasetukseen. Vastaava säännös on voimassa olevan lain 20 §:n 1 momentissa.

Pykälässä viitattaisiin EU-asetukseen tuotteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta (EU) 2019/515. Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen mukaisesti jäsenvaltion on sallittava toisessa jäsenvaltiossa, ETA-sopimuksen osapuolena olevissa valtioissa tai Turkissa laillisesti kauppan pidettävän tuotteen pääsy markkinoille omalla alueellaan. Rakennustuotteiden osalta on kuitenkin huomioitava, että vastavuoroista tunnustamista koskeva säännös ei takaa sitä, että rakennustuote välttämättä soveltuu sellaisenaan rakentamisessa käytettäväksi.

58 §. Pelastusviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaisen ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä ehdotetaan säädettävän pelastusviranomaisen ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle epäkohdista, joita viranomaisen havaitsee tässä laissa tarkoitetuissa tuotteissa tai tarkastuslaitosten, asennusliikkeiden tai käsisammutinliikkeiden toiminnassa. Voimassa olevan lain 17 §:ssä säädetty ilmoitusvelvollisuus on koskenut vain pelastusviranomaista, mutta koska rakentamista ohjaa ja valvoo kunnan rakennusvalvonta, on perusteltua säätää myös rakennusvalvontaviranomaisesta. Vastaava rakennusvalvontaviranomaisen ilmoitusvelvollisuus on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain 181 §:n 4 momentissa, jonka mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomaisen on seurattava rakennustuotteiden käyttämistä ja ilmoitettava havaitsemistaan epäkohdista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Rakentamislaisissa vastaava säännös on 175 §.

Ilmoittamista ei ole tarkoituksenmukaista rajoittaa vain vakaviin puutteisiin kuten voimassa olevassa laissa. Viranomaiset voivat tekemänsä valvonnan yhteydessä havaita epäkohtia tuotteiden merkinnöissä ja asiakirjoissa tai liikkeiden tai tarkastuslaitosten toiminnassa. Pelastusviranomaisille tuotteiden puutteet voivat tulla esille myös esimerkiksi palontutkinnassa. Pelastus- ja rakennusvalvontaviranomaiset voivat puuttua asiaan yksittäisen rakennuksen tai rakennushankkeen osalta, jolloin lisätietovaatimukset ja mahdolliset korjausmääräykset tai hallintopakot kohdennetaan rakennuksen omistajalle tai rakennushankkeen osapuolille. Viranomaisen käytävissä olevat reaktiokeinot perustuvat tällöin muihin säädöksiin: pelastusviranomaisen osalta pelastuslakiin ja rakennusvalvonnan osalta yleensä maankäyttö- ja rakennuslakiin. Rakennustuotteen valmistajaan, maahantuojaan ja jakelijaan samoin kuin käsisammutinliikkeisiin, asennusliikkeisiin ja tarkastuslaitoksiin toimenpiteitä voi kohdentaa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Tämän takia havaituista epäkohdista olisi ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi myös hyödyntää näitä tietoja valvontatoimintansa suunnittelussa.

59 §. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston suoritteista perittävät maksut. Tämän lain mukaisista Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimenpiteistä määrätään maksut siten kuin valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään. Säännös on luonteeltaan informatiivinen. Maksullisia suoritteita ovat esimerkiksi liikkeiden toimintailmoitusten käsittely.

60 §. Lain soveltaminen puolustusvoimissa. Pykälässä säädettäisiin, ettei lakia sovelleta maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavissa kohteissa. Näillä tarkoitetaan puolustushallinnon hallinnassa olevia kohteita, joihin pääsyä tai joista muille viranomaisille annettavia tietoja on turvallisuussyistä rajoitettava. Maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavat kohteet on määritelty valtioneuvoston asetuksella (676/2017).

Ehdotettu pykälä olisi uusi ja se selkeyttäisi viranomaisten toimivallan rajautumista. Voimassa olevan laitelain 19 §:n 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston valvontatoimenpiteitä ei voida ulottaa sellaiseen puolustusvoimien hallinnassa olevaan kohteeseen, joka valtakunnan turvallisuuden vuoksi on pidettävä salassa. Lisäksi saman pykälän 2 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tiedonsaantioikeus ei koske valtakunnan turvallisuuden vuoksi salassa pidettäviä puolustusvoimien tietoja. Pelastuslain 83 §:n mukaan pelastusviran-

omaiset eivät ulota valvontatehtäväänsä sellaisiin valtakunnan turvallisuuden vuoksi salassa pidettäviin kohteisiin, joiden valvontatehtävästä Puolustusvoimat on ilmoittanut hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle huolehtivansa itse. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja rakentamislaisissa puolestaan on rajattu, ettei rakentamisen lupamenettely ja rakentamisen viranomaisvalvonta koske puolustustarkoituksiin liittyviä rakennus- tai rakentamiskohteita.

61 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain voimaantulosta. Siirtymäsäännöksistä säädettäisiin 62 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotettava laki kumoaisi voimassa olevan pelastustoimen laitteista annetun lain.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että kumoutuvan lain nojalla annettujen asetusten lisäksi samalla kumoutuisivat aiemman lain nojalla annetut asetukset myös niiltä osin kuin asetukset on jätetty voimaan pelastuslain siirtymäsäännöksillä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että asetuksista voimaan jäisi kuitenkin valtioneuvoston asetus väestönsuojan laitteista ja varusteista (409/2011). Asetus on annettu voimassa olevan lain 5 §:n 4 momentin nojalla, ehdotetussa laissa vastaava valtuussäännös olisi 39 §:n 2 momentissa.

Pykälän 5 momentin mukaan sovellettaisiin esitettävää lakia, jos muualla lainsäädännössä viitattaisiin kumottavaksi esitettävään pelastustoimen laitteista annettuun lakiin.

62 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että ennen ehdotetun lain voimaantuloa markkinoille saatetut lain soveltamisalaan kuuluvat tuotteet, joiden vaatimustenmukaisuus on varmistettu ehdotetun lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, saisivat jäädä markkinoille lain tultua voimaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vastuuhenkilön pätevyystodistuksiin liittyvästä siirtymäajasta. Kumoutuvan lain nojalla annetut paloilmoittimien ja automaattisten sammuuslaitteistojen asennusliikkeiden vastuuhenkilöiden sekä käsiammutinliikkeiden vastuuhenkilöiden pätevyystodistukset pysyisivät voimassa myöntämispäätöksen voimassaolopäivämäärään asti. Tänä aikana pätevyystodistuksen voisi uusia tämän lain mukaiseksi pätevyystodistukseksi ilman uuden kokeen suorittamista tekemällä ilmoituksen Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että viimeisten viiden vuoden aikana vastuuhenkilön kokeesta annetut todistukset olisivat voimassa kolme vuotta lain voimaantulosta. Tänä aikana olisi mahdollista hakea vastuuhenkilön pätevyystodistusta edellyttäen, että myös työkokemusta koskevat vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset täyttyvät. Kokeiden todistuksissa ei ole aiemmin ollut voimassaoloaikaa, mutta vastuuhenkilön pätevyystodistukset ovat olleet voimassa kolme vuotta paloilmoittimien ja viisi vuotta sammuuslaitteistojen ja käsiammutinliikkeiden osalta, joten viisi vuotta olisi perusteltu siirtymäaika ennen lain voimaantuloa annetuille koetodistuksille.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asennusliikkeen ja käsiammutinliikkeen toimintailmoituksen voimassaolosta. Toiminnanharjoittaja, jonka toimintailmoitus on käsitelty ennen ehdotetun lain voimaantuloa, saisi jatkaa toimintaansa tekemänsä toimintailmoituksen mukaisessa laajuudessa. Edellytyksenä on, että asennusliike täyttää 9 §:ssä säädettävät asennusliikkeenä toimimisen edellytykset ja että muutoksista, kuten toiminnanharjoittajaa ja vastuuhenkilöä koskevista tiedosta, ilmoitetaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle 10 §:n 3 momentin mukaisesti. Vastaavasti käsiammutinliikkeen on täytettävä 30 §:ssä säädettävät edellytykset ja ilmoitettava

muutoksista 31 §:n 3 momentin mukaisesti. Voimassa olevan lain mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle on ilmoitettava liikkeen toiminnan olennaisista muutoksista kuten vastuuhenkilön vaihtumisesta. Valvonnassa on kuitenkin tullut esille, että muutosilmoitusten teko on usein laiminlyöty.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että kumoutuvan lain nojalla hyväksytty tarkastuslaitos voisi ilman erillistä hyväksyntää jatkaa ehdotetussa laissa tarkoitettuna tarkastuslaitoksena hyväksymispäätöksessä mainituilla ehdoilla.

Pykälän 6 momentin mukaan, jos paloilmoittimen tai automaattisen sammutuslaitteiston määräaikaistarkastusten väli tällä lailla tehtyjen muutosten vuoksi lyhenee, voidaan seuraava määräaikaistarkastus kuitenkin tehdä noudattaen aikaisempaa, tarkastuspöytäkirjaan merkittyä tarkastusväliä.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin, että ensimmäisen määräaikaistarkastuksen 16 §:n 1 momentin mukainen määräväli koskisi laitteistoja, joille varmennustarkastus on tehty tämän lain tultua voimaan.

Pykälän 8 momentissa säädettäisiin hallintomenettelyssä vireillä olevista asioista, jotka käsiteltäisiin loppuun noudattaen esitettävän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

7.2 Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta

1 §. Soveltamisala. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvonta.

Eräistä paloturvallisuuslaista annetun lain 4 luvussa tarkoitettujen tuotteiden tuotevaatimusten noudattamista valvottaisiin sen mukaan, mitä markkinavalvontalaissa säädetään.

Käsisammuttimien painesäiliöt ovat painelaitelain tarkoittamia painelaitteita, joten niiltä osin käsisammuttimien markkinavalvontaan sovelletaan jo markkinavalvontalakia.

Voimaantulo: Laki tulisi voimaan samanaikaisesti eräistä paloturvallisuuslaitteista annettavan lain kanssa.

7.3 Pelastuslaki

74 §. Väestönsuojien rakenteelliset ja muut vaatimukset. Pykälän 2 momentin informatiivinen viittaus voimassa olevaan pelastustoimen laitteista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi kyseisen lain kumoavaan uuteen lakiin eräistä paloturvallisuuslaitteista.

93 §. Valvontarekisteri. Pykälän 1 momentin viittaus pelastustoimen laitteista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi uuteen lakiin eräistä paloturvallisuuslaitteista.

Voimaantulo: Laki tulisi voimaan samanaikaisesti eräistä paloturvallisuuslaitteista annettavan lain kanssa.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Ehdotukseen sisältyy useita ministeriölle osoitettuja asetuksenantovaltuuksia, voimassa olevaan lakiin verrattuna valtuutussäännöksiä on kuitenkin karsittu. Ehdotetussa laissa osa nykyisten

asetusten säännöksiä sisällytettäisiin lakiin ja asetustasolla säädettäisiin ainoastaan yksityiskohdista, jotka koskevat asennus-, huolto- ja tarkastustöiden teknistä sisältöä tai tuotteiden teknisiä vaatimuksia, merkintöjä ja ohjeita. Muista valtuutussäännöksistä poiketen, väestönsuojien varusteita ja laitteita koskeva tarkempi sääntely annettaisiin valtioneuvoston asetuksena ja siten säilytettäisiin nykyinen sääntelytaso.

Voimassa oleva laki esitetään kumottavaksi, jolloin kumoutuvat myös sen ja aiemman lain nojalla annetut asetukset. Asetukset kumottaisiin myös niiltä osin, kuin ne on jätetty voimaan pelastuslain siirtymäsäännöksillä. Kumoutuvia asetuksia ovat valtioneuvoston asetus palovaroittimien teknisistä ominaisuuksista (239/2009), sisäasiainministeriön asetus käsisammuttimien tarkastuksesta ja huollosta (917/2005), sisäasiainministeriön asetus rakennusten poistumisreitien merkitsemisestä ja valaisemisesta (805/2005), sisäasiainministeriön asetus käsisammuttimista (790/2001) ja sisäasiainministeriön asetus automaattisista sammutuslaitteistoista (744/2000, kumoutunut osin jo 1.1.2007). Väestönsuojan laitteista ja varusteista annettu valtioneuvoston asetus jäisi edelleen voimaan ehdotuksen 61 §:n 3 momentin mukaisesti.

Valtioneuvoston asetus

Lakiehdotuksen 39 §:n 2 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä väestönsuojan laitteiden ja varusteiden ominaisuuksille, toiminnalle ja käyttötavalle asetettavista vaatimuksista, tuotteista annettavista tiedoista, tuotteen mukana toimitettavien asennus-, käyttö ja huolto-ohjeiden sisällöstä sekä tuotteisiin tehtävistä merkinnöistä. Nykyinen sääntelytaso säilytettäisiin, koska voimassa olevan asetuksen vaatimusten osalta ei tässä yhteydessä ole arvioitu tarkemmin sääntelytarpeita. Väestönsuojan laitteiden ja varusteiden vaatimukset ovat kiinteästi yhteydessä väestönsuojien rakentamista koskevaan sääntelyyn, joten tuotteita koskevan sääntelyn muutostarpeet on tarkoituksenmukaista arvioida väestönsuojien rakentamissääntelyn osana.

Sisäministeriön asetukset

Paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot

Lakiehdotuksen 5 §:n 3 momentin nojalla sisäministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston toiminnallisista vaatimuksista sekä merkintöjen ja opasteiden vaatimuksista. Lisäksi lakiehdotuksen 6 §:n 3 momentin nojalla voitaisiin säätää tarkemmin perusmäärittelyistä laadittavan selvityksen sisällöstä ja 7 §:n 3 momentin nojalla asennustodistuksen sisällöstä.

Asetusluonnos on hallituksen esityksen liitteenä. Asetus ei olisi yhtä yksityiskohtainen kuin aiempi asetustasoinen sääntely, koska osa sääntelystä nostettaisiin lain tasolle. Samassa asetuksessa säädettäisiin pelastuslain 12 §:n 3 momentin nojalla laitteiston haltijan velvoitteista koskien laitteiston toimintakunnossa pitämistä.

Käsisammuttimien tarkastus ja huolto

Lakiehdotuksen 25 §:n 3 momentin nojalla sisäministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä käsisammuttimien tarkastukseen sisältyvistä toimenpiteistä ja asioista, jotka on otettava huomioon tarkastuksessa. Lakiehdotuksen 27 §:n 3 momentin nojalla voitaisiin vastavasti säätää tarkemmin käsisammuttimien huoltoon sisältyvistä toimenpiteistä ja asioista, jotka on otettava huomioon huollossa.

Tarkastus- ja huoltotyön sisällöstä säädettäisiin laissa varsin yksityiskohtaisesti. Asetustasoista tarkempaa sääntelyä on tarkoitus antaa, jos se on tarpeellista käsisammutinliikkeiden tarkastus- ja huoltokäytäntöjen yhtenäisyyden varmistamiseksi.

Tuotteita koskevat vaatimukset

Lakiehdotuksen 36 §:n 3 momentin nojalla sisäministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuotteen turvalliseen asentamiseen ja käyttöön liittyvistä tuotteen ominaisuuksista sekä tuotteen toiminnalle ja käyttötavalle asetettavista vaatimuksista. Lisäksi lakiehdotuksen 37 §:n 4 momentin nojalla voitaisiin säätää tarkemmin tuotteen turvalliseen asentamiseen ja käyttöön liittyvistä tuotteesta annettavista tiedoista sekä tuotteen asennus-, käyttö- ja huolto-ohjeiden sisällöstä.

Asetustasoista tarkempaa sääntelyä on tarkoitus antaa, jos se on tarpeellista esimerkiksi EU-sääntelyn toimeenpanemiseksi tai tuotestandardien soveltamisen tueksi. Valmisteltavana on asetus käsisammuttimista. Myös tehdasvalmisteisista tulisijoista voidaan tarvita asetustasoista sääntelyä. Muiden tuotteiden osalta ei ole tiedossa välittömiä tarpeita tarkemmalle sääntelylle.

Käsisammuttimista annettavassa sisäministeriön asetuksessa on tarkoitus säätää standardia SFS-EN 3-7 (Käsisammuttimet. Osa 7: Tunnusmerkit, toimintavaatimukset ja testimenetelmät) täydentävät kansalliset vaatimukset käsisammuttimen ominaisuuksille ja merkinnöille sekä käsisammuttimeen kiinnitettävän käyttö- ja huolto-ohjeen sisällölle. Uutena asiana asetuksessa on tarkoitus säätää, että kotitalous- tai muuhun vastaavaan yksityiseen käyttöön tarkoitettujen käsisammuttimien säiliön väri voi olla muukin kuin standardinmukainen punainen. Asetus korvaisi kumoutuvan käsisammuttimista annetun sisäministeriön asetuksen.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan keväällä 2024.

Lakiehdotuksen 62 §:ssä esitetään useita siirtymäsäännöksiä.

10 Toimeenpano ja seuranta

Ehdotetun lain toimeenpanosta vastaa pääosin Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, joka käsittelee asennusliikkeiden ja käsisammutinliikkeiden toimintailmoitukset, huolehtii vastuuhenkilöiden kokeiden järjestämisestä, myöntää vastuuhenkilöiden pätevyystodistukset ja hyväksyy tarkastuslaitokset. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto laatii näihin liittyvät uudet ohjeistukset ja sähköisen asioinnin lomakkeet, sekä valmistelee vastuuhenkilöiden kokeiden järjestämistä koskevat uudet menettelyt.

Lainsäädännön uudistumista koskeva Turvallisuus- ja kemikaaliviraston viestintä ja neuvonta kohdistuu erityisesti paloilmittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennusliikkeisiin sekä käsisammutinliikkeisiin. Laitteistojen haltijoille ja rakennusten omistajille kohdennettua viestintää tekee enemmän pelastusala.

Lain toimivuutta seurataan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta, pelastusviranomaisilta, alan toimijoilta ja sidosryhmiltä saatujen tietojen avulla.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esityksessä viitataan maankäyttö- ja rakennuslakiin, joka kumoutuu 1.1.2025 rakentamislain tullessa voimaan. Maankäyttö- ja rakennuslakiin viitataan 1. lakiehdotuksen 2 ja 36 §:ssä. Lisäksi 4 ja 6 §:ssä käytetään käsitettä rakennuslupa, joka rakentamislainsäädännössä muuttuu rakentamislupaksi.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esityksellä ei ole talousarviovaikutuksia.

12 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

12.1 Elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt elinkeinovapautta pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraistamisen olevan poikkeuksellisesti mahdollista (PeVL 48/2017 vp, s. 2, PeVL 46/2016 vp, s. 3, PeVL 13/2014 vp, s. 2). Toiminnan aloittamisen edellytyksenä oleva rekisteröitymis- ja ilmoitusvelvollisuus on rinnastettu luvanvaraisuuteen (PeVL 9/2005 vp, s. 2, PeVL 56/2002 vp).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Valiokunta on myös pitänyt tärkeänä, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta (PeVL 15/2008 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä vakiintuneesti pitänyt luvan peruuttamista yksilön oikeusasemaan puuttuvana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamisen mahdollisuuden vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (PeVL 39/2016 vp, s. 3, PeVL 13/2014 vp, s. 2).

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että perusoikeusrajoitusten on täytettävä oikeasuhtaisuuden vaatimus. Tämä merkitsee, että rajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi. Jokin perusoikeuden rajoitus on sallittu ainoastaan, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvin keinoin. Rajoitus ei saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään (PeVM 25/1994 vp, s. 5, PeVL 15/2016 vp, s. 3, PeVL 56/2014 vp, s. 3 ja PeVL 18/2013 vp, s. 3).

Ehdotetun lain 10 §:ssä säädetään asennusliikkeen ja 31 §:ssä käsisammutinliikkeen velvollisuudesta tehdä ennen toiminnan aloittamista ilmoitus valvontaa varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Myös ilmoitetuissa tiedoissa tapahtuneista muutoksista olisi ilmoitettava. Voimassa olevassa laissa on vastaavaa sääntelyä. Valvonnan järjestämiseksi on välttämätöntä, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto saa tiedon toimijoista, eikä ilmoitusvelvollisuus sinällään merkitse elinkeinovapauden rajoittamista. Ilmoitusvelvollisuus sisältäisi kuitenkin 9 ja 30 §:ien mukaan vaatimuksen nimetä vastuuhenkilö, jolla olisi oltava tietty osoitettu pätevyys. Jos asennus-

liike tai käsisammutinliike ei kykene nimeämään vastuuhenkilöä, niiden toiminta rajoittuu ehdotetun lain mukaisen toiminnan osalta siihen saakka, kunnes lain mukaan pätevä vastuuhenkilö kyetään osoittamaan. Tämä tarkoittaa käytännössä elinkeinovapauden rajoittamista.

Ehdotetun sääntelyn perusteena on, että erityisen pätevyyden hankkinut vastuuhenkilö huolehtii asennustyön säädöstenmukaisuudesta ja siitä, että laitteiston toteutus on kaikilta osin hyvän teknisen käytännön sekä sovittujen perusmäärittelyjen mukainen. Vastaavasti käsisammutinliikkeen vastuuhenkilö huolehtii tarkastus- ja huoltotöiden säädöstenmukaisuudesta. Vastuuhenkilöiden pätevointiä koskevan sääntelyn voidaan katsoa olevan välttämätöntä ja oikeasuhtaista sen kannalta, että lain edellyttämät vaatimukset sekä laitteistojen asennuksessa että käsisammuttimien tarkastuksessa ja huollossa voidaan saavuttaa asianmukaisesti.

Ehdotetun lain 49 §:ssä säädetään hallinnollisista pakkokeinoista. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto olisi mahdollisuus puuttua asennusliikkeen tai käsisammutinliikkeen sekä näiden vastuuhenkilöiden toimintaan, jos toiminnassa esiintyy puutteita. Jos asennusliike tai käsisammutinliike ei noudata lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai jos vastuuhenkilö laiminlyö tehtävänsä, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi määrätä korjaamaan puutteet määräjassa. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi myös kieltää liikkeen tai vastuuhenkilön toiminnan, mutta vasta sen jälkeen, jos annettu määräys ei ole johtanut puutteiden korjaamiseen ja puutteet ovat vakavia tai toistuvia. Kaikkein vakavimmissa tapauksissa vastuuhenkilön pätevyystodistus voitaisiin peruuttaa. Koska toiminnanharjoittajalla ja vastuuhenkilöllä on mahdollisuus korjata toimintaansa viranomaisen antaman määräyksen johdosta ennen toimintakiellon asettamista tai pätevyystodistuksen peruuttamista, ehdotusten voidaan katsoa täyttävän suhteellisuusperiaatteen vaatimukset.

12.2 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Tarkastuslaitoksen tehtävät

Ehdotetun lain mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi hakemuksesta hyväksyä erillisiä tarkastuslaitoksia suorittamaan laitteistojen varmennus- ja määräaikaistarkastuksia. Voimassa olevassa laissa on vastaava sääntely. Tarkastuslaitos ei ole viranomainen, vaan yritysuojoinen toimija. Tarkastustehtäviä suorittaessaan tarkastuslaitokset kuitenkin hoitavat julkista hallintotehtävää. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Perustuslakivaliokunta on viitannut tarpeeseen järjestää julkisten palvelutehtävien hoitaminen joustavasti. Tehtävän antamiseen oikeuttavan toimivallan on tällöinkin perustuttava lakiin (HE 1/1998 vp, s. 179). Julkinen hallintotehtävä voidaan perustuslain 124 §:n mukaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulee hallinnon tehokkuuden ja muiden hallinnon sisäisiksi luonnehdittavien tarpeiden lisäksi kiinnittää erityistä huomiota yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin (PeVL 16/2016 vp, s. 3, PeVL 8/2014 vp, s. 3 ja HE 1/1998 vp, s. 179). Myös hallintotehtävän luonne on otettava huomioon (PeVL 6/2013 vp, s. 2, PeVL 65/2010 vp, s. 2, PeVL 57/2010 vp, s. 5 ja HE 1/1998 vp, s. 179).

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti painottanut tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen olevan oikeudellinen edellytys, jonka täytyminen jää tapauskohtaisesti arvioitavaksi (PeVL

26/2017 vp ja siinä viitatus lausunnot sekä HE 1/1998 vp, s. 179). Tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen täyttymistä tulee arvioida tapauskohtaisesti kunkin viranomaisorganisaation ulkopuolelle annettavaksi ehdotetun julkisen hallintotehtävän kohdalla erikseen (PeVL 44/2016 vp, s. 5).

Edellytyksenä julkisen hallintotehtävän antamiselle muulle kuin viranomaiselle on perustuslain 124 §:n mukaan lisäksi se, ettei hallintotehtävän antaminen saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Säännös korostaa julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä sekä sitä, että näiden henkilöiden julkisen valvonnan on oltava asianmukaista (HE 1/1998 vp, s. 179).

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (PeVL 33/2004 vp, s. 7, PeVL 46/2002 vp, s. 10). Perustuslakivaliokunnan mukaan lakiin ei enää nykyisin ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä sisällyttää viittausta hallinnon yleislakeihin, sillä hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä (PeVL 5/2021 vp, s. 7). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin edellyttänyt säädettäväksi julkisen hallintotehtävän hoitoon liittyen virkavastuusta laissa (PeVL 5/2021, s. 7, PeVL 26/2017 vp, s. 49).

Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan perustuslain 124 §:n mukaan antaa vain viranomaisille. Merkittävänä julkisen vallan käyttämisenä pidetään esimerkiksi itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta käyttää voimakeinoja tai puuttua muuten merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin (PeVL 62/2010 vp, s. 6, PeVL 28/2001 vp, s. 5, HE 1/1998 vp, s. 179).

Yksityiselle siirretyn julkisen hallintotehtävän edelleen siirtämiseen (subdelegointiin) on perustuslakivaliokunnan käytännössä suhtauduttu lähtökohtaisesti kielteisesti. Ehdotonta kieltoa tällaiselle siirtämiselle ei kuitenkaan ole ollut osoitettavissa tilanteissa, joissa on kyse teknisluonteisesta tehtävästä ja joissa alihankkijaan kohdistuvat samat laatuvaatimukset ja vastaava valvonta kuin alkuperäiseen palveluntuottajaan (PeVL 26/2017 vp, s. PeVL 6/2013 vp, s. 4).

Ehdotetun 21 §:n mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hyväksyisi hakemuksesta tarkastuslaitoksen suorittamaan laissa tarkoitettuja paloilmittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksia. Tällöin tietyn tarkastuslaitoksen asema julkista hallintotehtävää hoitavana tahona siis perustuisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tekemään hallintopäätökseen.

Paloilmittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastukset ovat teknistä erityisosaamista vaativa asiantuntijatehtävä, jonka suorittaminen on tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi katsottu perustelluksi antaa viranomaisen ulkopuolelle. Paloilmittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastustoiminta on laajamuotoista toimintaa, jolloin se edellyttäisi viranomaisen suorittamana toimintana merkittäviä resursointitarpeita. Tarkastuslaitoksille annettuna julkisena hallintotehtävänä tarkastustoiminta kyetään sopeuttamaan tarkoituksenmukaisesti kulloisiinkin tarpeisiin ja toteuttamaan asiakaslähtöisesti.

Ehdotetun sääntelyn ei voida katsoa vaarantavan perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia, koska tarkastuslaitos olisi velvollinen noudattamaan hyvän hallinnon vaatimuksia ja sen tekemistä päätöksistä olisi ehdotetun 55 §:n mukaisesti muutoksenhakuoikeus. Ehdotetun 23 §:n mukaan tarkastuslaitoksen henkilökunta toimisi julkisia hallintotehtäviä

hoitaessaan rikosoikeudellisella virkavastuulla. Tarkastuslaitokset olisivat Turvallisuus- ja kemikaaliviraston valvonnassa, jolla olisi ehdotetun 49 §:n mukaan toimivalta puuttua tarkastuslaitoksen toimintaan tarvittaessa viime kädessä peruuttamalla yrityksen oikeus toimia lain tarkoittamana tarkastuslaitoksena. Hyväksymisen peruuttaminen tulisi kysymykseen, jos puutteet ovat olennaisia tai vakavia, eikä tarkastuslaitos ole niitä korjannut.

Ehdotetussa laissa tarkastuslaitoksen hoidettavaksi tarkoitettujen julkiset hallintotehtävät ovat erilaisia tarkastustehtäviä, jotka eivät hallituksen käsityksen mukaan ole luettavissa merkittäväksi julkisen vallan käyttämiseksi.

Ehdotetun 22 §:n mukaan tarkastuslaitos voisi käyttää alihankkijaa sille kuuluvien tehtävien suorittamiseen. Tarkastuslaitos olisi kuitenkin velvollinen huolehtimaan, että sen käyttämä alihankkija kykenee täyttämään laissa tarkastuslaitokselle säädetyt vastaavat vaatimukset. Tarkastuslaitos olisi myös oikeudellisessa vastuussa alihankkijalla toteuttamastaan työstä ja tarkastuslaitoksella olisi kokonaisvastuu asiakkaaseen nähden. Hallituksen käsitys on, ettei alihankkijoiden käyttö muodosta ehdotetun lain yhteydessä perustuslain 124 §:n kannalta sellaista subdelegointia, että se olisi perustuslain kannalta ongelmallinen, koska kyse on teknisluonteisista tehtävistä ja alihankkijaa koskevat samat laatuvaatimukset kuin tarkastuslaitostakin.

Vastuuhenkilön koe

Lakiin ehdotetaan sääntelyä, jonka mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi antaa asennusliikkeen ja käsisammutinliikkeen vastuuhenkilöiden kokeet sopimuksella järjestettäväksi muulle kuin viranomaiselle. Myös tällainen järjestely tulee arvioida perustuslain 124 §:n kannalta. Voimassa olevassa laissa on vastaava sääntely, jota ehdotetussa laissa tarkennettaisiin.

Perustuslakivaliokunta on todennut, että julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle myös lain nojalla tehtävällä sopimuksella (PeVL 11/2004 vp, s. 2, PeVL 11/2002 vp, s. 5).

Ehdotetun 52 §:n mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tulisi tehdessään sopimusta kokeen järjestämisestä varmistaa, että kokeen järjestäjällä olisi riittävä asiantuntemus kokeen järjestämiseen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vahvistaisi kokeen sisällön ja toteutustavan sekä kokeesta annettavan todistuksen sisällön. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myös valvoisi kokeiden tasoa ja arvostelua. Vastuuhenkilön kokeeseen osallistuvan oikeusturvan osalta merkityksellistä on myös koesuorituksen päätöstä koskeva muutoksenhakuoikeus, mistä säädettäisiin 55 §:ssä.

Hallitus pitää ehdotettua sääntelyä tarkoituksenmukaisena, koska Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ei ole välttämättä käytännössä mahdollista itse järjestää kokeita ilman ulkopuolisen tahon tarjoamia palveluja. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla olisi ehdotetun mukaan oikeus purkaa sopimus, jollei sen ehtoja noudatettaisi. Tällä varmistettaisiin samalla, ettei julkisen hallintotehtävän antaminen vaarantaisi perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

12.3 Henkilötietojen suoja

Viranomaisen rekisteri ja julkinen tietopalvelu

Ehdotettu laki sisältäisi sääntelyä viranomaisen ylläpitämästä rekisteristä, johon tallennettaisiin myös henkilötietoja. Laki olisi tältä osin merkityksellinen perustuslain 10 §:ssä turvatus yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Jokaisen yksityiselämä on perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä säänneltävinä asioina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaika henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (PeVL 14/2018 vp, s. 2, PeVL 25/1998 vp, s. 2). Lailla sääntämisen vaatimus koskee myös mahdollisuutta luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (PeVL 11/2008 vp, s. 3, PeVL 12/2002 vp, s. 5). Yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta olennaista on lisäksi, että internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina (PeVL 35/2020 vp, s. 4, PeVL 2/2018 vp, s. 7, PeVL 17/2016 vp, s. 7, PeVL 32/2008 vp, s. 3/I).

Perustuslakivaliokunnan mukaan on lähtökohtaisesti riittävää, että sääntely täyttää tietosuojasetuksessa asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti tietosuojasetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyväisesti ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuojasetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (PeVL 14/2018 vp, s. 4–5.)

Tietosuojasetuksen lähtökohtana on, että käsiteltävien henkilötietojen olisi oltava riittäviä ja olennaisia ja rajoitettava siihen, mikä on välttämätöntä niiden käsittelyn tarkoitusten kannalta. Tietosuojasetuksen 6 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta. Tietosuojasetuksen mukaan käsittely on lainmukaista, jos se on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohta). Julkisen sektorin henkilötietojen käsittelyn tulisi lähtökohtaisesti perustua näihin henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteisiin.

Ehdotetun 44 §:n mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitäisi rekisteriä toimintailmoituksen tehneistä asennusliikkeistä ja käsiammutinliikkeistä, vastuuhenkilön pätevyystodistuksen saaneista henkilöistä sekä vastuuhenkilön kokeen hyväksytyistä suorittaneista henkilöistä. Lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitäisi rekisteriä hyväksymistään tarkastuslaitoksista. Kaikkiin edellä mainittuihin liittyisi tietyssä määrin henkilötietojen käsittelyä.

Rekisteröitävien henkilötietojen sisältö olisi 44 §:ssä säädetty tarkasti ja rekisteriin merkittäisiin ainoastaan sellaisia henkilötietoja, jotka ovat välttämättömiä valvonnassa sekä sen varmistamiseksi, että laissa tarkoitettuja palveluja tarvitsevat voivat varmistua toiminnan asianmukaisuudesta.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeus käsitellä henkilötietoja ehdotetulla tavalla perustuisi sen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Henkilötietojen sallittuja käyttötarkoituksia olisivat Turvallisuus- ja kemikaaliviraston suorittama valvonta ja tietojen antaminen yleisessä tietoverkossa laissa tarkoitettujen toimijoiden toiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi. Valvontatehtäviä varten oikeus saada henkilötietoja olisi laajempi kuin asianmukaisuuden varmistamiseksi, jolloin esimerkiksi henkilötunnuksia ei annettaisi jälkimmäiseen tarkoitukseen.

Ehdotetun 44 §:n 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pykälässä tarkoitettuna rekisterin rekisterinpitäjä. Rekisterinpitäjistä säätäminen on mahdollista kansallisen liikku- mavarana puitteissa yleisen tietosuojasetuksen nojalla (4 artiklan 7 kohta). Rekisterinpitäjistä säätämistä voidaan pitää erityisen perusteltuna silloin, kun rekisterinpitäjä on viranomainen tai rekisterinpitäjistä voisi muutoin olla epäselvyyttä. Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan jul- kisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Lailla säätämiseen kohdistuu yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta. Tätä on painotettu myös perustuslakivaliokunnan lausunto- käytännössä. Valiokunta on muun muassa edellyttänyt, että sääntelyn kohderyhmän tulee kyetä ilman vaikeuksia soveltamaan säännöksiä (esim. PeVL 60/2014 vp, s. 3/I). Lisäksi perustusla- kivaliokunta on etenkin perusoikeuskysymyksen säätelyn yhteydessä pitänyt välttämättö- mänä, että toimivaltainen viranomainen ilmenee laista yksiselitteisesti (PeVL 21/2001 vp, s. 4/I) tai muuten täsmällisesti (PeVL 47/2001 vp, s. 3/II) tai että ainakin viranomaisten toimival- tasuhteiden lähtökohdat (PeVL 45/2001 vp, s. 5/I) samoin kuin toimivallan siirtämisen edelly- tykset ilmenevät laista riittävän täsmällisesti (esim. PeVL 7/2001 vp, PeVL 65/2002 vp, s. 4/II).

Ehdotetun 45 §:n mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisteristä olisi julkisen tietopal- velun eli Turvallisuus- ja kemikaaliviraston verkkosivujen kautta mahdollista hakea asennus- liikkeiden, käsisammutinliikkeiden ja tarkastuslaitosten palveluihin liittyviä tietoja. Palvelun kautta olisi mahdollista saada tietoja asennus- tai käsisammutinliikkeiden nimistä, yritys- ja yh- teisötunnuksista, toimipaikkojen osoitteista, toimintaoikeuksista, rekisteröintitunnuksista sekä toiminnan vastuuhenkilön nimistä. Lisäksi tietoja saisi tarkastuslaitosten nimistä, toimipaikko- jen osoitteista, yritys- ja yhteisötunnuksista, rekisteröintitunnuksista ja valtuutusten laajuuk- sista. Tietoja voisi hakea vain yksittäisinä hakuina eli ei massahakuina.

Julkisen tietopalvelun kautta yritysten palveluja hankkivalla olisi pääsy tiettyihin henkilötietoi- hin, jotka ovat keskeisiä toimijoiden ammattipätevyyden tunnistettavuuden kannalta. Tietopal- velun tarkoitus on mahdollistaa asiantuntevien ja turvallisten palvelujen käyttöä, jolloin olisi perusteltua, että myös tiettyjä yrityksiin liittyviä henkilötietoja on yleisesti saatavilla. Julkisen tietopalvelun yhteiskunnallisten hyötyjen arvon voidaan arvioida perusoikeuksien toteutumisen turvaamisvaikutus huomioiden olevan sellainen, että se perustelee henkilötietojen suojan tie- tynasteisen rajoittamisen tietynlaisten henkilötietojen jakamisella julkisessa tietopalvelussa.

Ehdotetussa laissa olisi perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla säädetty rekisteröinnin tavoitteesta, rekisteröitävien henkilötietojen sisällöstä, niiden sallituista käyttötarkoituksista ja luovutettavuudesta sekä tietojen säilytysajasta ja rekisteröidyn oikeusturvasta.

Tiedonsaantioikeudet

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapi- tovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yk- sityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdol- lisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta tarpeellisiin tietoihin, jos tarkoitettu tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavalla luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus tietojen välttämättömyydestä jonkin tar- koituksen kannalta (PeVL 17/2016 vp, s. 2–3 ja siinä viitatu lausunnot). Esityksessä tiedon- saantioikeus sidottaisiin välttämättömyyteen. Lisäksi viranomaisten tiedonsaannin toimivaltaa rajoittaisivat hallintolain 2 luvun hyvän hallinnon periaatteet kuten suhteellisuusperiaate ja tar- koitussidonnaisuuden periaate.

Ehdotetun 46 §:n mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla olisi oikeus saada toimijoilta ja henkilöiltä tietoja, jotka ovat välttämättömiä ehdotetun lain valvontaa varten. Säännös on välttämätön asennus- ja käsisammutinliikkeisiin ja tarkastuslaitoksiin kohdistuvien veloitteiden tehokkaaksi valvomiseksi. Välttämättömyyskriteerin myötä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tiedonsaantioikeus olisi sidottu ehdotettuun lakiin sisältyvän valvontatehtävän suorittamiseen.

Perustuslakivaliokunta on myös katsonut, että salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomaisen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Ehdotetussa 47 §:n 1 momentissa säädetään Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeudesta saada valvonnan kannalta välttämättömät tiedot salassapitosäännösten estämättä. Ehdotetussa 47 §:n 2 momentissa säädetään Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeudesta luovuttaa valvonnassa saatuja tietoja tietyille laissa erikseen mainituille viranomaisille. Viranomaisilla olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tietoja, jotka ovat välttämättömiä niille osoitettujen tehtävien suorittamiseksi. Luovutettavat tiedot voisivat koskea yksityisen tai yhteisön taloudellista asemaa, liikesalaisuutta sekä yksityisen henkilökohtaisia oloja. Tietojen luovuttaminen olisi sidottu välttämättömyyskriteeriin.

12.4 Oikeusturva

Lakiehdotus sisältää useita toimivaltuuksia, jotka antavat viranomaiselle tai julkista hallintotehtävää hoitavalle taholle oikeuden päättää jonkun edusta tai oikeudesta, tai velvoittaa tekemään jotakin. Ehdotuksessa ei kuitenkaan ehdoteta uusia toimivaltuuksia eikä esitetty tuo merkittäviä muutoksia nykytilaan. Muutoksenhaku lain nojalla annettaviin hallintopäätöksiin tapahtuisi sen nojalla, mitä säädetään hallintolaissa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

12.5 Kotirauhan suoja

Lakiin ehdotetaan sääntelyä, jonka mukaan paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston haltijalla olisi oikeus päästä asuintilaan, kun se on välttämätöntä laitteiston tarkastuksesta huolehtimista varten. Ehdotettu sääntely on merkityksellistä perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattu kotirauhan kannalta.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen kotirauha on turvattu. Lailla voidaan perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan kuitenkin säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Perustuslakivaliokunnan kannan mukaan kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti kaikenlaiset pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat (PeVL 16/2004 vp, s. 5).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kotirauhan suoja rajoittavalla toimenpiteellä tulee olla selvä ja riittävän läheinen yhteys johonkin perustuslaissa turvattuun perusoikeussäännökseen, jotta tällainen toimenpide olisi välttämätön perusoikeuksien turvaamiseksi. Valiokunta on esimerkiksi katsonut palotarkastuksen kotirauhan piiriin ulottuvana toimenpiteenä olevan sillä tavoin välttämätön perusoikeuksien, kuten oikeuden elämään ja turvallisuuteen, sekä omaisuusdensuojan suojaamiseksi kuin perustuslaissa tarkoitetaan. Samoin onnettomuustutkintaa voidaan valiokunnan mukaan tehdä kotirauhan piirissä, vaikka yhteys perusoikeuksien turvaamiseen saattaa olla etäisempi, mutta voidaan yleisesti arvioida onnettomuustutkinnalla ehkäistävän tulevaisuuden perusoikeusuhkia (PeVL 31/1998 vp, s. 2/I).

Perustuslakivaliokunta on painottanut, että perustuslain 10 §:n 3 momentin sanamuoto on siinä mielessä ehdoton, että kotirauhan piiriin ulottuva tarkastus on sidottu välttämättömyysvaatimukseen, ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö on tämän mukaisesti vakiintunutta

(PeVL 54/2014 vp, s. 3 ja siinä viitatu lausunnot). Valiokunta on toistuvasti edellyttänyt toimipidevaltuuksia koskeviin säännöksiin kirjattavaksi, että tarkastus asunnossa voidaan toimittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi (PeVL 54/2014 vp, s. 3/I–II ja siinä viitatu lausunnot). Valiokunnan mukaan esimerkiksi laitteiden ja laitteistojen sähköturvallisuutta viranomaisen voi valvoa kotirauhan piiriin ulottuvin tarkastuksin sääntelyllä, josta käyvät riittävän täsmällisesti ilmi ne perusoikeuksien turvaamiseen liittyvät seikat, joiden valvomiseksi tarkastusvaltuudet ovat välttämättömiä ja joiden valvomiseksi tarkastus voidaan toimittaa (esimerkiksi ihmisten elämän ja turvallisuuden suojaaminen) ja joka on täsmennetty koskemaan tilanteita, joissa on konkreettinen ja perusteltu epäily perusoikeuksien vaarantumisesta (PeVL 39/2016 vp, s. 3–6).

Ehdotetun lain 18 §:ssä säädettäisiin paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston haltijan tai hänen edustajan oikeudesta päästä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan tarkastusta suorittavan henkilön kanssa, kun se on välttämätöntä 15–17 §:ssä säädetyn velvollisuuden toteuttamista varten eli laitteiston tarkastuksesta huolehtimiseksi. Käynti on järjestettävä tilan haltijalle sopivana aikana kohtuullisen ajan kuluessa, jollei työn kiireellisyys tai laatu muuta vaadi.

Ehdotettu 18 § annettaisiin perusoikeuksien turvaamiseksi. Paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot asennetaan yleensä säädösten tai viranomaisen lupamenettelyn velvoittamana rakennuksen paloturvallisuuden vuoksi. Laitteistoja voidaan asentaa säädösten velvoittamana myös asuinrakennuksiin, automaattisia sammutuslaitteistoja esimerkiksi puukerrostaloihin ja niin sanottuihin senioritaloihin. Laitteistojen säännöllisten tarkastusten tarkoituksena on varmistaa, että laitteistot ovat toimintakuntoisia ja että laitteistot täyttävät niitä koskevat vaatimukset käyttöikänsä ajan. Tarkastus voi tällöin olla tarpeen myös asuntona käytettävissä tiloissa.

Velvoite huolehtia tarkastuksista olisi laitteiston haltijalla, ja tarkastuksia tekisivät Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymät tarkastuslaitokset. Laissa säädettyjä tarkastuksia tehdessään tarkastuslaitokset hoitavat julkista hallintotehtävää. Tarkastuslaitokset ovat kuitenkin yksityisiä yrityksiä, eikä tarkastuslaitoksille voi säätää itsenäistä toimivaltaa ulottaa tarkastuksia kotirauhan suojaamaan paikkaan. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut, että kotirauhan piiriin kohdistuvat tarkastusvaltuudet merkitsevät oikeutta puuttua merkittävällä tavalla perustuslaissa jokaiselle turvattuun kotirauhan suojaan, eikä tällaista valtuutta voida näin ollen antaa yksityiselle tavallisella lailla (PeVL 62/2010 vp, s. 6).

Ehdotettua 18 §:ää vastaavia säännöksiä sisältyy voimassa olevaan oikeuteen esimerkiksi asunto-osakeyhtiölaissa (8 luvun 1 §), asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (26 §) ja asuinhuoneiston vuokrauksesta annetussa laissa (22 §). Niissä kyse on muun ohella omistajan perustuslain 15 §:n mukaisen omaisuuden suojan turvaamisesta. Kyseiset säädökset ovat tällä hetkellä mahdollistaneet asuintiloihin asennettujen laitteistojen tarkastukset. Laitteiston haltijan huolehtimisvelvoite koskisi kuitenkin kaikkia asuntoja ja asumismuotoja silloinkin, kun velvoitteesta ei olisi säädetty erikseen asumismuotoa koskevassa erityislainsäädännössä. Siksi oikeudesta päästä asuntoon säädettäisiin vastaavasti kuin pelustuslain 17 §:ssä. Pelustuslain muuttamista koskevassa lausunnossaan perustuslakivaliokunta katsoi, että huoneistoon pääsyn edellytys on tällöin kiinnitettävä tarpeellisuuden asemesta välttämättömyyteen laissa säädetyn velvollisuuden toteuttamista varten (PeVL 76/2022 vp, s. 3).

Ehdotetun säännöksen voidaan katsoa täyttävän perustuslain 10 §:n 3 momentissa tavallisen lain säätämiseksi asetetut kriteerit.

12.6 Asetuksenantovaltuudet

Perustuslain 80 §:n mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaisesti lainsäädäntövallan delegoinnin sallittavuuden arvioinnissa kiinnitetään yleisesti huomiota valtuuttavan säännöksen täsmällisyyteen ja tarkkarajaisuuteen (HE 1/1998 vp, s. 131, PeVL 11/1999 vp, s. 2/D). Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on myös tuotu esiin perustuslain 80 §:n 1 momentin eräänä lähtökohtana se, että ministeriölle voidaan osoittaa asetuksenantovaltaa lähinnä teknisluonteisissa sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisehköissä asioissa (PeVL 33/2004 vp, s. 6).

Ehdotettu laki sisältää useita asetuksenantovaltuuksia. Sisäministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin ehdotetun 5 §:n mukaan paloilmoitin ja automaattisen sammutuslaitteiston toiminnallisista vaatimuksista. Lisäksi sisäministeriön asetuksella voitaisiin antaa ehdotetun 6 §:n mukaan tarkempia säännöksiä laitteiston perusmäärittelyistä laadittavan selvityksen sisällöstä ja ehdotetun 7 §:n mukaan laitteiston asennustodistuksen sisällöstä.

Sisäministeriön asetuksella voitaisiin antaa ehdotetun 25 §:n mukaan tarkempia säännöksiä käsisammuttimen tarkastukseen sisältyvistä toimenpiteistä ja asioista, jotka on otettava huomioon tarkastuksessa, ja ehdotetun 27 §:n mukaan käsisammuttimen huoltoon sisältyvistä toimenpiteistä ja asioista, jotka on otettava huomioon huollossa.

Sisäministeriön asetuksella voitaisiin antaa ehdotetun 36 §:n mukaan tarkempia säännöksiä lain soveltamisalaan kuuluvan tuotteen turvalliseen asentamiseen ja käyttöön liittyvistä tuotteen ominaisuuksista sekä tuotteen toiminnalle ja käyttötavalle asetettavista vaatimuksista. Sisäministeriön asetuksella voitaisiin antaa ehdotetun 37 §:n mukaan tarkempia säännöksiä tuotteen turvalliseen asentamiseen ja käyttöön liittyvistä tuotteesta annettavista tiedoista, tuotteen asennus-, käyttö- ja huolto-ohjeiden sisällöstä sekä tuotteeseen tehtävistä merkinnöistä.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa ehdotetun 39 §:n mukaan tarkempia säännöksiä väestönsuojan laitteiden ja varusteiden ominaisuuksille, toiminnalle ja käyttötavalle asetettavista vaatimuksista, tuotteista annettavista tiedoista, tuotteen mukana toimitettavien asennus-, käyttö ja huolto-ohjeiden sisällöstä sekä tuotteisiin tehtävistä merkinnöistä.

Valtuutussäännökset on sijoitettu ja asiallisesti kytketty säänneltävää asiaa koskevaan pykälään. Esitetyt valtuudet on kuvattu täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Sisäministeriölle annettavat valtuudet koskisivat teknisluonteisia asiakokonaisuuksia, joiden merkitys ei edellytä käsittelyä valtioneuvostossa. Valtuutussäännösten voi katsoa täyttävän perustuslain 80 §:n vaatimukset.

12.7 Ahvenanmaan toimivalta

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä säädetään valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallan jaosta. Ehdotettu sääntely sisältää sekä valtakunnan toimivaltaan että maakunnan toimivaltaan kuuluvia kokonaisuuksia.

Itsehallintolain 18 §:n 6 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta pelastustointia koskevissa asioissa. Itsehallintolain 27 §:n 28 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat kuitenkin väestönsuojelua koskevat asiat.

Ahvenanmaan maakunnalla on oma pelastuslaki (Räddningslag (2006:106) för landskapet Åland). Voimassa olevaa laitelakia vastaava sääntely, pois lukien väestönsuojien laitteita ja varusteita koskevat vaatimukset, on annettu maakunnan pelastuslain nojalla annetulla asetuksella (Landskapsförordning (2006:112) om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet). Tarkempien vaatimusten osalta asetuksessa viitataan laitelain nojalla annettuihin sisäministeriön asetuksiin. Lisäksi kyseisessä maakunnan asetuksessa säädetään, että Turvallisuus- ja kemikaaliviraston laitelain perusteella antamien hyväksyntöjen ja pätevyyksien vastaavuudesta Ahvenanmaalla päättää maakunnan hallitus. Paloturvallisuuslaitteiden kunnossapidosta ja valvonnasta säädetään maakunnan pelastuslaissa.

Itsehallintolain 18 §:n 7 kohdan mukaan rakennustointa koskevat asiat kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan. Rakentamisesta säädetään maakunnan kaavoitus- ja rakennuslaissa (Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland). Laki sisältää myös rakennustuotteita ja rakennustuotteiden markkinavalvontaa koskevat säännökset. Lain nojalla annetuissa rakentamismääräyksissä (Landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling) on säädetty toiminnallisia vaatimuksia paloteknisille laitteistoille kuten paloilmoittimille ja automaattisille sammutuslaitteistoille.

Itsehallintolain 18 §:n 22 kohdan mukaan elinkeinotoimintaa koskevat asiat kuuluvat tietyin rajoituksin Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Ahvenanmaan maakunnalla on muun muassa oma markkinavalvontalaki (Landskapslag (2017:37) om marknadskontrollen av vissa produkter).

Nyt ehdotettu sääntely koskee pääosin asioita, jotka itsehallintolain mukaan kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Tällaisia ovat paloilmoittimia ja automaattisia sammutuslaitteistoja, käsisammuttimien tarkastusta ja huoltoa sekä tuotteiden vaatimuksia koskevat säännösehdotukset näiden valvonta mukaan lukien. Itsehallintolain 27 §:n 28 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat väestönsuojelua koskevat asiat. Näin ollen ehdotetun sääntelyn osalta valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat väestönsuojelun alaan luettavat säännökset eli väestönsuojien varusteita ja laitteita koskevat tuotevaatimukset.

12.8 Säättämisyjärjestyksen arviointi

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

eräistä paloturvallisuuslaitteista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään:

- 1) rakennuksiin kiinteästi asennettavien paloilmointimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen vaatimuksista, asennus-, huolto- ja tarkastustöistä, tarkastusvelvoitteesta ja tarkastuksen määrävälisestä;
- 2) käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöistä, tarkastus- ja huoltovelvoitteesta ja tarkastuksen ja huollon määrävälisestä; sekä
- 3) näiden valvonnasta.

Tässä laissa säädetään myös tuotteiden vaatimuksista ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta. Lakia sovelletaan seuraaviin tuotteisiin:

- 1) käsisammuttimet;
- 2) sammutuspeitteet ja muut käsin käytettävät, kannettavat alkusammutustuotteet, jotka on tarkoitettu tulipalon sammuttamiseen palon alkuvaiheessa;
- 3) palovaroittimet ja häkävaroittimet;
- 4) rakennukseen asennettavan paloilmointimen osaksi tarkoitetut laitteet;
- 5) rakennukseen asennettavan automaattisen sammutuslaitteiston osaksi tarkoitetut laitteet;
- 6) rakennukseen asennettavaksi tarkoitetut sammutuslaitteet;
- 7) rakennukseen asennettavaksi tarkoitetut savunpoistoluukut, savunpoistopuhaltimet ja savusulut;
- 8) poistumisreittien merkitsemiseen ja valaisemiseen tarkoitetut poistumisvalaistustuotteet kuten poistumisopasteet ja -valaisimet;
- 9) panospolttoiset tehdasvalmisteiset tulisijat, jotka on tarkoitettu kiinteiden aineiden polttamiseen, rakennuksen savuhormiin liitettäväksi ja tuottamaan lämpöä tilaan, johon ne on asennettu;
- 10) väestönsuojien rakentamiseen ja varustamiseen tarkoitetut tuotteet.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos muussa laissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä tuotteiden markkinoille saattamisesta tai käyttöön luovuttamisesta, niitä sovelletaan tämän lain asemesta.

Rakentamisen luvanvaraisuudesta, rakentamiselle asetettavista vaatimuksista, rakennustuotteiden ominaisuuksista sekä rakennustyön valvonnasta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999).

Rakennusten paloturvallisuuslaitteiden kunnossapidosta ja kunnossapidon valvonnasta säädetään pelastuslaissa (379/2011).

Käsisammuttimen painesäiliön turvallisuusvaatimuksista ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta säädetään painelaitelaissa (1144/2016). Käsisammuttimen määräaikaistarkastuksesta painelaitteena säädetään lisäksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (541/2023).

Kuluttajien käyttöön tarkoitettujen tuotteiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuudesta säädetään lisäksi kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011).

Yhdenmukaistettujen tuotestandardien piiriin kuuluvien rakennustuotteiden ominaisuuksien ilmoittamisesta ja CE-merkinnästä säädetään rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 305/2011.

Markkinavalvonnasta, valvontaviranomaisista ja muutoksenhausta markkinavalvontaviranomaisen päätöksiin säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016). Mainitussa laissa tarkoitettuna talouden toimijana pidetään tämän lain 40 §:n mukaista toiminnanharjoittajaa.

CE-merkittyjen rakennustuotteiden markkinavalvonnasta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *paloilmoittimella* laitteistoa, joka havaitsee alkavan palon, antaa palosta hälytyksen paikallisesti, ja automaattisesti ja välittömästi ilmoittaa alkavasta palosta ja laitteiston toimintavalmiutta vaarantavista vioista;

2) *automaattisella sammutuslaitteistolla* laitteistoa, joka havaitsee tulipalon ja sammuttaa sen alkuvaiheessaan tai pitää palon hallinnassa, kunnes sammutus saadaan suoritetuksi;

3) *asennusliikkeellä* toiminnanharjoittajaa, joka tekee paloilmoittimien tai automaattisten sammutuslaitteistojen asennus- ja huoltotöitä;

4) *tarkastuslaitoksella* Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymää organisaatiota, jolla on oikeus tehdä tässä laissa säädettyjä paloilmoittimien tai automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksia;

5) *käsisammuttimella* kannettavaa ja käsin käytettävää sammutinta, jonka paino toimintakuntoisena on korkeintaan 20 kg;

6) *käsisammutinliikkeellä* toiminnanharjoittajaa, joka tarkastaa tai huoltaa käsisammuttimia;

7) *pelastusviranomaisella* pelastuslain 26 §:n 2 momentissa tarkoitettua pelastusviranomaista.

2 luku

Paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot

4 §

Paloilmoittimia ja automaattisia sammutuslaitteistoja koskevien vaatimusten soveltamisala

Paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen toteutusta, huoltoa ja tarkastuksia koskevat vaatimukset koskevat laitteistoja, joiden asentaminen perustuu laissa tai muussa säädöksessä olevaan velvoitteeseen, rakennuslupa- tai muuhun viranomaisen lupamenettelyyn. Vaatimukset koskevat myös laitteistoja, joiden paloilmotukset liitetään Häätäkeskuslaitoksen häätäkeskustietojärjestelmään sekä laitteistoja, jotka liitetään vesihuoltolaitoksen verkostoon tai rakennuksen vesi- ja viemärlaitteistoon.

5 §

Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston toteutusta koskevat vaatimukset

Paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot on suunniteltava ja asennettava niin, että laitteistot toimivat asianmukaisesti ja luotettavasti, eikä niistä aiheudu vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle eikä ympäristölle. Laitteistot on rakennettava kyseiseen käyttöön ja olosuhteisiin tarkoitetuista laitteista, komponenteista ja tarvikkeista, jotka ovat niitä koskevien vaatimusten mukaisia.

Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston toteutuksessa on otettava huomioon laitteiston käyttötarkoitus, suojattavassa kohteessa harjoitettava toiminta, suojattavan kohteen olosuhteet ja yhteensopivuus laitteiston toimintaan mahdollisesti vaikuttavien muiden järjestelmien kanssa. Laitteiston on täytettävä toiminnalliset vaatimukset, jotka koskevat laitteiston ominaisuuksia, laitteiston toiminnan luotettavuutta, eri laitteiden keskinäistä yhteensopivuutta ja suojausta häätävaikutuksilta. Toiminnalliset vaatimukset koskevat myös laitteiston erheellisen toiminnan ehkäisyä sekä tarpeellisia merkintöjä ja opasteita.

Sisäministeriön asetuksella säädetään tarkemmin paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston toiminnallisista vaatimuksista.

6 §

Laitteiston perusmäärittelyt

Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston toteutusta koskevista perusmäärittelyistä on laadittava selvitys, jossa kuvataan suojauksen laajuus, laitteiston mitoitusperusteet ja muut määrittelyt, joiden perusteella voidaan arvioida suunnitellun ratkaisun olevan 5 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen. Selvitys on laadittava myös laitteiston merkittävistä muutos- ja laajennustöistä. Merkittäviksi muutos- ja laajennustöiksi katsotaan sellaiset työt, joita varten tarvitaan rakennuslupa tai muu viranomaishyväksyntä, tai jotka ovat vaativuudeltaan tai laajuudeltaan muuten rinnastettavissa uuden laitteiston asentamiseen.

Selvitys laitteiston perusmäärittelyistä on toimitettava tiedoksi pelastusviranomaiselle.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä perusmäärittelyistä laadittavan selvityksen sisällöstä.

7 §

Asennustodistus

Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston toteutuksesta on laadittava asennustodistus, jossa kuvataan laitteiston tekninen toteutus ja kerrotaan toimintakunnon varmentamiseksi tehdyt testaukset ja muut toimenpiteet. Asennustodistus on laadittava myös laitteiston laajennus-, muutos- ja korjaustöistä vähäisiksi katsottavia töitä lukuun ottamatta.

Asennustodistuksen on sisällettävä laitteiston käytössä ja kunnossapidossa tarvittavat tiedot ja ohjeet. Näiden on oltava suomen tai ruotsin kielellä.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä asennustodistuksen sisällystä.

8 §

Asennusliikkeen velvollisuudet

Asennusliikkeen on varmistettava, että paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston asennus- ja huoltotyöt tehdään asiantuntevasti ja huolellisesti noudattaen hyvää teknistä käytäntöä.

Asennusliikkeen on ennen laitteiston käyttöönottoa varmistettava, että laitteisto on 5 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen. Asennusliikkeen on tehtävä kattavat toimintatestaukset.

Asennusliike laatii asennustodistuksen ja luovuttaa sen liitteineen laitteiston haltijalle.

9 §

Asennusliikkeenä toimimisen edellytykset

Asennusliikkeen on nimettävä vähintään yksi vastuuhenkilö, jonka on oltava toiminnanharjoittaja tai asianomaisen asennusliikkeen palveluksessa ja jolla on 13 §:ssä tarkoitettu pätevyystodistus asennusliikkeen harjoittamalla asennus- ja huoltotoiminnan alalla. Vastuuhenkilöllä on oltava tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia tehtävästään.

Asennusliikkeen on nimettävä uusi vastuuhenkilö kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vastuuhenkilö vaihtuu tai on estynyt hoitamasta tehtäväänsä muuten kuin lyhytaikaisen poissaolon vuoksi.

Asennusliikkeen käytössä on oltava asennus- ja huoltotyön edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät sekä laitekohtaiset ohjelmistot.

10 §

Asennusliikkeen toimintailmoitus

Asennusliikkeen on ennen toiminnan aloittamista tehtävä ilmoitus valvontaa varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Jos ilmoitus sisältää kaikki vaaditut tiedot, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto lähettää asennusliikkeelle ilmoituksesta vahvistuksen, jonka saatuaan asennusliike voi aloittaa toiminnan.

Ilmoituksen on sisällettävä tiedot toiminnanharjoittajasta ja vastuuhenkilöstä sekä harjoitettavan asennus- ja huoltotoiminnan alasta. Ilmoituksessa on selvitettävä, että 9 §:ssä asetetut vaatimukset täyttyvät. Ilmoituksesta on käytävä ilmi vastuuhenkilön suostumus tehtäväänsä. Lisäksi ilmoituksessa on mainittava rekisteriin merkitsemistä varten 44 §:n 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettut tiedot.

Tässä pykälässä säädettyissä asioissa sekä muissa toiminnan kannalta oleellisissa asioissa tapahtuvista muutoksista on ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kuukauden kuluessa muutoksesta.

11 §

Asennusliikkeen vastuuhenkilön tehtävät

Asennusliikkeen vastuuhenkilön tehtävänä on huolehtia siitä, että:

- 1) asennus- ja huoltotöissä noudatetaan tätä lakia;
- 2) laitteisto on tehdyn asennus- tai huoltotyön osalta lain vaatimusten mukainen;

3) asennus- ja huoltotöitä tekevillä henkilöillä on tarvittava osaaminen ja heidät on perehdytetty tehtäviinsä.

Asennusliikkeen vastuuhenkilö allekirjoittaa asennustodistuksen.

Vastuuhenkilön on tunnettava laitteistojen toteutusta koskevat vaatimukset ja ylläpidettävä ammattitaitoaan.

12 §

Asennusliikkeen vastuuhenkilön koe

Asennusliikkeen vastuuhenkilön kokeella osoitetaan, että henkilöllä on tehtävässä tarvittavat tiedot ja taidot sekä suunnittelu-, asennus- ja huoltotöihin liittyvien säädösten, standardien ja ohjeiden tuntemus. Vastuuhenkilön koe on teoriakoe. Koe koskee yksilöityä asennus- ja huoltotoiminnan alaa.

Kokeen järjestämisestä ja kokeesta annettavasta todistuksesta säädetään 52 §:ssä.

13 §

Asennusliikkeen vastuuhenkilön pätevyystodistus

Vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset ovat:

1) todistus suoritetusta 12 §:n mukaisesta vastuuhenkilön kokeesta;
2) yhteensä vähintään kolmen vuoden pituinen ja vastuuhenkilön tehtäviin nähden riittävän laaja-alainen työkokemus paloilmotimien tai automaattisten sammutuslaitteistojen suunnittelu-, asennus- tai huoltotöistä.

Pätevyystodistuksessa yksilöidään mitä asennus- ja huoltotoiminnan alaa se koskee. Aloja ovat:

- 1) paloilmotimien asennus- ja huoltotyöt;
- 2) sprinklerilaitteistojen asennus- ja huoltotyöt;
- 3) vesisumulaitteistojen asennus- ja huoltotyöt;
- 4) kaasusammutuslaitteistojen asennus- ja huoltotyöt;
- 5) aerosolisammutuslaitteistojen asennus- ja huoltotyöt;
- 6) vaahtosammutuslaitteistojen asennus- ja huoltotyöt;
- 7) muu yksilöitävissä oleva ala.

14 §

Asennusliikkeen vastuuhenkilön pätevyuden todentaminen

Vastuuhenkilön pätevyyttä haetaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta. Hakemuksessa on yksilöitävä mitä asennus- ja huoltotoiminnan alaa hakemus koskee ja selvitettävä, että 13 §:n 1 momentissa säädetyt vaatimukset täyttyvät. Lisäksi hakemuksessa on mainittava rekisteriin merkitsemistä varten 44 §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen. Pätevyystodistus on voimassa toistaiseksi.

15 §

Paloilmotimen ja automaattisen sammutuslaitteiston varmennustarkastus

Paloilmoittimelle ja automaattiselle sammutuslaitteistolle on tehtävä varmennustarkastus ennen laitteiston käyttöönottoa. Varmennustarkastus on tehtävä myös laitteiston merkittävälle muutos- ja laajennustyölle.

Varmennustarkastuksessa on riittävässä laajuudessa pistokokein tai muulla soveltuvalla tavalla varmistettava, että:

- 1) laitteisto täyttää toteutukselle säädetyt vaatimukset;
- 2) laitteistosta on laadittu asennustodistus ja laitteisto on sen mukainen;
- 3) asennusliike on tehnyt laitteiston toimintatestaukset ja tarkastukset;
- 4) laitteisto on tarkoitukseen sopiva ja toimintakuntoinen;
- 5) laitteisto antaa ja välittää tarvittavat hälytykset ja ilmoitukset.

Asennusliikkeen on huolehdittava varmennustarkastuksesta. Jos asennusliike laiminlyö velvollisuutensa tai on estynyt huolehtimaan siitä, on laitteiston haltijan huolehdittava tarkastuksesta. Varmennustarkastuksen tekee tarkastuslaitos.

16 §

Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston määräaikaistarkastus

Paloilmoittimelle ja automaattiselle sammutuslaitteistolle on tehtävä määräaikaistarkastus kolmen vuoden välein. Uuden laitteiston ensimmäinen määräaikaistarkastus on kuitenkin tehtävä 12–18 kuukauden kuluessa laitteiston varmennustarkastuksesta.

Määräaikaistarkastuksessa on riittävässä laajuudessa pistokokein tai muulla soveltuvalla tavalla varmistettava, että:

- 1) laitteisto on tarkoitukseen sopiva ja toimintakuntoinen;
- 2) laitteiston hälytykset ja ilmoitukset ovat toimintakunnossa;
- 3) laitteiston muutos- ja korjaustyöt on teetetty asennusliikkeellä ja niistä on asianmukaiset asiakirjat;
- 4) laitteistolla on ajantasainen huolto- ja kunnossapito-ohjelma;
- 5) hätäkeskukseen kytketyn laitteiston yhteyshenkilön tiedot ovat ajan tasalla;
- 6) laitteiston kunnossapito on riittävää toimintakunnon ylläpitämiseksi.

Laitteiston haltijan on huolehdittava laitteiston määräaikaistarkastuksesta. Määräaikaistarkastuksen tekee tarkastuslaitos.

17 §

Vakavat puutteet ja uusintatarkastus

Jos tarkastuslaitos varmennustarkastuksessa toteaa laitteistossa vakavia puutteita tai jos laitteiston asentaminen on niin keskeneräinen, ettei laitteiston toimintakunnosta voida varmistua, tarkastuslaitos keskeyttää tarkastuksen.

Jos tarkastuslaitos määräaikaistarkastuksessa toteaa laitteiston toimintakuntoon, käytettävyyteen tai luotettavuuteen vaikuttavia vakavia puutteita, tarkastuslaitoksen on määrättävä laitteisto tarkastettavaksi uudelleen.

Laitteiston haltijan on tilattava uusintatarkastus kolmen kuukauden kuluessa tarkastusmääräyksen antamisesta.

Tarkastuslaitoksen on ilmoitettava tarkastuksessa havaitsemistaan vakavista puutteista ja uusintatarkastuksen määräämisestä pelastusviranomaiselle.

18 §

Laitteiston haltijan oikeus päästä asuntoon

Laitteiston haltijalla tai hänen edustajallaan on 15–17 §:n mukaista tarkastusta suorittavan henkilön kanssa oikeus päästä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan, kun se on välttämätöntä 15–17 §:ssä säädetyn velvollisuuden toteuttamista varten. Käynti on järjestettävä tilan haltijalle sopivana aikana kohtuullisen ajan kuluessa, jollei työn kiireellisyys tai laatu muuta vaadi.

19 §

Tarkastuspöytäkirja

Tarkastuslaitoksen on laadittava laitteiston haltijan käyttöön tarkastuspöytäkirja, josta käy ilmi:

- 1) kohteen yksilöintitiedot;
- 2) tehdyn tarkastuksen ja seuraavan tarkastuksen ajankohta;
- 3) tarkastuksen kulku ja tehdyt tarkastustoimenpiteet;
- 4) selvitys laitteiston säännösten ja vaatimusten mukaisuudesta;
- 5) havaitut laitteistoon ja sen toimintakuntoon liittyvät puutteet.

Laitteiston haltijan on säilytettävä varmennustarkastuksen tarkastuspöytäkirja vähintään viisi vuotta. Määräaikaistarkastuksen ja uusintatarkastuksen tarkastuspöytäkirjat sekä osoitus pöytäkirjassa esitettyjen puutteiden korjaamisesta laitteiston haltijan on säilytettävä vähintään seuraavaan määräaikaistarkastukseen saakka.

Tarkastuslaitoksen on toimitettava tarkastuspöytäkirja tiedoksi pelastusviranomaiselle. Varmennustarkastuksen tarkastuspöytäkirja on toimitettava myös asennusliikkeelle.

20 §

Tarkastustarra

Kun laitteiston toimintakunto on tarkastuksessa varmistettu, tarkastuslaitoksen on kiinnitettävä paloilmotinkeskukseen tai vastaavaan kohtaan tarkastustarra, josta käy ilmi tarkastuslaitoksen nimi, tarkastusajankohta ja seuraavan määräaikaistarkastuksen ajankohta.

21 §

Tarkastuslaitoksen hyväksyminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto hyväksyy hakemuksesta tarkastuslaitoksen tekemään 15–17 §:ssä tarkoitettuja paloilmotintimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksia varmistuttuaan, että hyväksymisen edellytykset täyttyvät.

Hyväksymispäätöksessä määritellään tarkastuslaitoksen pätevyysalue, vahvistetaan laitoksen valvontaan liittyvät järjestelyt sekä asetetaan tarvittaessa laitoksen toimintaa koskevia vaatimuksia, rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan tehtävien asianmukainen suorittaminen. Päätös voidaan antaa määräajaksi.

22 §

Tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytykset

Tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) laitos on Suomessa rekisteröity oikeushenkilö tai sen osa;
- 2) laitos on tarkastustehtäviä koskevassa toiminnassaan riippumaton ja puolueeton;

3) laitoksella on käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä, jonka toiminnan riippumattomuus ja puolueettomuus tarkastustehtävissä on varmistettu;

4) laitoksella on käytössään toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät;

5) laitoksella on puolueettomasti arvioitu ja valvottu järjestelmä, jolla toiminnan laatu varmistetaan, sekä asianmukaiset ohjeet toimintaa ja sen seurantaan varten;

6) laitoksella on tarkastuslaitostehtäviin liittyvien asiakirjojen luotettava ja tarkoituksenmukainen ylläpito- ja tallennusjärjestelmä;

7) laitoksella on toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen riittävä vastuuvakuutus toiminnasta aiheutuvien vahinkojen korvaamiseksi.

Tarkastuslaitoksen on osoitettava Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikön (FINAS-akkreditointipalvelu) akkreditoinnilla täyttävänsä 1 momentissa säädetty edellytykset.

Tarkastuslaitos voi teettää alihankkijalla osatoimenpiteitä tarkastustehtäviensä suorittamisessa, jos alihankkija täyttää 1 momentissa säädetty edellytykset. Tarkastuslaitos vastaa alihankkijalla teettämästään työstä. Laitoksen on pidettävä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston saatavilla asiakirjat, jotka koskevat alihankkijan pätevyyden arviointia. Laitoksen on viipymättä tehtävä ilmoitus käyttämästään alihankkijasta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle rekisteriin merkitsemistä varten. Ilmoituksessa on mainittava 44 §:n 5 momentin 5 kohdassa tarkoitettut tiedot.

Tarkastuslaitoksen on ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaikista muutoksista, joilla on vaikutusta hyväksymisen edellytysten täyttymiseen.

23 §

Tarkastuslaitostehtävien suorittaminen

Tarkastuslaitoksen on suoritettava paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastukset ammattitaitoisesti ja noudattaen hyvää tarkastuskäytäntöä.

Tarkastuslaitoksen on seurattava toimialansa säännösten ja standardien kehittymistä sekä toimittava yhteistyössä toimialansa muiden tarkastuslaitosten kanssa toimintatapojen riittävän yhdenmukaisuuden varmistamiseksi.

Tarkastuslaitoksen ja sen käyttämän alihankkijan henkilökunta toimii tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan rikosoikeudellisella virkavastuulla. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tarkastuslaitoksen on annettava vuosittain toiminnastaan kertomus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

3 luku

Käsisammuttimien tarkastus ja huolto

24 §

Velvollisuus huolehtia käsisammuttimen tarkastuksesta

Käsisammuttimen omistajan tai haltijan on huolehdittava, että käsisammuttimelle tehdään tarkastus kahden vuoden välein. Jos käsisammutinta säilytetään paikassa, jossa se on alttiina kosteudelle, tärinälle, lämpötilan vaihtelulle tai pakkaselle, on tarkastus tehtävä vuoden välein. Käsisammuttimen tarkastuksia tekee käsisammutinliike.

Käsisammuttimen ensimmäisen tarkastuksen ajankohta määrittyy käsisammuttimeen merkitystä valmistusajankohdasta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta kotitalous- tai muuhun vastaavaan yksityiseen käyttöön hankittuun käsisammuttimeen. Liikennevälineiden käsisammuttimien tarkastukseen sovelletaan tätä lukua, jos muussa laissa ei ole tästä poikkeavia säännöksiä.

25 §

Käsisammuttimen tarkastuksen sisältö

Käsisammuttimen tarkastuksessa tarkastetaan käsisammuttimen toimintakunto. Tarkastuksessa varmistetaan, että käsisammuttimessa ei ole toimintaa häiritseviä vikoja tai puutteita ja että käsisammuttimeen kiinnitetyn käyttö- ja huolto-ohjeen (*etiketin*) tiedot ovat luettavissa.

Tarkastuksessa on otettava huomioon käsisammuttimen ominaisuudet ja erityispiirteet sekä mallikohtaiset tarkastusta ja huoltoa koskevat ohjeet.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käsisammuttimen tarkastukseen sisältyvistä toimenpiteistä ja asioista, jotka on otettava huomioon tarkastuksessa.

26 §

Velvollisuus huolehtia käsisammuttimen huollosta

Käsisammuttimen omistajan tai haltijan on huolehdittava, että käsisammuttimelle tehdään huolto enintään kymmenen vuoden välein, ellei käsisammuttimen etikettiin ole merkitty lyhyempää huoltoväliä. Käsisammuttimen huoltoja tekee käsisammuttinliike.

Käsisammuttimen ensimmäisen huollon ajankohta määrittyy käsisammuttimeen merkitystä valmistusajankohdasta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta kotitalous- tai muuhun vastaavaan yksityiseen käyttöön hankittuun käsisammuttimeen. Liikennevälineiden käsisammuttimien huoltoon sovelletaan tätä lukua, jos muussa laissa ei ole tästä poikkeavia säännöksiä.

27 §

Käsisammuttimen huollon sisältö

Käsisammuttimen huollossa käsisammutin tarkastetaan ja huolletaan toimintakuntoiseksi. Huollossa käsisammutin tyhjennetään, säiliön kunto tarkastetaan ja käsisammuttimen osat puhdistetaan, kunnostetaan tai uusitaan. Käsisammutin kootaan ja täytetään uudelleen sekä tarkastetaan käsisammuttimen tiiveys.

Huollossa on otettava huomioon käsisammuttimen ominaisuudet ja erityispiirteet sekä mallikohtaiset tarkastusta ja huoltoa koskevat ohjeet. Huollossa on käytettävä käsisammuttimeen soveltuvia mallikohtaisia varaosia ja tarvikkeita sekä sammuttimen etiketin mukaisia sammutteita ja punneaineita.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käsisammuttimen huoltoon sisältyvistä toimenpiteistä ja asioista, jotka on otettava huomioon huollossa.

28 §

Tarkastus- ja huoltotarrat

Käsisammuttinliikkeen on kiinnitettävä tarkastettuun ja toimintakuntoiseen käsisammuttimeen tarkastustarra, josta on käytävä ilmi käsisammuttinliikkeen nimi ja yritys- ja yhteisötunnus sekä tarkastusajankohta ja käsisammuttimen sijoituspaikan mukainen seuraavan tarkastuksen

ajankohta kuukauden tarkkuudella. Tarkastustarran on oltava helposti luettavissa, eikä se saa peittää käsiammuttimen etikettiä ja muita merkintöjä.

Käsiammutinliikkeen on kiinnitettävä huollettuun käsiammuttimeen sekä tarkastus- että huoltotarra. Huoltotarrasta on käytävä ilmi käsiammutinliikkeen nimi ja yritys- ja yhteisötunnus sekä huollon ajankohta. Huoltotarra ei saa peittää käsiammuttimen etikettiä ja muita merkintöjä.

29 §

Käsiammutinliikkeen velvollisuudet

Käsiammutinliikkeen on tehtävä tarkastus- ja huoltotyöt asiantuntevasti ja huolellisesti noudattaen hyvää tarkastus- ja huoltokäytäntöä. Tarkastus- ja huoltotyöt on tehtävä sammuttimen turvallisuuden ja toimintavarmuuden varmistavalla tavalla ja niin, että ei aiheuteta vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle eikä ympäristölle.

30 §

Käsiammutinliikkeenä toimimisen edellytykset

Käsiammutinliikkeen on nimettävä vähintään yksi vastuuhenkilö, jonka on oltava toiminnanharjoittaja tai asianomaisen käsiammutinliikkeen palveluksessa ja jolla on 34 §:ssä tarkoitettu pätevyystodistus. Vastuuhenkilöllä on oltava tosiasialliset mahdollisuudet huolehtia tehtävästään.

Käsiammutinliikkeen on nimettävä uusi vastuuhenkilö kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vastuuhenkilö vaihtuu tai on estynyt hoitamasta tehtävänsä muuten kuin lyhytaikaisen poissaolon vuoksi.

Käsiammutinliikkeen käytössä on oltava töiden edellyttämät asianmukaiset tilat ja työvälineet.

31 §

Käsiammutinliikkeen toimintailmoitus

Käsiammutinliikkeen on ennen toiminnan aloittamista tehtävä ilmoitus valvontaa varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Jos ilmoitus sisältää kaikki vaaditut tiedot, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto lähettää käsiammutinliikkeelle ilmoituksesta vahvistuksen, jonka saatuaan käsiammutinliike voi aloittaa toiminnan.

Ilmoituksen on sisällettävä tiedot toiminnanharjoittajasta ja vastuuhenkilöstä. Ilmoituksessa on selvitettävä, että 30 §:ssä asetetut vaatimukset täyttyvät. Ilmoituksesta on käytävä ilmi vastuuhenkilön suostumus tehtävänsä. Lisäksi ilmoituksessa on mainittava rekisteriin merkitsemistä varten 44 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut tiedot.

Tässä pykälässä säädetyissä asioissa sekä muissa toiminnan kannalta oleellisissa asioissa tapahtuvista muutoksista on ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kuukauden kuluessa muutoksesta.

32 §

Käsiammutinliikkeen vastuuhenkilön tehtävät

Käsiammutinliikkeen vastuuhenkilön tehtävänä on huolehtia siitä, että:

1) tarkastus- ja huoltotyössä noudatetaan tätä lakia;

2) tarkastus- ja huoltotöitä tekevillä on tarvittava osaaminen ja heidät on perehdytetty tehtäviinsä.

Vastuuhenkilön on tunnettava käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöitä koskevat vaatimukset ja ylläpidettävä ammattitaitoaan.

33 §

Käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön koe

Käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön kokeella osoitetaan, että henkilöllä on tehtävässä tarvittavat tiedot ja taidot sekä käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöihin liittyvien säädösten, standardien ja ohjeiden tuntemus. Vastuuhenkilön koe sisältää teoriakokeen ja käytännön näyttökokeen.

Kokeen järjestämisestä ja kokeesta annettavasta todistuksesta säädetään 52 §:ssä.

34 §

Käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön pätevyystodistus

Vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset ovat:

- 1) todistus suoritetusta 33 §:n mukaisesta vastuuhenkilön kokeesta;
- 2) yhteensä vähintään vuoden pituinen käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöihin perehdyttävä työkokemus.

35 §

Käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön pätevyden todentaminen

Vastuuhenkilön pätevyyttä haetaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta. Hakemuksessa on selvitettävä, että 34 §:ssä säädetyt vaatimukset täyttyvät. Lisäksi hakemuksessa on mainittava rekisteriin merkitsemistä varten 44 §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen. Pätevyystodistus on voimassa toistaiseksi.

4 luku

Tuotteita koskevat vaatimukset

36 §

Tuotteiden yleiset vaatimukset

Tuotteiden on oltava käyttötarkoitukseensa sopivia ja toimittava asianmukaisesti. Tuotteen rakenteen, varusteiden ja muiden ominaisuuksien on lisäksi oltava sellaisia, että tuotetta voidaan käyttää turvallisesti ja niin, että niistä ei aiheudu vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle eikä ympäristölle.

Lisäksi rakennustuotteiden ominaisuuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 152 §:ssä.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuotteen turvalliseen asentamiseen ja käyttöön liittyvistä tuotteiden ominaisuuksista sekä tuotteen toiminnalle ja käyttötavalle asetettavista vaatimuksista.

37 §

Tuotteiden merkinnät, tiedot ja ohjeet

Tuotteessa on oltava asianmukaisen ja turvallisen käytön edellyttämät merkinnät ja tiedot. Merkinnät ja tiedot on kiinnitettävä tuotteeseen näkyvästi, helposti luettavasti ja pysyvästi. Jos niitä ei ole mahdollista tai perusteltua kiinnittää tuotteeseen tuotteen koon, muodon tai vastaavan syyn takia, ne on annettava tuotteen pakkauksessa tai tuotteen mukana olevassa asiakirjassa.

Tuotteessa tai tuotteen mukana olevissa ohjeissa on oltava tarpeelliset tiedot tuotteen asianmukaista ja turvallista asentamista, käyttöä ja huoltoa varten.

Tuotteessa on oltava tyyppi-, erä-, sarja- tai mallinumero tai muu merkintä, jonka perusteella tuote voidaan tunnistaa. Tuotteessa on oltava valmistajan nimi tai muu merkintä valmistajan tai markkinoille saattajan todentamiseksi sekä osoite, jonka kautta tähän saa yhteyden.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuotteen asentamiseen ja käyttöön liittyvistä tiedoista sekä asennus-, käyttö- ja huolto-ohjeiden sisällöstä.

38 §

Kielivaatimukset

Tuotteen merkintöjen ja mukana toimitettavien asianmukaista ja turvallista käyttöä koskevien tietojen ja ohjeiden on oltava suomen ja ruotsin kielellä. Niiden on oltava selkeitä, ymmärrettäviä ja helppotajuisia.

Tuotteen ominaisuuksia ja vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskevien teknisten asiakirjojen on oltava suomen tai ruotsin kielellä. Valvontaviranomaiselle toimitettavat asiakirjat voivat olla myös muulla valvontaviranomaisen hyväksymällä kielellä.

39 §

Väestönsuojan laitteet ja varusteet

Sen lisäksi, mitä tuotteiden vaatimuksista, tuotteeseen tehtävistä merkinnöistä ja tuotteesta annettavista tiedoista ja ohjeista säädetään 36–38 §:ssä, on väestönsuojien rakentamiseen ja varustamiseen tarkoitettujen laitteiden ja varusteiden ominaisuuksien ja kestävyuden vastattava pelastuslaissa ja sen nojalla säädettyjä väestönsuojan teknisiä vaatimuksia. Väestönsuojakäyttö on otettava huomioon tuotteen merkinnöissä, tiedoissa ja ohjeissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä väestönsuojan laitteiden ja varusteiden ominaisuuksille, toiminnalle, käytötavalle ja kestävyydelle asetettavista vaatimuksista, tuotteista annettavista tiedoista, tuotteen mukana toimitettavien asennus-, käyttö ja huolto-ohjeiden sisällöstä sekä tuotteisiin tehtävistä merkinnöistä.

40 §

Tuotteen vaatimustenmukaisuus

Toiminnanharjoittajan, joka valmistaa, tuo maahan, saattaa markkinoille, myy tai muuten luovuttaa tässä laissa tarkoitettuja tuotteita, on varmistettava, että tuote on vaatimusten mukainen.

Valmistajan on tuotteen ominaisuuksien edellyttämällä tavalla:

- 1) osoitettava tuotteen vaatimustenmukaisuus;
- 2) koottava ja pidettävä saatavilla vaatimustenmukaisuuden osoittamista ja valvontaa varten tekniset asiakirjat;
- 3) varustettava tuote tarpeellisilla merkinnöillä ja tiedoilla;

4) laadittava tuotteen mukana toimitettavaksi käyttö- ja muut ohjeet.
Jos valmistaja ei ole täyttänyt 2 momentissa säädettyä velvollisuuttaan, kuuluu velvollisuus sille, joka saattaa tuotteen markkinoille tai luovuttaa käyttöön ensimmäistä kertaa Euroopan talousalueella.

5 luku

Valvonta

41 §

Valvontaa koskevien säännösten soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan lain 2 ja 3 lukujen valvontaan.

42 §

Valvonnan ohjaus

Tämän lain säännösten noudattamista koskevan valvonnan ohjaus kuuluu sisäministeriölle.

43 §

Valvontaviranomaiset

Lain noudattamista valvoo Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

Pelastusviranomainen valvoo paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston haltijalle 15–17 §:ssä säädettyjen tarkastusvelvoitteiden noudattamista sekä käsisammuttimen tarkastus- ja huoltovelvoitetta koskevien 24 ja 26 §:n noudattamista. Pelastusviranomaisen valvonnasta säädetään pelastuslaissa.

44 §

Viranomaisen rekisteri

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekisteriä toiminnan valvontaa varten sekä sen varmistamiseksi, että 2 ja 3 luvuissa tarkoitettuja palveluja tarvitsevat voivat varmistua toiminnan asianmukaisuudesta. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tässä pykälässä tarkoitetun rekisterin rekisterinpitäjä.

Rekisteriin tallennetaan asennusliikkeistä ja käsisammutinliikkeistä:

1) toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot;

2) vastuuhenkilön nimi, rekisteröintitunnus ja pätevyyttä koskevat tiedot;

3) liikkeen toiminnan ala;

4) rekisteröintitunnus;

5) toiminnanharjoittajalle ja vastuuhenkilölle tämän lain nojalla määrätty seuraamukset.

Rekisteriin tallennetaan 14 ja 35 §:ssä tarkoitetuista pätevyytensä osoittaneista henkilöistä:

1) nimi ja henkilötunnus;

2) pätevyyttä koskevat tiedot;

3) rekisteröintitunnus;

4) pätevyystodistuksen peruuttaminen.

Rekisteriin tallennetaan 52 §:ssä tarkoitetuista vastuuhenkilön kokeista annetuista todistuksista:

- 1) henkilön nimi ja henkilötunnus;
- 2) toiminnan ala, jota koe koski;
- 3) todistuksen antamisen päivämäärä.

Rekisteriin tallennetaan tarkastuslaitoksista:

- 1) toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot;
- 2) pätevyysalue;
- 3) rekisteröintitunnus;
- 4) tarkastuslaitokselle tämän lain nojalla määrätyt seuraamukset;
- 5) tarkastuslaitoksen alihankkijan nimi, toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, pätevyysalue, sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot.

Rekisteriin tallennetut 4 momentissa tarkoitettut tiedot on poistettava viimeistään viiden vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä.

45 §

Viranomaisen julkinen tietopalvelu

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi luovuttaa julkisen tietoverkon välityksellä rekisteristä 2 ja 3 luvuissa tarkoitettuja palveluja koskevia tietoja (*julkinen tietopalvelu*). Asennusliikkeen ja käsisammutinliikkeen osalta näitä tietoja ovat toiminimi, toimipaikan osoite, yritys- ja yhteisötunnus, liikkeen toiminnan ala, liikkeen vastuuhenkilön nimi sekä liikkeen rekisteröintitunnus. Tarkastuslaitosten osalta tietoja ovat toiminimi, toimipaikan osoite, yritys- ja yhteisötunnus, laitoksen pätevyysalue sekä rekisteröintitunnus.

Julkisesta tietopalvelusta tietoja voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena toiminimeä, yritys- ja yhteisötunnusta, toimipaikan sijaintikuntaa, toiminnan alaa tai liikkeen vastuuhenkilön nimeä.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on poistettava asennusliikettä, käsisammutinliikettä ja vastuuhenkilöä koskevat tiedot välittömästi julkisesta tietopalvelusta, jos liike tai vastuuhenkilö on lopettanut toimintansa tai jos Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on kieltänyt liikkeen tai vastuuhenkilön toiminnan. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on poistettava tarkastuslaitosta koskevat tiedot välittömästi julkisesta tietopalvelusta, jos hyväksyminen on peruutettu tai toiminta on loppunut.

46 §

Viranomaisen oikeus saada tietoja

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus saada tämän lain noudattamisen valvontaa varten välttämättömät tiedot asennus- ja käsisammutinliikkeen toiminnanharjoittajalta ja vastuuhenkilöltä sekä paloilmioittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston haltijalta. Tiedonsaanti-oikeus koskee myös sellaisia valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja, jotka yksityistä liiketäi ammattitoimintaa, yksityisen taloudellista asemaa tai terveydentilaa koskevat taikka muut toin ovat viranomaisen hallussa ollessaan salassa pidettäviä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain nojalla.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä valvontaa varten välttämättömät tiedot myös tarkastuslaitokselta.

47 §

Tiedonsaanti viranomaiselta ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus salassapitosäynnösten estämättä saada valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja toiselta viranomaiselta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto saa salassapitosäynnösten estämättä luovuttaa valvonnassa saamia tietoja yksityisen ja yhteisön taloudellisesta asemasta, liikesalaisuudesta sekä yksityisen henkilökohtaisista oloista:

- 1) syyttäjälle syyteharkintaa varten ja poliisille ja muulle esitutkintaviranomaiselle rikoksen ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi;
- 2) pelastusviranomaiselle, kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle sekä työsuojelu-, ympäristönsuojelu- ja kuluttajansuojaviranomaiselle, jos tiedon luovuttaminen on viranomaisen tehtävien suorittamisen kannalta välttämätöntä;
- 3) toimivaltaiselle toisen valtion viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle Euroopan unionin säädökseen tai Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen perustuvan velvoitteen täyttämiseksi.

48 §

Oikeus tehdä tarkastuksia

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus tämän lain noudattamisen valvontaa varten tehdä tarkastuksia sekä päästä kaikkiin tiloihin, joissa harjoitetaan 2 ja 3 luvuissa tarkoitettua toimintaa. Tarkastuksissa noudatetaan, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

Valvontatoimenpiteitä ei voida kuitenkaan ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin.

49 §

Kiellot ja pakkokeinot

Jos asennusliike tai käsiammutinliike ei noudata tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on määrättävä liike korjaamaan puutteen määrääjässä. Jos puutteet tai laiminlyönnit ovat vakavia tai toistuvia eikä annetusta määräyksestä huolimatta puutteita tai laiminlyönnejä ole korjattu, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi kieltää liikkeen toiminnan määrääjäksi tai toistaiseksi.

Jos asennusliikkeen tai käsiammutinliikkeen vastuuhenkilö laiminlyö 11 tai 32 §:ssä säädetyn huolehtimisvelvollisuutensa, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on määrättävä henkilö korjaamaan puutteellinen toiminta. Jos puutteet tai laiminlyönnit ovat vakavia tai toistuvia eikä annetusta määräyksestä huolimatta puutteita tai laiminlyönnejä ole korjattu, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi kieltää vastuuhenkilön toiminnan määrääjäksi tai toistaiseksi tai peruuttaa vastuuhenkilön pätevyystodistuksen.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on ilmoitettava välittömästi asennusliikkeelle tai käsiammutinliikkeelle tämän vastuuhenkilölle antamastaan määräyksestä tai toimintakiellosta tai pätevyystodistuksen peruuttamisesta.

Jos toiminnanharjoittaja tekee tai tarjoaa 8 ja 29 §:ssä tarkoitettuja töitä ilman, että on tehnyt toimintailmoituksen, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi kieltää toiminnanharjoittajaa jatkamasta toimintaansa.

Jos tarkastuslaitos tai laitoksen 22 §:n 3 momentissa tarkoitettu alihankkija toimii säännösten tai määräysten vastaisesti, ei enää täytä 22 §:ssä säädettyjä edellytyksiä tai ei noudata 21 §:ssä

tarkoitettussa päätöksessä asetettuja vaatimuksia, ehtoja ja rajoituksia, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on määrättävä tarkastuslaitos korjaamaan puutteen määräajassa. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on peruutettava antamansa hyväksyminen, jos tarkastuslaitos ei ole korjannut puutetta määräajassa ja puute on olennainen tai vakava.

50 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi tehostaa lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

51 §

Poliisin virka-apu

Poliisi on velvollinen antamaan virka-apua Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle lain noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöön panemiseksi. Poliisin antamasta virka-avusta säädetään poliisilaissa (872/2011).

6 luku

Erinäiset säännökset

52 §

Vastuuhenkilön kokeen järjestäminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto huolehtii vastuuhenkilön kokeiden järjestämisestä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vahvistaa kokeen sisällön ja toteutustavan sekä kokeesta annettavan todistuksen sisällön.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi järjestää kokeet itse tai tehdä kokeiden järjestämisestä sopimuksen muun riittävän asiantuntevan tahon kanssa. Riittävän asiantuntevana tahona pidetään henkilöiden sertifiointia hoitavaa yritystä tai yhteisöä tai muuta yritystä tai yhteisöä, jonka toiminnan riippumattomuus on varmistettu ja jolla on tarvittava ammatillinen osaaminen kokeiden järjestämiseen.

Kokeen järjestämisestä tehtävässä sopimuksessa asetetaan ehdot, joilla varmistetaan kokeiden asianmukainen järjestäminen sekä arvostelun yhdenmukaisuus. Lisäksi sopimuksessa määritellään kokeesta perittävän maksun perusteet sekä miten kokeen järjestäjä raportoi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo kokeiden tasoa ja arvostelua. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on irtisanottava sopimus, jos kokeen järjestäjä ei enää täytä sopimuksen ehtoja.

Kokeen järjestäjä antaa todistuksen hyväksytyistä suoritetuista kokeista. Kokeesta annettu todistus on voimassa kolme vuotta. Tiedot kokeista annetuista todistuksista tallennetaan 44 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin. Hylätystä suorituksesta on annettava päätös, josta ilmenee hylkäyksen perusteet.

53 §

Tarkastuslaitoksen oikeus saada tietoja

Tarkastuslaitoksella on oikeus saada hätäkeskustietojärjestelmästä hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) 17 §:n 8 kohdassa tarkoitettuja hätäkeskukseen kytketyn paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston kohdetietoja sekä testaustoiminnan ja vikatilanteiden tietoja Hätäkeskuslaitoksen kanssa sovitulla tavalla. Oikeus saada tietoja koskee vain tietoja, jotka ovat välttämättömiä tämän lain 15–17 §:ssä säädettyjen tarkastusten suorittamiseksi.

54 §

Muutoksenhaku Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

Muutoksenhaussa uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämisuhan asettamista ja täytäntöönpantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen sovelletaan kuitenkin, mitä uhkasakkolaisissa (1113/1990) säädetään.

55 §

Muutoksenhaku eräissä tapauksissa

Tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua. Vastuuhenkilön koesuorituksen arvosteluun sekä hylkäävään päätökseen, jonka on tehnyt 52 §:n 2 momentissa tarkoitettu riittävän asiantunteva taho, saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaisissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

56 §

Ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustaminen

Vastuuhenkilön pätevyys voidaan osoittaa myös muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myönnetyllä pätevyystodistuksella tai vastaavalla asiakirjalla, jos sen saamisen perustana olevat vaatimukset vastaavat, mitä tässä laissa säädetään. Ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta päättää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sen mukaan kuin laissa ammattipätevyyden tunnustamisesta (1384/2015) säädetään.

57 §

Vastavuoroinen tunnustaminen

Tuotteiden, joita pidetään laillisesti kaupan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Turkissa tai jotka ovat peräisin ETA-sopimuksen osapuolena olevista valtioista ja joita pidetään laillisesti kaupan tällaisissa valtioissa, markkinoille saattamisesta säädetään toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 764/2008 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/515.

58 §

Pelastusviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaisen ilmoitusvelvollisuus

Pelastusviranomaisen ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisen on ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle epäkohdista, joita valvontaa tehdessään tai muita tehtäviään hoitaessaan on havainnut tässä laissa tarkoitetuissa tuotteissa tai tarkastuslaitosten, asennusliikkeiden tai käsisammutinliikkeiden toiminnassa.

59 §

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston suoritteista perittävät maksut

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston suoritteista perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992).

60 §

Lain soveltaminen puolustusvoimissa

Tätä lakia ei sovelleta maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavissa kohteissa.

61 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2024.

Tällä lailla kumotaan pelastustoimen laitteista annettu laki (10/2007).

Pelastustoimen laitteista annetun lain ja pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta annetun lain (562/1999) nojalla annetut asetukset kumoutuvat myös niiltä osin kuin ne on jätetty voimaan pelastuslain 112 §:n 3 momentin 26 kohdan nojalla.

Kumotun lain nojalla annettu valtioneuvoston asetus väestönsuojan laitteista ja varusteista (409/2011) jää edelleen voimaan.

Jos muualla lainsäädännössä viitataan kumottuun lakiin, sen asemesta sovelletaan tätä lakia.

62 §

Siirtymäsäännökset

Tuotteet, jotka on saatettu markkinoille ennen tämän lain voimaantuloa ja joiden vaatimustenmukaisuus on varmistettu tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, saavat jäädä markkinoille tämän lain voimaan tullessa.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat vastuuhenkilön pätevyystodistukset pysyvät voimassa annetussa laajuudessa myöntämispäätöksen voimassaoloajan. Tänä aikana pätevyystodistus voidaan uusia tämän lain mukaiseksi pätevyystodistukseksi tekemällä ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Uusiminen ei edellytä vastuuhenkilön kokeen suorittamista uudelleen.

Kumotun lain 9 §:ssä tarkoitettu vastuuhenkilön kokeesta viiden viimeisen vuoden aikana annetut todistukset ovat voimassa kolme vuotta tämän lain voimaantulosta.

Toiminnanharjoittaja, joka on tehnyt asennusliikkeen tai käsisammutinliikkeen toimintailmoituksen Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kumotun lain nojalla, saa jatkaa toimintaansa entisessä laajuudessaan.

Kumotun lain nojalla hyväksytty tarkastuslaitos voi ilman erillistä hyväksyntää jatkaa tässä laissa tarkoitettuna tarkastuslaitoksena hyväksymispäätöksessä mainituilla ehdoilla.

Jos paloilmoittimen tai automaattisen sammutuslaitteiston määräaikaistarkastuksen väli tämän lain johdosta lyhenee, voidaan seuraava määräaikaistarkastus tehdä noudattaen tarkastuksen yhteydessä tarkastuspöytäkirjaan merkittyä tarkastusväliä.

Lain 16 §:ssä säädettyä uuden laitteiston ensimmäisen määräaikaistarkastuksen määräväliä sovelletaan lain voimaantulon jälkeen suoritettavan 15 §:ssä tarkoitetun varmennustarkastuksen jälkeen.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 558/2023, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014), EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014), huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain (1712/2015), sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014), laivavarustelain (1503/2011), tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008), vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013), kemikaalilain (599/2013), kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013), tupakkalain (549/2016), jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022), lannoitelain (711/2022), terveydensuojelulain (763/1994), eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain (102/2023), lelujen turvallisuudesta annetun lain (1154/2011), vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (541/2023) sekä eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain (/) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

pelastuslain 74 ja 93 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pelastuslain (379/2011) 74 §:n 2 momentti ja 93 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 93 §:n 1 momentti laissa 436/2023, seuraavasti:

74 §

Väestönsuojien rakenteelliset ja muut vaatimukset

Väestönsuojan rakentamisessa ja varustamisessa käytettävillä laitteilla ja tuotteilla asetettavista vaatimuksista, laitteisiin tehtävistä merkinnöistä sekä laitteiden mukana toimitettavista tiedoista ja ohjeista säädetään eräistä paloturvallisuuslaitteista annetussa laissa (/).

93 §

Valvontarekisteri

Edellä 78 §:ssä tarkoitettua rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyvää valvontatehtävää ja 84 §:ssä tarkoitettua valmiuden tarkastamista varten pelastuslaitos pitää valvontarekisteriä. Rekisteriin saa tallentaa 8, 15, 16, 19, 21, 42, 62 ja 90 §:n mukaisia valvontaa varten saatuja tietoja. Lisäksi rekisteriin saa tallentaa 89 §:ssä tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta mainitun pykälän 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja sekä tietoa 2 momentin 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettua ammatista. Valvontarekisteriin saa myös tallentaa 80 §:n 4 momentissa tarkoitettua palotarkastuksessa pidettävään pöytäkirjaan merkityt tiedot sekä 84 §:ssä tarkoitettua valmiuden tarkastamisessa saadut tiedot varautumisjärjestelyistä. Valvontarekisteriin saa tallentaa 48 §:ssä tarkoitettua ulkoiset pelastussuunnitelmat, 81 a §:ssä tarkoitettua lausunnot, eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain 6, 17 ja 19 §:ssä tarkoitettua pelastusviranomaiselle toimitettua tietoja ja vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukaiset pelastusviranomaisten valvontakohteita koskevat ilmoitukset ja päätökset sekä niihin tehtyjen tarkastuksien tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Petteri Orpo

..ministeri Etunimi Sukunimi

2.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 266/2022, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014), EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014), huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain (1712/2015), sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014), laivavarustelain (1503/2011), tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008), vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013), kemikaalilain (599/2013), kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013), tupakkalain (549/2016),

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014), EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014), huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain (1712/2015), sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014), laivavarustelain (1503/2011), tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008), vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013), kemikaalilain (599/2013), kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013), tupakkalain (549/2016),

Voimassa oleva laki

jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022), lannoitelain (711/2022), terveydensuojelulain (763/1994), eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain (102/2023), lelujen turvallisuudesta annetun lain (1154/2011) sekä vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (541/2023) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jolle mainituissa laeissa toisin säädetä.

Ehdotus

jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022), lannoitelain (711/2022), terveydensuojelulain (763/1994), eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain (102/2023), lelujen turvallisuudesta annetun lain (1154/2011), vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (541/2023) *sekä eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain (/)* soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jolle mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

pelastuslain 74 ja 93 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pelastuslain (379/2011) 74 §:n 2 momentti ja 93 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 93 §:n 1 momentti laissa 436/2023, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

74 §

74 §

Väestönsuojien rakenteelliset ja muut vaatimukset

Väestönsuojien rakenteelliset ja muut vaatimukset

Väestönsuojan rakentamisessa ja varustamisessa käytettäville laitteille ja tuotteille asetettavista vaatimuksista, laitteisiin tehtävistä merkinnöistä sekä laitteiden mukana toimitettavista tiedoista ja ohjeista säädetään pelastustoimen laitteista annetussa laissa (10/2007).

Väestönsuojan rakentamisessa ja varustamisessa käytettäville laitteille ja tuotteille asetettavista vaatimuksista, laitteisiin tehtävistä merkinnöistä sekä laitteiden mukana toimitettavista tiedoista ja ohjeista säädetään *eräistä paloturvallisuuslaitteista annetussa laissa (/)*.

93 §

93 §

Valvontarekisteri

Valvontarekisteri

Edellä 78 §:ssä tarkoitettua rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyvää valvontatehtävää ja 84 §:ssä tarkoitettua valmiuden tarkastamista varten pelastuslaitos pitää valvontarekisteriä. Rekisteriin saa tallentaa 8, 15, 16, 19, 21, 42, 62 ja 90 §:n mukaisia valvontaa varten saatuja tietoja. Lisäksi rekisteriin saa tallentaa 89 §:ssä tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta mainitun pykälän 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja sekä tietoa 2 momentin 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettua ammatista. Valvontarekisteriin saa myös tallentaa 80 §:n 4 momentissa tarkoitettua palotarkastuksessa pidettävään pöytäkirjaan merkityt tiedot sekä 84 §:ssä tarkoitettussa valmiuden tarkastamisessa saadut tiedot varautumisjärjestelyistä. Valvontarekisteriin saa tallentaa 48 §:ssä tarkoitettua ulkoiset pelastussuunnitelmat, 81 a §:ssä tarkoitettua lausunnot, pelastustoimen laitteista annetun lain 13 §:ssä

Edellä 78 §:ssä tarkoitettua rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyvää valvontatehtävää ja 84 §:ssä tarkoitettua valmiuden tarkastamista varten pelastuslaitos pitää valvontarekisteriä. Rekisteriin saa tallentaa 8, 15, 16, 19, 21, 42, 62 ja 90 §:n mukaisia valvontaa varten saatuja tietoja. Lisäksi rekisteriin saa tallentaa 89 §:ssä tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta mainitun pykälän 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja sekä tietoa 2 momentin 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettua ammatista. Valvontarekisteriin saa myös tallentaa 80 §:n 4 momentissa tarkoitettua palotarkastuksessa pidettävään pöytäkirjaan merkityt tiedot sekä 84 §:ssä tarkoitettussa valmiuden tarkastamisessa saadut tiedot varautumisjärjestelyistä. Valvontarekisteriin saa tallentaa 48 §:ssä tarkoitettua ulkoiset pelastussuunnitelmat, 81 a §:ssä tarkoitettua lausunnot, *eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain*

Voimassa oleva laki

tarkoitettujen pelastusviranomaiselle toimitettujen tietojen ja vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukaiset pelastusviranomaisten valvontakohteita koskevat ilmoitukset ja päätökset sekä niihin tehtyjen tarkastusten tiedot.

Ehdotus

6, 17 ja 19 §:ssä tarkoitettujen pelastusviranomaiselle toimitettujen tietojen ja vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukaiset pelastusviranomaisten valvontakohteita koskevat ilmoitukset ja päätökset sekä niihin tehtyjen tarkastusten tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Sisäministeriön asetus

paloilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista

Sisäministeriön päätöksen mukaisesti säädetään eräistä paloturvallisuuslaitteista annetun lain (/) 5 §:n 3 momentin, 6 §:n 3 momentin ja 7 §:n 3 momentin sekä pelastuslain (379/2011) 12 §:n 3 momentin nojalla, sellaisena kuin niistä on pelastuslain 12 §:n 3 momentti laissa 1353/2018:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään eräistä paloturvallisuuslaitteista annetussa laissa (/) tarkoitettujen paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen toiminnallisista vaatimuksista sekä laitteiston perusmäärittelyistä laadittavan selvityksen ja asennustodistuksen sisällöstä.

Asetuksessa säädetään lisäksi pelastuslain (379/2011) 12 §:n 3 momentissa tarkoitettujen näiden laitteistojen toimintakunnon pitämiseen liittyvät vaatimukset.

2 §

Paloilmoittimen toiminnalliset vaatimukset

Paloilmoitin on suunniteltava ja asennettava niin, että:

- 1) laitteisto havaitsee alkavan palon luotettavasti;
- 2) laitteisto aktivoituu riittävän nopeasti;
- 3) laitteisto kattaa koko suojattavan alan laitteiston suunnitellun toiminnan kannalta riittävällä tavalla;
- 4) laitteisto antaa tarvittavat ilmoitukset ja hälytykset;
- 5) laitteisto välittää suunnitellut paloilmoittimen kautta suoritettavat ohjaukset;
- 6) laitteiston komponentit ja laitteet ovat keskenään yhteensopivia;
- 7) laitteiston toiminta on varmennettu sähkökatkojen varalta;
- 8) korroosio, lämpövaikutukset tai muut rakennuksen ympäristön olosuhteet eivät vaikuta laitteiston luotettavuuteen.

Jos paloilmoittimella ohjataan muiden laitteiden tai järjestelmien toimintaa, eivät ohjaustoiminnot saa häiritä paloilmoittimen toimintaa. Ohjattavien laitteiden toiminnan suunnittelu ja asennus ei sisälly paloilmoittimen toteutukseen.

3 §

Automaattisen sammutuslaitteiston toiminnalliset vaatimukset

Automaattinen sammutuslaitteisto on suunniteltava ja asennettava niin, että:

- 1) laitteisto pystyy sammuttamaan palon tai pitämään palon hallinnassa suunnitellun ajan;
- 2) laitteisto aktivoituu riittävän nopeasti;
- 3) laitteisto kattaa suojattavan alan laitteiston suunnitellun toiminnan kannalta riittävällä tavalla;
- 4) laitteisto antaa tarvittavat hälytykset;

- 5) laitteiston komponentit ja laitteet ovat keskenään yhteensopivia;
- 6) laitteiston toiminta on turvattu palon vaikutuksilta;
- 7) sammutusaineen myrkylliset vaikutukset eivät vaaranna henkilöturvallisuutta;
- 8) korrosio, lämpövaikutukset tai muut rakennuksen ympäristön olosuhteet eivät vaikuta laitteiston luotettavuuteen.

4 §

Erheellisen toiminnan ehkäisy

Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston erheellisen toiminnan ehkäisemiseksi laitteiston on sovelluttava suojattavien tilojen toimintaan ja laitteiston toteutuksessa on otettava huomioon rakennuksen käyttäjien oletettu käyttäytyminen, jotta laitteiston tahaton toiminta on mahdollisimman epätodennäköistä. Laitteiston osat on suojattava vahingossa tapahtuvalta vahingoittumiselta tai ilkivaltaisesta tehdyttä vahingoittamiselta.

5 §

Merkinnät ja opasteet

Paloilmoitin ja automaattinen sammutuslaitteisto ja niillä suojatut tilat on varustettava laitteiston käyttöä ja kunnossapitoa varten tarpeellisilla merkinnöillä ja opasteilla.

Paloilmoitinkeskuksen ja sprinklerikeskuksen sijainti on merkittävä opastein niin, että laitteiston hälyttäessä keskus löytyy helposti ja ilman aiheettomia viivästyksiä.

6 §

Selvitys laitteiston perusmäärittelyistä

Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston perusmäärittelyistä laadittavan selvityksen on sisällettävä vähintään seuraavat asiat:

- 1) yksilöintitiedot kohteesta ja selvityksen laatijasta;
- 2) asennettavan laitteiston määräytymisperusteet;
- 3) noudatettavat suunnittelusäännöt;
- 4) noudatettavat muut vaatimukset sekä poikkeukset suunnittelusäännöistä;
- 5) laitteiston mitoitusperusteet ja suojauksen laajuus;
- 6) tieto siitä, liitetäänkö laitteiston paloilmoitukset hätäkeskukseen vai muuhun jatkuvasti valvottuun paikkaan;
- 7) ilmoituksensiirron ja yhteysvikavalvonnan järjestelyt;
- 8) yhteentoimivuus muiden laitteistojen kanssa.

7 §

Asennustodistus

Paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston toteutuksesta laadittavassa asennustodistuksessa tai sen liitteenä on oltava:

- 1) kohteen yksilöintitiedot;
- 2) asennusliikkeen ja vastuuhenkilön nimi ja yhteystiedot;
- 3) selvitys asennustöiden säännösten ja vaatimusten mukaisuudesta sekä noudatetuista muista vaatimuksista;
- 4) selvitys toiminnallisten vaatimusten täyttämiseksi valituista ratkaisuista;

- 5) tieto sovelletuista suunnittelusäännöistä;
- 6) selvitys muutoksista, jotka on tehty perusmäärittelyihin tai suunnitelmaan;
- 7) toteutuspiirustukset mitoituskaskelmiseen;
- 8) yleiskuvaus laitteiston toimintakunnon todentamiseen käytetyistä menetelmistä;
- 9) yksilöidyt tiedot tehdyistä tarkastuksista ja testauksista;
- 10) selvitys paloilmittimen ohjelmoinnista ja käytetyistä parametreista;
- 11) tiedot laitteiden, komponenttien ja tarvikkeiden vaatimustenmukaisuudesta;
- 12) laitteiston käyttöä varten tarvittavat ohjeet ja kaaviot;
- 13) paikantamiskaavio;
- 14) kunnossapito-ohjelman laatimista varten tarvittavat tiedot ja ohjeet.

Asennustodistuksen liitteenä on lisäksi oltava:

- 1) laitteiston perusmäärittelyistä laadittu selvitys;
- 2) varmennustarkastuksen tarkastuspöytäkirja.

8 §

Laitteiston kunnossapito

Laitteiston haltija vastaa, että paloilmittimen ja automaattinen sammutuslaitteisto pidetään toimintakunnossa, laitteiston toimintakuntoa tarkkaillaan ja laitteistossa havaitut viat ja puutteet korjataan. Laitteiston haltijalla tarkoitetaan rakennuksen omistajaa, haltijaa ja toiminnanharjoittajaa, joka pelastuslain 12 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti vastaa laitteiston pitämisestä toimintakunnossa.

Laitteiston haltijan on huolehdittava, että:

- 1) laitteistolle laaditaan huolto- ja kunnossapito-ohjelma;
- 2) laitteiston hälytystilanteissa tavoitettavan yhteyshenkilön yhteystiedot pidetään esillä paloilmittinikeskuksessa ja sprinklerikeskuksessa ja tarvittaessa muuallakin kiinteistössä;
- 3) hätäkeskusyhteyden kokeilut tehdään säännöllisesti;
- 4) järjestetään yhteysvikavalvonta hätäkeskusyhteydelle sekä vika- ja muille ilmoituksille;
- 5) määritetään toimenpiteet yhteysvikatilanteiden varalta;
- 6) määritetään menettelytavat laitteiston irtikytkemisessä ja toimintakuntoon palauttamisessa;
- 7) laaditaan ohjeet laitteiston toimintahäiriön ja laukeamisen varalta;
- 8) järjestetään pelastuslaitoksen viiveetön pääsy laitteistolle hälytystilanteissa;
- 9) määritetään toimenpiteet tarvittavien tilapäisten turvallisuusjärjestelyjen järjestämiseksi tilanteissa, joissa laitteisto on osittain tai kokonaan toimintakyvytön;
- 10) laaditaan toimenpiteet ja ohjeet erheellisten hälytysten ehkäisemiseksi;
- 11) laitteiston käytöstä ja kunnossapidosta vastaavat henkilöt on perehdytetty tehtäviinsä.

9 §

Laitteiston huolto- ja kunnossapito-ohjelma

Paloilmittimelle ja automaattiselle sammutuslaitteistolle on laadittava huolto- ja kunnossapito-ohjelma. Ohjelmaa laadittaessa on otettava huomioon laitteiston käyttötarkoitus, kohteessa harjoitettava toiminta ja laitteiston käyttö- ja huolto-ohjeet.

Ohjelman on sisällettävä kaikki säännöllisesti tehtävät huolto- ja kunnossapitotoimenpiteet mukaan lukien hätäkeskusyhteyden testaus. Ohjelman on katettava laitteiston suunniteltu elinkaari.

Huolto- ja kunnossapito-ohjelma on pidettävä ajan tasalla niin, että se vastaa laitteistoon tehtyjä muutoksia sekä mahdollisia muita kohteessa tapahtuneita muutoksia.

Laitteistolle tehdyt huolto- ja kunnossapitotoimenpiteet on kirjattava niin, että tiedot ovat saatavilla laitteistoa huollettaessa sekä laitteiston määräaikaistarkastuksessa.

10 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.